DUTCH BIRDING

VOLUME 28 • NO 1 • 2006

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over Palearctische vogels

Redactie
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

Fotoredactie
Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

Abonnementenadministratie
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

Bestuur
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna
CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

Telefoonlijnen
0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreeklijn)

Internet
www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

Hoofdredacteur Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

Adjunct hoofdredacteur Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

Uitvoerend redacteur André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

Fotografisch redacteur René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

Redactieraad Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

Redactie-adviesraad Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai en Lars Svensson

Redactiemedewerkers Rob van Bemmelen, Marten van Dijl, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Joris Elst, Dick Groenendijk, Klaas Haas, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum en Peter de Rouw

Productie en lay-out André van Loon en René Pop

Advertenties Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

Abonnementen De abonnementsprijs voor 2006 bedraagt: EUR 32.00 (Nederland), EUR 35.00 (Europa) en EUR 38.00 (landen buiten Europa).
U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), ovv 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (2001, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld – complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Voor afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zie Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998; 24: 22-24, 2002; 25: 49-50, 2003; 26: 49-51, 2004; 27: 42-43, 2005; 28: 26-29, 2006.

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

Bestuur Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Wietze Janse, Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730) en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

Bestuursmedewerkers Jeannette Admiraal, Leon Boon, Lucien Davids, Arjan van Egmond, Albert van den Ende, Klaas Haas, Marcel Haas, Leo Heemskerk, Arnold Meijer, Rob Olivier, Patrick Palmen, Sven Rijnbeek, Chris van Rijswijk, Marcel Scholte, Vincent van der Spek, Jeroen van Vianen en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

Leden Ruud Brouwer, Bert de Bruin (secretaris, tel 050-5716672), Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Laurens Steijn, Roland van der Vliet (voorzitter, tel 030-2970013), Arend Wassink en Pim Wolf. **Medewerker** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

Leden Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2006 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

Chief editor Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

Deputy chief editor Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

Executive editor André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

Photographic editor René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

Editorial board Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

Editorial advisory board Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai and Lars Svensson

Editorial assistants Rob van Bemmelen, Marten van Dijl, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Joris Elst, Dick Groenendijk, Klaas Haas, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum and Peter de Rouw

Production and lay-out André van Loon and René Pop

Advertising Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

Subscriptions The subscription rate for 2006 is: EUR 32.00 (Netherlands), EUR 35.00 (Europe) and EUR 38.00 (countries outside Europe).
Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).
British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands.
Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl.
The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (2001, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). For deviations from and additions to these lists see Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998; 24: 22-24, 2002; 25: 49-50, 2003; 26: 49-51, 2004; 27: 42-43, 2005; 2005; 28: 26-29, 2006.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

Board Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Wietze Janse, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730) and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

Board assistants Jeannette Jeannette Admiraal, Leon Boon, Lucien Davids, Arjan van Egmond, Albert van den Ende, Klaas Haas, Marcel Haas, Leo Heemskerk, Arnold Meijer, Rob Olivier, Patrick Palmen, Sven Rijnbeek, Chris van Rijswijk, Marcel Scholte, Vincent van der Spek, Jeroen van Vianen and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

Members Ruud Brouwer, Bert de Bruin (secretary, tel +31-505716672), Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Laurens Steijn, Roland van der Vliet (chairman, tel +31-302970013), Arend Wassink and Pim Wolf. **Assistent** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

Members Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2006 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

Editors
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

Photographic editor
Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

Subscription administration
c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

Board
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

Dutch rarities committee
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

Dutch committee for avian systematics
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

Internet
www.dutchbirding.nl

Dutch Birding JAARGANG 28 NUMMER 1 2006 *VOLUME 28 NUMBER 1 2006*

Artikelen / papers

1 Phenology and identification of Atlas and Iberian Pied Flycatchers *Arnoud B van den Berg & The Sound Approach*
7 Killdeerplevier bij Rottige Meente in april 2005 [Killdeer at Rottige Meente in April 2005] *Ruurd-Jelle van der Leij & Enno B Ebels*
11 Grijze Gors op Rottumerplaat in mei 2004 [Rock Bunting on Rottumerplaat in May 2004] *Rommert Cazemier*
15 Broedgeval van Wilde Zwaan bij Wapse in voorjaar 2005 [Whooper Swans breeding near Wapse in spring 2005] *Harvey van Diek*
19 First-winter Caspian Gull off Gijón, Spain, in September 2005 *José Luis Copete, Daniel López Velasco & Rafael Armada*
21 Two River Terns in Golestan, Iran, in January 2005 *Erik Foekens & Jaap Schelvis*
24 Little Swift breeding at new site in southern Spain *Willem-Jan Fontijn*
25 Roodstuitzwaluw met afwijkend ruipatroon bij Doornenburg en Groessen in april 2005 [Red-rumped Swallow with aberrant moult pattern in Gelderland in April 2005] *Rik Winters*

Redactiemededelingen / editorial notes

26 Naamgeving van taxa in Dutch Birding
29 Fouten in fotobijschriften; Errors in photograph captions

Corrigenda

29

CDNA-mededelingen

30 Recente CDNA-besluiten

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

30 Belgische Vogeldag op 25 februari 2006; Swift photographs requested

Recensies / reviews

30 *Birds of Western Africa* by Nik Borrow & Ron Demey *Callan Cohen & Michael Mills*
31 *The grail bird. Hot on the trail of the Ivory-billed Woodpecker* by Tim Gallagher *John van der Woude & Jan van der Laan*
32 *Birds new to Britain 1980-2004* by Adrian Pitches & Tim Cleeves *Gert Ottens*
32 *Where the birds are in northeast Spain* by Steve West *André J van Loon*
33 *Everything you always wanted to know about birds ...but were afraid to ask* by Stephen Moss *André J van Loon*

Masters of Mystery

33 Solutions of sixth round 2005: Grey Wagtail and Eastern Crowned Warbler; First round 2006 *Rob S A van Bemmelen & Dick Groenendijk*

WP reports

38 late November 2005-early January 2006 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*

Recente meldingen / recent reports

55 Nederland: november-december 2005 *Ruud M van Dongen, Klaas Haas & Peter W W de Rouw*
64 België: november-december 2005 *Gerald Driessens*

Voorplaat / front cover

Atlasgrasmus / Tristram's Warbler *Sylvia deserticola*, Remada-El Hayun, Thala, Kasserine, Tunesië, 8 april 2005 *(Daniele Occhiato)*

Phenology and identification of Atlas and Iberian Pied Flycatchers

Arnoud B van den Berg & The Sound Approach

Recently, it was shown that Atlas Flycatcher *Ficedula speculigera*, a breeding bird in the Atlas mountains and formerly considered a subspecies of European Pied Flycatcher *F hypoleuca*, is diagnosably distinct from Semi-collared Flycatcher *F semitorquata*, Collared Flycatcher *F albicollis* and European Pied (Sætre et al 2001ab, Etherington & Small 2003). It was then realized that no data were available about this species' occurrence as a migrant, vagrant or winterer. The latter also applies for another taxon, Iberian Pied Flycatcher *F h iberiae*, which has a patchy distribution in Portugal and Spain and is (still) retained as a subspecies of European Pied (Redactie Dutch Birding 2002, Sangster et al 2004). Therefore, it seems worthwhile to present some information and photographs obtained during visits to Morocco and trips for The Sound Approach project in north-western Tunisia (on 2-3 May 2005) and twice in Sierra de Gredos, Extremadura, Spain (on 10-12 June 2002 and 12 May 2004). It may be of help to birders in north-western Africa who, especially in March-April – the most popular periods for a birding holiday in this region – try to find Atlas Flycatcher, a taxon that 'counts' to them, amidst three taxa of migrant 'pied flies'.

Systematics and taxonomy

Like Atlas Flycatcher, Iberian Pied Flycatcher is an allopatric taxon, coming into contact with other pied flycatcher taxa on migration only. The mitochondrial genetic distances between Semi-collared, Collared, nominate European Pied *F h hypoleuca*, Atlas and Iberian Pied Flycatchers are all of the order of 3-4%, apart from nominate European Pied and Iberian Pied which are c 0.5%, close to the intra-taxon differences of 0.12-0.39% (Sangster et al 2004). The latter is somewhat surprising because Iberian Pied looks much more similar to Atlas than to nominate European Pied (cf Cramp & Perrins 1993, Mild 1993). Of all pied flycatchers, Semi-collared appears to be more dis-

1 Atlas Flycatcher / Atlasvliegenvanger *Ficedula speculigera*, male, Beni M'tir, Jendouba, Tunisia, 3 May 2005 *(René Pop)*

2 Atlas Flycatcher / Atlasvliegenvanger *Ficedula speculigera*, male, Beni M'tir, Jendouba, Tunisia, 3 May 2005 *(René Pop)*

tant than Collared and European Pied (Sætre 2001ab), with which it was considered conspecific until at least 1977 (Voous 1977).

Identification

Not only Atlas Flycatcher but also Iberian Pied Flycatcher should turn up during April in northwestern Africa, where nominate European Pied Flycatcher and Collared Flycatcher are regular migrants as well. Nevertheless, in birders' trip reports, Atlas is rarely listed and Iberian Pied never. Irrelevant to its ranking as species or subspecies, Iberian Pied may hamper or complicate attempts to identify Atlas on migration and vice versa, away from the respective breeding grounds. Iberian Pied is likely to be rare in Tunisia, while Collared is rare in western Morocco (Thévenot et al 2003), which may limit the choice to three taxa on the western and eastern edges of the Maghreb. But even then, identification remains a challenge, also in adult males, especially since there appears to be much variation in plumage features and song in all taxa (see below), while hybrids Collared x European Pied may look very similar to Atlas and Iberian Pied as well (Mild 1993).

The features of adult males of the five pied flycatcher taxa are summarized in table 1. Note however, that the use of the simplified table 1 is

TABLE 1 Summary of average features of adult males of five pied flycatcher *Ficedula* taxa. There is quite some variation and the degree in which each feature is found is indicated from • (usually absent or inconspicuous) to ••• (usually extensive and very obvious) / Overzicht van gemiddelde kenmerken van adulte mannetjes van vijf taxa van bonte vliegenvangers *Ficedula*. In de meeste bestaat aanzienlijke variatie en de mate waarin elk kenmerk aanwezig is wordt aangegeven van • (gewoonlijk ontbrekend of onopvallend) tot ••• (gewoonlijk uitgebreid en zeer opvallend).

	semitorquata	*albicollis*	*h hypoleuca*	*h iberiae*	*speculigera*
white forehead	•	•••	•	••	•••
white collar	••	•••	•	••	••
white rump	••	•••	•	••	•••
white greater coverts	•••	••	••	•••	•••
white on tertials	••	••	••	•••	••
white primary patch	••	•••	•	•••	•••
white outer tail	•••	•	••	•	•

3 Atlas Flycatcher / Atlasvliegenvanger *Ficedula speculigera*, second-calendar-year male, Beni M'tir, Jendouba, Tunisia, 3 May 2005 *(Arnoud B van den Berg)*

limited as exceptions occur while, furthermore, ageing is essential as a number of features do not apply for second-calendar-year males. Three of the taxa (Collared, Atlas and Iberian Pied) have an *extensive white forehead* in adult males. One (Collared) has a *complete white collar* and three an almost complete white collar (not nominate European Pied). Four have an *obvious white rump* (not nominate European Pied), which is most obvious in Collared and Atlas. The amount of *white on the greater coverts* is most extensive, complete and reaching the outermost covert on the bend of the wing in Atlas and Iberian Pied. The extent of *white on the tertials* is greatest in Iberian Pied. The *white patch at the base of the primaries* is largest in Collared and smallest (often narrow and not reaching the outer primaries) in nominate European Pied, while Atlas and Iberian Pied are intermediate in this respect. Semi-collared has much *white in the outer tail*, while Collared, Atlas and Iberian Pied usually have little or no white. Diagnostic taxon features in adult males probably are ***1*** for Semi-collared, the 'extra' white wingbar formed by white tips of median coverts and the large amount of white in outer tail; ***2*** for Collared, the complete white collar; ***3*** for nominate European Pied, the lack of a large white primary patch; ***4*** for Atlas, the extensive white forehead; and ***5*** for Iberian Pied, the extensive white on the tertials.

Male nominate European Pied Flycatchers and Iberian Pied Flycatchers are separated by several features including the large amount of white on forehead, collar, primary patch, greater coverts and tertials in Iberian Pied and the large amount of white in the outer tail in nominate European Pied. Female Iberian Pied may also be recognized by its broad white tertial margins.

Obviously, Atlas Flycatcher and Iberian Pied Flycatcher are hardest to separate but, on average, males of Iberian Pied may have more white in the collar and the tertials and less white on forehead, rump and primary patch than males of Atlas. In the primaries of adult males of both Atlas and Iberian Pied, the white on the base of the outer web is obvious on p3-6 or p4-6 (numbered from outside inwards) and, in this respect, they are much more similar to Semi-collared Flycatcher and Collared Flycatcher (and hybrids) than to nominate European Pied Flycatcher. Mild (1993) showed that in two out of six adult males of Iberian Pied, however, the outermost primary with white was p5, which was only the case in 10% of adult males of nominate European Pied (it is p6 in 89% of the latter). This feature is less useful in first-year and first-summer males Atlas and Iberian Pied as the white does not reach to p3 and in six out of seven not even p4 (Mild 1993).

4 Atlas Flycatcher / Atlasvliegenvanger *Ficedula speculigera*, female, Beni M'tir, Jendouba, Tunisia, 3 May 2005 *(René Pop)* **5-7** Iberian Pied Flycatcher / Iberische Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca iberiae*, male, Sierra de Gredos, Extremadura, Spain, 12 June 2002 *(Arnoud B van den Berg)* **8** Iberian Pied Flycatcher / Iberische Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca iberiae*, female, Sierra de Gredos, Extremadura, Spain, 12 June 2002 *(Arnoud B van den Berg)* **9** Iberian Pied Flycatcher / Iberische Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca iberiae*, male, Sierra de Gredos, Extremadura, Spain, 12 June 2002 *(Arnoud B van den Berg)*

Mild (1993, 1994a) shows in detail, especially for Semi-collared, Collared and nominate European Pied Flycatcher, that the amount of white on, particularly, forehead, collar, rump, tertials and tail is quite variable. Judging from photographs, this also seems the case in Atlas and Iberian Pied. For instance, two males of Atlas photographed on 3 May 2005 showed a lot of white in the tail (contra Etherington & Small 2003).

Since Collared and nominate European Pied are sympatric in parts of their range, they regularly produce hybrids which may look similar to Atlas or Iberian Pied (cf Mild 1993, 1994a). In a broad zone from the Netherlands east through Germany and Poland to Russia, many males of European Pied are grey-brown ('*muscipeta*'; cf Glutz von Blotzheim & Bauer 1993) instead of black, and '*muscipeta*' hybrids should have a brownish colour as well. It seems, however, that hybridization occurs less frequent in '*muscipeta*' areas than, for instance, in southern Scandinavia where locally up to 5.3% of the breeding pairs in contact zones are mixed and produce hybrid young (cf Mild 1993). All this adds to the notion that, in north-western Africa or in areas where vagrants need to be considered, not only first-winters and females but also striking black-and-white males of which not every feature has been noted beyond doubt, should be left unidentified.

Vocalizations

Several pairs of Iberian Pied Flycatcher were sound-recorded by me a month apart in different years in the same Sierra de Gedros area above the Jerte valley of Extremadura. The first time was on 10-12 June 2002 at 870 m altitude and then, a month earlier in the season, on 12 May 2004, at a higher elevation of c 1200 m. On both occasions, the songs were equally brief and simple, suggesting that seasonality was not a factor determining this feature. They never showed the rich song with long strophes often heard from, eg, European Pied Flycatcher in northern Europe. However, the length of strophes and the number of elements in each are extremely variable in nominate European Pied and that is likely to be the case in Iberian Pied as well. Also, sound-recordings of Atlas Flycatchers along the northern road to Beni M'tir, Jendouba, Tunisia, on 2-3 May 2005 revealed considerable variation in song; some males were only using brief strophes and others more lengthy ones, which may reflect different stages in breeding. Further research may reveal the extent of variation in song of Atlas, Iberian Pied and other taxa.

On migration, nominate European Pied Flycatcher has a specific *wit* call while Semi-collared Flycatcher and Collared Flycatcher have characteristic whistling calls. Neither Atlas Flycatcher nor Iberian Pied Flycatcher were heard on migration but what was heard at their breeding sites reminded more of the calls of nominate European Pied than of Semi-collared or Collared.

Phenology

Collared, nominate European Pied, Atlas and Iberian Pied Flycatchers should be regarded as regular and common migrants in north-western Africa. Semi-collared Flycatcher may occur as a vagrant but presumed records in Algeria have now been shown to concern Atlas (Mild 1993). Just one Tunisian record of Semi-collared at Gabès on 9 April 1957 is still considered acceptable (cf Isenmann et al 2005).

Collared Flycatcher is a common spring migrant in Tunisia from late March to late May, with highest numbers on 10-30 April, but it is rare further west, being a vagrant in Spain and with just a few passing through eastern Morocco in spring and no records for the rest of Morocco (Thévenot et al 2003, Isenmann et al 2005). Curiously, there are hardly any records for north-western Africa in autumn, which may be caused by identification problems (cf Mild 1994b). Nominate European Pied Flycaycher is numerous as a migrant in north-western Africa. In Algeria and Tunisia, it occurs abundantly from mid-March to late May with smaller numbers from August to early October. In Morocco, nominate European Pied is abundant especially along the Atlantic coast from early August to mid-October, with a few at later dates, while in spring it is common as a migrant rather in the east instead of the west, from early March to early June.

Atlas Flycatcher arrives at its breeding sites in mature cedar, mixed and deciduous oak forests at rather high elevations in Morocco, Algeria and Tunisia in late April and early May. Territories are set up in the first half of May and eggs are laid in the second half, with fledglings in mid-June. The earliest dates reported for Morocco are 25 March 1997 and 6 April 1984 but the normal first-arrival dates are in late April (Thévenot et al 2003).

In Tunisia, migrant Atlas Flycatchers were trapped between 15 April and 15 May (Isenmann et al 2005). I sound-recorded up to five singing Atlas along the northern road to Beni M'tir (cf Cocker 2005) between Aïn Draham and Jendouba on 2 and 3 May 2005. All males were attending nest holes in old deciduous oak trees but only one obviously had bonded with a female while two

other males still appeared to be fighting over suitable holes. The 'marital state' of two other singing males remained unclear but, judging from their behaviour, they may already have had a pair-bond with a female.

In the mountain forests of Algeria, 26 May was the mean date of the first egg in 85 clutches over four years (Isenmann & Moali 2000).

In Morocco, 18 May was the earliest date for young and 17 July the latest date, both at Ifrane (Thévenot et al 2003).

Atlas Flycatcher remains in north-western Africa until August and early September. My latest date was one individual at Dayet Aaoua, Ifrane, Morocco, on 12 September 2001. In Morocco, stragglers have been reported until late September with the latest on 7 October 1984 (Thévenot et al 2003).

Apart from at least one ringing recovery (see below), Iberian Pied Flycatcher has not (yet) been identified in north-western Africa. The first males arrive in their breeding range of the Central Massif in Spain from mid-April onwards and the migration is said to be at its peak in May (Tellería et al 1999). On average, the females arrive a week later, with second-calendar-year birds being latest (Potti & Montalvo 1991ab). This probably implies that, in north-western Africa, migrants should be expected to pass through from the second week of April to May. From late August onwards, they leave central Spain (Tellería et al 1999). A distinction between nominate European Pied Flycatcher and Iberian Pied has not been made in ringing data. However, there are two recoveries of Iberian Pied chicks ringed in the nest (Ricard Guttiérez in litt). One was ringed at Los Sotos, Vinuesa, Soria, Spain, on 20 June 1982 and recovered at Navahermosa, Toledo, Spain, on 10 August 1983, which suggests that the autumn migration is on its way at least by early August. Another was ringed at La Hiruela, Madrid, Spain, on 19 June 1986 and recovered on 7 May 1988 at Al Hoceima, Morocco, which seems to confirm that Iberian Pied migrates through Morocco. Although Rguibi Idrissi (2002) lists two recoveries in Morocco from birds ringed in the breeding season in Spain, the one at Al Hoceima may still constitute this taxon's only well-documented record for Morocco (cf Thévenot et al 2003).

Acknowledgements

Hichem Azafzaf, Patrick Bergier, Cecilia Bosman, Mark Constantine, Mo Constantine, Ricard Gutiérrez, René Pop, Magnus Robb and George Sangster assisted in collecting information for this paper.

References

Cocker, M 2005. Birding Tunisia – off the beaten track. Bull Afr Bird Cl 12: 56-62.

Cramp, S & Perrins, C M (editors) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.

Etherington, G & Small, B 2003. Taxonomy and identification of Atlas Flycatcher – a potential British vagrant. Birding World 16: 252-256.

Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1993. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 13/I. Wiesbaden.

Isenmann, P & Moali, A 2000. Oiseaux d'Algérie. Paris.

Isenmann, P, Gaultier, T, El Hili, A, Azafzaf, H, Dlensi, H & Smart, M 2005. Oiseaux de Tunisie. Paris.

Mild, K 1993. Die Bestimmung der europäischen schwarzweissen Fliegenschnäpper *Ficedula*. Limicola 7: 221-271.

Mild, K 1994a. Field identification of Pied, Collared and Semi-collared Flycatchers. Part 1: males in breeding plumage. Birding World 7: 139-151.

Mild, K 1994b. Field identification of Pied, Collared and Semi-collared Flycatchers. Part 3: first-winters and non-breeding adults. Birding World 7: 325-334.

Potti, J & Montalvo, S 1991a. Male arrival and female mate choice in Pied Flycatchers *Ficedula hypoleuca* in central Spain. Ornis Scand 22: 45-54.

Potti, J & Montalvo, S 1991b. Return rate, age at first breeding and natal dispersal of Pied Flycatchers *Ficedula hypoleuca* in Central Spain. Ardea 79: 419-428.

Redactie Dutch Birding 2002. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 24: 22-24.

Rguibi Idrissi, H 2002. Analyse comparative de la migration de quelques passereaux au Maroc à l'aide des données de baguage et d'un suivi dans deux zones humides. Université Mohammed V, Rabat.

Sætre, G-P, Borge, T, Lindell, J, Moum, T, Primmer, C R, Sheldon, B C, Johnsen, A & Ellegren H 2001a. Speciation, introgressive hybridization and non-linear rate of molecular evolution in flycatchers. Molecul Ecol 10: 737-749.

Sætre, G-P, Borge, T & Moum, T 2001b. A new bird species? The taxonomic status of 'the Atlas Flycatcher' assessed from DNA sequence analysis. Ibis 143: 494-497.

Sangster, G, Collinson, M, Helbig, A J, Knox, A G & Parkin, D T 2004. Taxonomic recommendations for British birds: second report. Ibis 146: 153-156.

Tellería, J L, Asensio, B & Díaz, M 1999. Aves Ibericas: II Passeriformes. Madrid.

Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. Tring.

Voous, K H 1977. List of recent Holarctic bird species. London.

Arnoud B van den Berg & The Sound Approach, c/o Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands (arnoud.vandenberg@planet.nl)

Killdeerplevier bij Rottige Meente in april 2005

Ruurd-Jelle van der Leij & Enno B Ebels

Op 3 april 2005 arriveerde Ruurd-Jelle van der Leij om c 13:00 in de vogelkijkhut van de Rottige Meente, een natuurgebied in Friesland, gelegen tussen Ossenzijl, Overijssel, en Wolvega, Friesland. Na een paar rustige uren kwamen rond 16:00 Henny Brandsma en haar man de hut binnen. Ze zaten wat te praten toen RJvdL om c 17:15 op c 150 m afstand een *Charadrius*-plevier in beeld kreeg. De vogel was duidelijk groter en langgerekter dan Kleine Plevier *C dubius* en Bontbekplevier *C hiaticula*, had een dubbele zwarte borstband en toonde af en toe zijn oranjeachtige stuit. RJvdL vroeg HB om foto's te maken. Terwijl HB steeds dichterbij sloop kwam RJvdL tot de conclusie dat het een Killdeerplevier *C vociferus* moest zijn. Hij kon de op het slik foeragerende vogel tot c 20:00 rustig observeren, totdat HB te dichtbij kwam en de vogel over het water van de Linde verdween. Door de invallende duisternis werd hij niet meer teruggevonden. Eenmaal thuis stuurde RJvdL een mailtje naar Klaas Haas en Rommert Cazemier. KH belde onmiddellijk terug met de vraag om de foto's op de website van de Dutch Birding Association te zetten. Ondanks de matige kwaliteit van de foto's was de Killdeerplevier goed herkenbaar en KH belde weer voor de exacte locatie zodat hij de waarneming per semafoon en op de Dutch Birding-vogellijn door kon geven.

De volgende ochtend reden HB en RJvdL rond 07:00 weer richting Rottige Meente. Hier stonden vanaf 06:30 ruim 100 vogelaars om met het opkomende licht de omgeving af te speuren. Toen HB en RJvdL vertelden dat de vogel de vorige avond over de Linde was gevlogen ging men zich verspreiden om te zoeken. Enno Ebels was de eerste die de Killdeerplevier om c 07:30 in een weiland zag lopen en kort daarna hadden alle aanwezigen hem in beeld, zij het met enig tegenlicht en op flinke afstand. Naarmate de ochtend verstreek werden de waarnemingsomstandigheden steeds beter. Om c 09:15 vloog hij over de dijk naar de Rottige Meente en liet zich daar met prachtig zonlicht en op kortere afstand bekijken. Na c 15 minuten vloog hij weer terug naar de weilanden. Dit pendelen herhaalde zich de rest van de dag nog enkele malen, waarbij de vogel regelmatig de provinciegrens tussen Friesland en Overijssel overstak. Om 20:24 werd hij die dag voor het laatst gezien toen hij uit beeld verdween in een kuiltje in het weiland (Kees Tiemstra pers meded). Op dinsdag 5 april was hij wederom de gehele dag aanwezig maar ditmaal bijna uitsluitend in de weilanden langs de Linde. Na 5 april is hij hier niet meer gezien (van der Leij & Ebels 2005).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto's van onder anderen Garry Bakker, Bas van den Boogaard, EE, Jack Folkers en Roland Jansen, video-opnames van Marc Plomp en geluidsopnames van Magnus Robb (cf Dutch Birding 27: 221, plaat 270, 223, plaat 278, 234, plaat 292, 2005).

GROOTTE & BOUW Typische *Charadrius*-plevier, duidelijk groter dan Bontbekplevier met langere poten, vleugels en staart. In zit vleugelpunten niet tot staartpunt reikend. In vlucht poten niet voorbij staart stekend. Snavellengte c tweederde van koplengte.
KOP Bovenkop bruin. Voorhoofd wit, wit tot onder oog doorlopend. Wenkbrauwstreep boven oog beginnend, wit. Bruine band van snavelbasis onder oog tot nek doorlopend. Smalle zwarte baan tussen voorhoofd en achterhoofd via oog naar oorstreek lopend. Kin en keel wit. Achterhoofd bruin. Smalle witte nekband tussen achterhoofd en mantel.
BOVENDELEN Mantel, rug en schouders bruin. Stuit kaneelkleurig tot oranje.
ONDERDELEN Wit, afgezien van dubbele zwarte borstband, één ter hoogte van zijhals beginnend, andere ter hoogte van vleugelboeg. Afstand tussen beide banden ongeveer gelijk aan breedte van iedere band. Onderste band met wat bruine tekening in het zwart. Bovenste band smal doorlopend tot op bovendelen en overgang vormend tussen bruine mantel en witte nekband.
VLEUGEL Bovenvleugel bruin als bovendelen. Opvallende witte vleugelstreep, over gehele lengte van lichaam tot vleugelpunt lopend. Vleugelstreep lopend over volledige binnenste armpennen en over bases van overige armpennen, naar vleugelpunt toe meer centraal op vleugel en naar punt toe weer dichter bij handpentoppen. Ondervleugel licht met donkere achterrand.
STAART Bovenstaart kaneelkleurig tot oranje, zelfde kleur als stuit. Brede donkergrijze tot zwarte subterminale band en smalle witte eindband.
NAAKTE DELEN Oog donker, snavel zwart. Kleur oog-

10-11 Killdeerplevier / Killdeer *Charadrius vociferus*, eerstejaars, Rottige Meente, Friesland, 4 april 2005 *(Bas van den Boogaard)*

rand in veld moeilijk te zien maar op sommige foto's roodachtige tint zichtbaar. Poot grijsachtig groen.
RUI & SLEET Dekveren gesleten en gebleekt, enigszins contrasterend met meer uniforme en iets donkerdere mantel en schouder.
GELUID In vlucht regelmatig roepend, hoog, fluitend en oplopend *tju-wie*.

Determinatie
De combinatie van bruine bovendelen, witte onderdelen, lange staart, oranjekleurige stuit en bovenstaart en – *last but not least* – dubbele zwarte borstband sluit alle steltlopers uit behalve Killdeerplevier. Er zijn wel enige andere *Charadrius*-soorten die een dubbele (zwarte of zwart/bruine) borstband vertonen maar deze verschillen sterk in andere kenmerken (formaat, tekening) en kunnen daarom niet voor serieuze verwarring zorgen (cf Hayman et al 1986, Svensson et al 2002). Ook de hoge, fluitende roep, waaraan de soort zijn Amerikaanse naam dankt, is kenmerkend.

Er worden drie ondersoorten erkend: *C v vociferus* (Noord-Amerika), *C v ternominatus* (Caribisch gebied) en *C v peruvianus* (noordelijk Zuid-Amerika); *ternominatus* is kleiner en grijzer dan de nominaat, terwijl *peruvianus* kleiner is met meer opvallende roodbruine tekening op de bovendelen (Hayman et al 1986). Sibley (2000) tekent een vogel met roodbruine dekveren en geeft aan dat die variant 'gewoon' is in het zuiden [van Noord-Amerika]. Volgens Jackson & Jackson (2000) is de meer opvallende roodbruine tekening op de bovendelen vooral een verschil in winterkleed; volgens deze auteurs zou ook *ternominatus* iets duidelijkere, rossige randen aan de vleugeldekveren hebben dan de nominaat. Sommige balgen van de nominaat vertonen ook veel rossige randen aan de dekveren maar de randen zijn meer rood van kleur en niet zo duidelijk aanwezig op de mantel/schouders als bij *peruvianus*. Het verschil tussen de ondersoorten zou echter niet altijd duidelijk zijn. De vogel van de Rottige Meente vertoonde kenmerken die het beste passen op de nominaat; dit is de enige ondersoort die op basis van broedgebied en trekgedrag in aanmerking komt voor een transatlantische oversteek.

De leeftijdsbepaling is na de postjuveniele rui vaak niet goed mogelijk, behalve in de hand. Eerstejaars vogels kunnen tot in het tweede levensjaar wat meer gesleten dekveren en tertials vertonen (Hayman et al 1986). De vogel van de Rottige Meente toont op een aantal foto's zichtbaar gesleten dekveren, wat aangeeft dat het om een eerstejaars (tweede-kalenderjaar) vogel ging.

Het is doorgaans niet mogelijk om Killdeerplevieren in het veld op geslacht te brengen.

Voorkomen en verspreiding
Killdeerplevier is een algemene broedvogel in Noord-Amerika, Centraal-Amerika en noordelijk Zuid-Amerika en een regelmatige transatlantische dwaalgast in het West-Palearctische gebied, met veruit de meeste waarnemingen (c 60) in Brittannië en Ierland. Het aantal gevallen op het Europese vasteland is c 10 waarbij de soort vier keer ver oostelijk is vastgesteld in Hongarije, Roemenië en Zwitserland (Lewington et al 1991, Evans 1994; Marcel Haas in litt). In tegenstelling tot de meeste Nearctische steltlopers in Europa worden Killdeerplevieren vooral in de late herfst en winter waargenomen. Voor een overzicht van alle West-Palearctische gevallen wordt verwezen naar tabel 1.

TABEL 1 Gevallen van Killdeerplevier *Charadrius vociferus* in het West-Palearctische gebied / records of Killdeer *Charadrius vociferus* in the Western Palearctic (cf Lewington et al 1991, Evans 1994, Rogers & Rarities Committee 2003; Marcel Haas in litt)

Azoren (10 exemplaren)
4 januari 1928, Faial, eerstejaars vrouwtje, verzameld
15 januari tot 8 februari 1945, Paul da Praia, Terceira, maximaal vier
18 mei 1966, Flores
13 december 1977, Lagoa, São Miguel, verzameld
8 november 1998, Santa Cruz, Flores, eerstejaars
1 november 2001, Sete Cidades, São Miguel
9-19 november 2005, Punta Delgada en Ponta do Albarnaz, Flores
Al deze gevallen zijn (nog) niet beoordeeld door de Portugese dwaalgastencommissie.

Brittannië (43+)
april 1859, Knap Mill, Christchurch, Hampshire, Engeland
1867, Peterhead, Aberdeenshire, Schotland, verzameld
14 januari 1885, Tresco, Scilly, Engeland, vrouwtje, verzameld
eerste week van januari 1939, Mee, bij Haverleigh, Devon, verzameld (reeds een maand aanwezig; balg in British Museum, Tring)
12 december 1957, St Agnes, Scilly, Engeland
26 december 1957, Trenowe Wood, St Columb Major, Cornwall, Engeland, adult vrouwtje, verzameld
7-9 maart 1959, Little Paxton gravelpits, Huntingdonshire en Cambridgeshire, Engeland
19 november 1963 tot 16 januari 1964, St Martin's, Scilly, Engeland, twee
29 februari tot 22 maart 1964, Egginton, Derbyshire, Engeland
30 maart 1974, Sidlesham, West Sussex, Engeland
28 september tot 19 oktober 1975, Eye Brook Reservoir, Leicestershire, en 2-16 november 1975, Swiland Reservoir, Leicestershire, Engeland
29-30 november 1975, Thorne Moors, South Yorkshire, Engeland
17 januari 1976, Chew Valley Lake, Avon, Engeland
6-27 maart 1976, Bainton Gravel-pits, Cambridgeshire, Engeland
30 maart tot 7 april 1976, Samson, Scilly, Engeland
31 maart tot 9 april 1976, East Boldon, Northumberland, Engeland
5 februari tot 12 maart 1978, Pwll, Llanelli, Carmarthenshire, Wales
8-16 november 1979, Bryher en St Mary's, Scilly, Engeland, adult, en 11-21 december 1979, Bryher en St Mary's, drie (adult en twee onvolwassen), en 22-30 december 1979, Bryher en St Mary's, twee, en 31 december 1979 tot 7 februari 1980, Bryher en St Mary's, onvolwassen
28-29 september 1980, Keyhaven Marsh, Hampshire, Engeland
21 april 1981, Lound Gravel-pits, Nottinghamshire, Engeland
17-20 maart 1982, Bardsey, Caernarfonshire, Wales
21-22 oktober 1982, St Martin's, Scilly, en 27-30 oktober 1982, St Martin's, Scilly, en 31 oktober 1982, Tresco, Scilly, waarschijnlijk juveniel
16 januari tot 20 maart 1983, Bo'ness, Forth, Schotland
30 december 1983 tot 7 januari 1984, Askernish, South Uist, Outer Hebrides, en 22 januari 1984, Kilvaley, South Uist, Outer Hebrides, Schotland, eerste-winter
7-8 januari 1984, Colonsay, Argyll, Wales
21 januari 1984, Portencross, Ayrshire, Schotland
31 januari tot 1 februari 1984, Beddington, Greater London, en 25-26 februari en 3-4 maart 1984, Holyport, Maidenhead, Berkshire, Engeland
10-15 januari 1985, Sink Green, Herefordshire, Engeland
15-26 november 1989, St Mary's, Scilly, Engeland
25 maart 1990, Cronkley, Durham, Engeland
10 oktober 1990, Eoligarry, Barra, Outer Hebrides, Schotland
5 mei 1991, Balranald, North Uist, Outer Hebrides, Schotland
13-20 maart 1993, Loch of Hillwell en Brake, Shetland, Schotland
30 december 1993 tot 2 januari 1994, Trearddur Bay en Holyhead, Anglesey, Wales
13-15 april 1995, Loch of Strathbeg, Grampian, Schotland
11 januari 1996, Lamorna, Cornwall, Engeland
9 februari 1999, Aveton Gifford, Devon, Engeland
19 april 2002, Saunton Sands, Devon, Engeland
20 november 2002, Godrevy, Cornwall, Engeland
4-10 november 2002, St Agnes, Scilly, Engeland, eerste-winter
28-29 maart 2005, Breydon Water, Norfolk, Engeland (Birding World 18: 94, 98, 2005)

Faeröer (1)
september 1939, Nólsoy, adult mannetje

Frankrijk (5)
22 december 1954, Triaize, Vendée, verzameld
12 mei 1976, Étang de Saint-Quentin-en-Yvelines, Yvelines
29 november 1978, Le Teich, Gironde
november 1979, Goulven, Finistère
6-11 februari 1991, Saint-Renan, Finistère

Hongarije (1)
november-december 1986

Ierland (15+)
12 januari 1928, Naul, bij Balbriggan, Dublin, adult mannetje, verzameld (balg in National Museum, Dublin)
30 november 1938, Carrigencoure, bij Crookhaven, Cork, verzameld (balg in National Museum, Dublin)
11 december 1938, bij Crookhaven, Cork, dood gevonden op 19 maart 1939 (balg in National Museum, Dublin)
26 februari en 2 maart 1958, Akeragh Lough, Kerry
20 november tot 2 december 1958, Annagh Island, Tralee Bay, Kerry
28 februari 1971, Akeragh Lough, Kerry

28 december 1975, Derrymore Island, Kerry
7-31 maart 1979, Ballycotton, Cork
1-3 september 1980, North Bull, Dublin
15 februari tot 24 maart 1984, Ballymacoda, Cork
7 januari tot 2 maart 1991, Ballycotton, Cork, adult
1-8 april 1995, Tacumshin, Wexford
8-22 oktober 1995, Ballycotton, Cork
18 oktober 1996, Cape Clear Island, Cork, eerstejaars
16 december 1996, Shannon Harbour, Offaly
(16 april 2005, Lough Atalia, Galway); Dutch Birding 27: 213, 2005

IJsland (3)
16 maart 1939, Gröf á Rauðasandi, Vestur-Barðastrandarsýsla, verzameld
5 december 1970, Dalir, Heimaey, Vestmannaeyjar, onvolwassen mannetje, verzameld
17-18 oktober 1980, Hlíðarvatn í Selvogi, Árnessýsla, onvolwassen mannetje, verzameld

Kanaaleilanden (2)
1 januari 1971, Grands Vaux, Jersey
3 september 1973, Château L'Étoc, Alderney

Nederland (1)
3-5 april 2005, Rottige Meente, Friesland/Overijssel

Noord-Ierland (2)
13 februari tot 24 maart 1967, Strangford Lough, bij Comber, Down, Noord-Ierland
25 februari tot 13 maart 2005, Upper Lough Erne, Fermanagh, Noord-Ierland (Birding World 18: 49, 94, 2005, Dutch Birding 27: 136, plaat 163, 142, 2005)

Noorwegen (1)
10 april 1974, Jomfruland, Telemark

Roemenië (1)
september 1985

Spanje (2+)
8-18 september 1988, Budiño lagune, Porriño, Pontevedra
14 november 1997, Baiona, Marisma de A Ramallosa, Pontevedra
(25-27 januari 2005, monding van de Guadalhorce, Málaga; Dutch Birding 27: 142, 2005)

Zwitserland (2)
5 mei 1974, Kleinbösingen, Fribourg, en 5-8 mei 1974, Klingnauerstausee, Aargau
5-26 december 1977, Alpnachstad, Obwalden, juveniel

De waarneming bij de Rottige Meente is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betreft het eerste geval voor Nederland. De winter van 2004/05 was goed voor deze soort in Europa en leverde naast het Nederlandse geval waarnemingen op in Noord-Ierland, Schotland en Spanje en in de laatste week van maart in Norfolk, Engeland. Op 16 april 2005 werd een exemplaar gezien in Galway, Ierland.

Dankzegging
Marcel Haas (www.wpbirds.com) leverde de benodigde informatie over gevallen in het West-Palearctische gebied. Vegard Bunes, Philippe Dubois, Gonçalo Elias, Ricard Guttiérez en Søren Sørensen hielpen om dit overzicht compleet te maken.

Summary
Killdeer at Rottige Meente in April 2005 On 3-5 April 2005, a Killdeer *Charadrius vociferus* stayed near Rottige Meente, Friesland/Overijssel, the Netherlands. It was easily identified by its large size (for a *Charadrius* plover), long tail, long wings with prominent white wing bar, double black breast band, orange or cinnamon-coloured rump and uppertail and high-pitched, rising, two-toned call. Judging from the worn coverts, it was considered a first-winter bird. It constitutes the first record for the Netherlands.

Verwijzingen
Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to waders of the world. Londen.
Jackson, B J S & Jackson, J A 2000. Killdeer (*Charadrius vociferus*). In: Poole, A & Gill, F (redactie), The birds of North America, no 517, Philadelphia.
van der Leij & Ebels 2005. DB Actueel: Killdeerplevier bij Rottige Meente. Dutch Birding 27: 232-234.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
Rogers, M J & Rarities Committee 2003. Report on rare birds in Great Britain in 2002. Br Birds 96: 542-609.
Sibley, D 2000. The North American bird guide. New York.
Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.

Ruurd-Jelle van der Leij, Hoofdweg 158, 8474 CL Oldeholtpade, Nederland (wannabenny@hotmail.com)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Grijze Gors op Rottumerplaat in mei 2004

Rommert Cazemier

Gedurende het broedseizoen worden zowel Rottumeroog als Rottumerplaat in de oostelijke Waddenzee, Groningen, bewoond door twee vogelwachters. Zij houden hier in opdracht van Staatsbosbeheer toezicht, voeren inventarisaties uit en geven voorlichting aan zeilers en wadlopers die in de buurt van deze eilandjes komen. In 2004 waren Roelf Hovinga en Marit Heegstra de dienstdoende vogelwachters op Rottumerplaat. Ter vervanging van de vogelwachter met weekendverlof mag de achterblijvende vogelwachter een of twee zogeheten 'weekendvervangers' uitnodigen. Zo kwam het dat RH tijdens het pinksterweekend van 28 mei tot en met 1 juni Rommert Cazemier en David Hoekstra had uitgenodigd.

Na een zingende Roodsterblauwborst *Luscinia svecica svecica* op 28 mei (al op 27 mei aanwezig) en een zingende Europese Kanarie *Serinus serinus* op 29 mei leek het weekend al niet meer stuk te kunnen. Ook de ochtend van 30 mei begon goed. Rond de behuizing werden diverse nieuw gearriveerde trekkers waargenomen, waaronder Zomertortel *Streptopelia turtur*, Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus* en een late Keep *Fringilla montifringilla*. Tevens vloog een jagende Velduil *Asio flammeus* rond in de tuin. Dit zag er dermate veelbelovend uit dat werd besloten de meer westelijk gelegen bosjes te checken. Zorgvuldig de route plannend om concentraties broedende en rustende vogels te ontzien vertrokken we rond 07:30. Tussen de vele Grasmussen *Sylvia communis*, Fitissen *Phylloscopus trochilus* en Grauwe Vliegenvangers *Muscicapa striata* werden onder andere een Sprinkhaanzanger *Locustella naevia*, twee Bosrietzangers *A palustris* en een Appelvink *Coccothraustes coccothraustes* ontdekt.

Rond 08:30 hoorden we vanuit een geïsoleerd staand vlierbosje tweemaal een hoog, scherp, bijna elektrisch *tzieiet*. Terwijl we ons afvroegen wat dat kon zijn geweest vloog er een gorsachtige vogel uit het bosje omhoog die in oostelijke richting langs ons vloog. RC had de vogel als eerste goed in beeld en riep direct 'Dat lijkt wel een Grijze Gors!'. Door de kijker zagen we een slanke gors *Emberiza* met een vrij lange staart, ongetekende oranjebruine onderdelen en een grijze kop met opvallende tekening. DH en RH konden niet anders dan instemmen met deze gedurfde determinatie. De roep kwam ook geheel overeen met het roepje dat we kenden van Grijze Gors *E cia*. Op grond van wat we hadden gezien en gehoord konden we alle ons bekende en redelijkerwijs te verwachten soorten gorzen eigenlijk al uitsluiten. Alleen de witte staartzijden, bij Grijze Gors een opvallend veldkenmerk, waren ons in de gauwigheid niet opgevallen. De vogel vloog hoog en ver weg en leek uit beeld te verdwijnen. Door onze verrekijkers zagen we hem nog net c 1 km verderop in een ander vlierbosje landen. Hierop besloten we verder te gaan om meer zekerheid te krijgen over de determinatie. Na een half uur gespannen zoeken vloog de vogel ineens vlak voor de voeten van RH op. Nu viel, naast de rossige stuit, wel direct de donkere staart met sterk contrasterende witte staartzijden op. Hij landde in een vlierstruik vlak voor DH, die de gors nu eindelijk helemaal vrij zittend in beeld had. 'Het is er echt één!' riep hij daarop vrijwel direct. DH was nu in de gelegenheid diverse kenmerken te controleren. De markante koptekening viel direct op, met verder onder meer de ongetekende oranjebruine onderdelen, contrasterende grijze hals en borst, gestreepte bovendelen en grijze kleine dekveren. Helaas stonden RC en RH aan de verkeerde kant van het bosje. Toen zij waren omgelopen om beter zicht op de vogel te krijgen landde de Grijze Gors uit zicht op de grond. Hierop besloten we in een ruime boog om te lopen en op verschillende punten rond de plek te posten tot hij weer in het zicht kwam. Opnieuw vloog hij na enkele minuten wachten echter onverwacht hoog weg en landde wederom 1 km oostelijker. Hierop vonden we hem nog tot twee keer toe terug maar steeds pas als hij vlak voor ons opvloog. De laatste keer vloog hij vanuit de bosjes rond de behuizing op de oostpunt van het eiland in westelijke richting op om ergens halverwege het eiland in te vallen.

Omdat gedurende het broedseizoen niet onbeperkt over het eiland kan worden gelopen werd om 09:40 besloten de zoekactie te staken. Door

het vliegerige gedrag lukte het ons niet om foto's te maken. Wel werden na terugkomst bij de behuizing schetsjes gemaakt waarop de waargenomen veldkenmerken werden uitgewerkt. Om de rest van 'vogelend Nederland' op de hoogte te stellen van onze ontdekking werd het nieuws tevens per semafoon verspreid. Helaas was het vanwege de kwetsbaarheid van het gebied uitgesloten een regeling te treffen om vogelaars in de gelegenheid te stellen de soort te 'twitchen'. De volgende dagen werd de vogel niet meer teruggevonden. Wel leverden zoekacties naar de Grijze Gors op 31 mei nog een Grauwe Fitis *P trochiloides* op. Deze werd op slechts enkele 100-en meters afstand gevonden van de plek waar de Grijze Gors werd ontdekt.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen en veldschetsen die tussen de waarnemingen door zijn gemaakt door de drie waarnemers.

GROOTTE & BOUW Slanke gors met vrij lange staart, staartlengte opvallend in vlucht. Grootte ongeveer als Geelgors *E citrinella*.
KOP Grondkleur grijs, doorlopend tot op hals en zijborst. Opvallende koptekening, ook in vlucht duidelijk zichtbaar: lichte kruinstreep en zwarte zijkruinstreep, teugel, oogstreep en snorstreep; snorstreep met boog tot achter oorstreek reikend, deze samen met oogstreep volledig omgrenzend.
BOVENDELEN Mantel warm oranjebruin met duidelijke zwarte lengtestreping. Stuit ongestreept oranjebruin, opvallend bij opvliegen.
ONDERDELEN Egaal oranjebruin. Scherpe begrenzing met grijze hals en zijborst.
VLEUGEL Kleur als bovendelen. Kleine dekveren grijs. Middelste dekveren (in veldschets abusievelijk grote dekveren genoemd) met duidelijke witte top, vleugelstreep vormend. (Aan- of afwezigheid van vleugelstreep op grote dekveren kon niet worden vestgesteld.)
STAART Donkerbruin tot zwart met opvallende witte staartzijden.
NAAKTE DELEN Snavel grijs, oog donker, poot licht.
GEDRAG Schuw, moeilijk benaderbaar. Zich meestal schuil houdend in vegetatie, om bij benadering steeds hoog en ver weg te vliegen. Steeds verspreid staande bosjes vlier en liguster in verder vrij open duin opzoekend. Vlucht als Geelgors, licht golvend maar vrij krachtig.
GELUID Alleen bij ontdekking vlak voor opvliegen tweemaal roepend. Een hoog, ijl, bijna elektrisch klinkend *tzieiet*.

Determinatie

Aan de hand van bouw, gedrag en de combinatie van bruine bovendelen, oranjebruine onderdelen en grijze kop kunnen alle vinken Fringillidae en

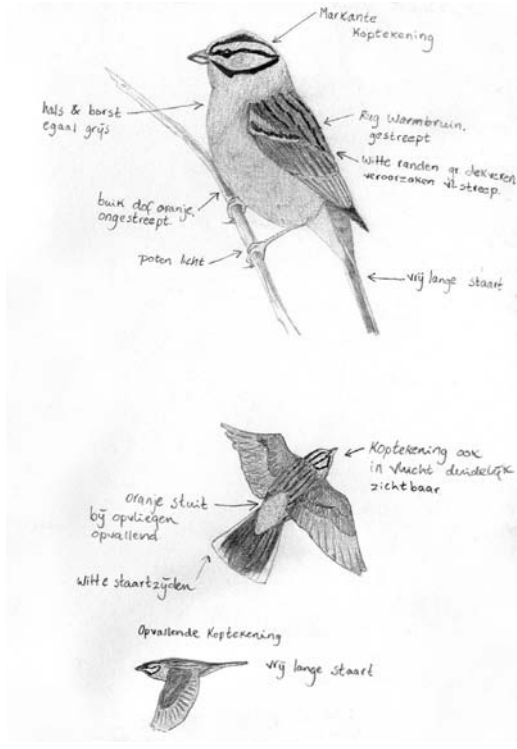

FIGUUR 1 Grijze Gors / Rock Bunting *Emberiza cia*, mannetje, Rottumerplaat, Groningen, 31 mei 2004 *(Roelf Hovinga)*

mussen *Passer* van het West-Palearctische gebied worden uitgesloten, waardoor alleen verschillende soorten gorzen overblijven. De Nearctische Witkeelgors *Zonotrichia albicollis* en Witkruingors *Z leucophrys* lijken enigszins op Grijze Gors door de bruine, gestreepte bovendelen en koptekening maar missen onder meer de oranjebruine onderdelen en witte staartzijden (Byers et al 1995).

Van de in aanmerking komende Palearctische gorzensoorten vallen de drie soorten ortolanen – die een oranje tint op de onderdelen tonen – af door het ontbreken van zwarte koptekening. Door een combinatie van andere kenmerken vallen ook de meeste andere gorzen direct af. Een winterkleed mannetje of vrouwtje Witkopgors *E leucocephalos* lijkt iets op Grijze Gors. De koptekening van Witkopgors is echter nooit grijs met zwarte strepen en de onderdelen zijn niet egaal gekleurd. Daarnaast verschilt de roep duidelijk (een Witkopgors roept ongeveer als een Geelgors *E citrinella*). De twee soorten die voor

de grootste determinatieproblemen kunnen zorgen zijn Gestreepte Gors *E striolata* (Oost-Arika, Midden-Oosten en Zuidwest-Azië) en Huisgors *E sahari* (Noordwest-Afrika). Met name Gestreepte Gors heeft een koptekening die op het eerste gezicht lijkt op die van Grijze Gors. Een duidelijk afgetekende kruinstreep ontbreekt echter bij Gestreepte Gors, die ook een opvallend lichte wenkbrauwstreep en mondstreep heeft. Bij de vogel van Rottumerplaat was de grondkleur van de kop egaal grijs. Bovendien heeft Grijze Gors een witte vleugelstreep over de middelste dekveren die bij Gestreepte Gors ontbreekt en heeft Grijze Gors grijze kleine dekveren die bij Gestreepte warmbruin zijn. Huisgors valt alleen al door het ontbreken van een duidelijke koptekening af. Verder ontbreken zowel bij Gestreepte Gors als Huisgors de combinatie van oranjebruine, egaal gekleurde onderdelen begrensd door de grijze hals, de witte staartzijden en de sterk donker gestreepte warmbruine bovendelen. De waargenomen roep ondersteunt de determinatie als Grijze Gors (Byers et al 1995).

Vervolgens rest alleen nog de opgave om exoten uit te sluiten. Van de wereldwijd voorkomende gorzensoorten kunnen met name Weidegors *E cioides* (Oost-Azië), Rotsgors *E godlewskii* (Oost-Azië), Socotragors *E socotrana* (endeem van Socotra in de Rode Zee), Zevenstrepengors *E tahapisi* (tropisch Afrika en Arabisch Schiereiland), Stewarts Gors *E stewarti* (Centraal-Azië) en Roodkraaggors *Z capensis* (Midden- en Zuid-Amerika) voor verwarring zorgen. Van zowel Weidegors als Roodkraaggors zijn in Nederland waarnemingen van (naar wordt aangenomen) ontsnapte exemplaren bekend. Weidegors verschilt van Grijze Gors door een iets ander koppatroon met egaal donkere (zwarte of bruine) oorstreek, donkerder roodbruine onderdelen en het ontbreken van een lichte middenkruinstreep. Rotsgors is nauw verwant aan Grijze Gors maar verschilt door de overwegend bruine in plaats van zwarte strepen op de kop. Socotragors heeft een witte in plaats van oranjebruine buik en opvallende zwart-witte koptekening. Zevenstrepengors heeft eveneens een zwart-witte koptekening, maar deze soort heeft een kenmerkende zwarte keel en de witte staartzijden ontbreken (de ondersoort *E t goslingi* heeft weliswaar een grijze keel maar de witte staartzijden ontbreken ook bij dit taxon). Ook Stewarts Gors heeft een witte buik en een geheel andere koptekening. Roodkraaggors heeft een enigszins gelijkend koppatroon maar heeft een witte keel, een roodbruine halsband en zwarte vlekken op de zijborst (Byers et al 1995).

Geslacht, leeftijd en ondersoort

Dat de op Rottumerplaat waargenomen vogel een mannetje betrof is zeker op grond van de helder oranjebruine onderdelen en mantel en de uitgesproken koptekening. In verschillende veldgidsen wordt de wenkbrauwstreep van een adult mannetje iets lichter grijs weergegeven dan de rest van de kop. Dit is ons bij de vogel van Rottumerplaat niet opgevallen; de koptekening leek ook iets minder krachtig dan bij afgebeelde adulte mannetjes. Ook een scherpe tweedeling tussen een zwarte bovensnavel en een lichte ondersnavel is ons niet opgevallen. Mogelijk betrof het daarom een tweede-kalenderjaar mannetje maar dat wordt niet bevestigd door geraadpleegde literatuur. Het lijkt daarom het beste om de leeftijd niet te bepalen.

Byers et al (1995) onderscheiden vier ondersoorten, waarbij verschillende andere beschreven ondersoorten zijn samengevoegd: *E c cia* (inclusief '*africana*', '*barbata*', '*callensis*', '*hordei*', '*meridionalis*' en '*mokrzechyi*') in Europa, Noord-Afrika en West-Turkije, *E c par* (inclusief '*prageri*', '*serebrowskii*' en '*lasdini*') van de Krim en Kaukasus tot Iran en Centraal-Azië, *E c stracheyi* in het westelijke Himalayagebied en *E c flemingorum* in West-Nepal. Dickinson (2003) onderscheidt echter ook *E c hordei* (Griekenland en West-Turkije) en *E c prageri* (Krim, Kaukasus, Oost-Turkije en westelijk Iran). Hoewel de verschillen tussen de ondersoorten overwegend clinaal zijn wordt de nominaat *E c cia* gekenmerkt door de witte kleur van de toppen van de dekveren, met name aan de middelste dekveren. Hierdoor zijn de twee vleugelstrepen wit, terwijl ze bij andere ondersoorten lichtbruin- of grijsachtig zijn en daardoor minder opvallend. Bij andere ondersoorten is de stuit ook zwaarder gestreept dan bij de nominaat. In de beschrijving en veldschets van de vogel van Rottumerplaat is aangegeven dat de vleugelstreep aan de middelste dekveren (in de veldschets abusievelijk grote dekveren genoemd) wit was. Een vleugelstreep aan de grote dekveren kon niet worden vastgesteld; deze is altijd minder breed en duidelijk dan op de middelste dekveren, zeker in het voorjaar (cf Jenni & Winkler 1994); de stuit was ongestreept. Op basis van de middelste dekveren en de stuit kan de vogel als de nominaat worden gedetermineerd.

Voorkomen in Noordwest-Europa

Grijze Gors broedt in grote delen van Zuid-Europa, plaatselijk in Midden-Europa, in delen van Noordwest-Afrika en van Turkije oostelijk tot

TABEL 1 Gevallen van Grijze Gors *Emberiza cia* in Noordwest-Europa ten noorden en westen van België en Duitsland / records of Rock Bunting *Emberiza cia* in north-western Europe north and west of Belgium and Germany (Evans 1994; Br Birds 98: 690, 2005; www.wpbirds.com)

Brittannië (4)
oktober 1902, Shoreham, West Sussex, Engeland, twee, leeftijd onbekend
14 februari 1905, Perry Woods, Faversham, Kent, Engeland, mannetje
19 februari 1965 tot 10 maart 1965, Spurn, East Yorkshire, Engeland, leeftijd onbekend
1 juni 1967, Bardsey, Caernarfonshire, Wales, mannetje

Denemarken (1)
31 mei tot 1 juni 2003, Gedser, Falster, tweedejaars mannetje, vangst

Nederland (1)
30 mei 2004, Rottumerplaat, Groningen, mannetje

Zweden (5)
21 juni 1972, Farhult, Skåne, leeftijd onbekend
5 juni 1973, Utklippan, Blekinge, adult mannetje
6 april 1978, Boden, Norrbotten, adult mannetje
8-9 juli 1991, Ås, Öland, adult vrouwtje
7-11 mei 1997, Ottenby, Öland, mannetje, vangst

Centraal-Azië en het Himalayagebergte. De meest noordelijke broedplekken liggen in de Rijnvallei ten zuiden van Köln, Nordrhein-Westfalen, Duitsland. De noordelijke populaties bestaan gedeeltelijk uit trekvogels; in het zuiden zijn de meeste vogels standvogel maar ze vertonen soms zwerfgedrag en dalen regelmatig af naar lager gelegen gebieden in de winter. De soort is wintergast op Cyprus en in Irak. Waarnemingen van dwaalgasten zijn in Europa bekend uit België, Brittannië, Canarische Eilanden, Denemarken, Malta, Polen en Zweden. Buiten Europa zijn dwaalgasten vastgesteld in Libië, Koeweit, Noord-Soedan (Wadi Halfa) en Tsjaad (Byers et al 1995). Er zijn tot en met 2005 50 gevallen in België, waarvan het merendeel in maart-april en de overgrote meerderheid in Wallonië. Van deze 50 was er slechts één twitchbaar, bij Sougné-Remouchamps, Liège, van 2 tot 21 april 1997. Op 21 maart 2005 was er een waarneming te Croix Scaille, Hainaut, die inmiddels ook is aanvaard door de Waalse dwaalgastencommissie (Peter Adriaens in litt). In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van waarnemingen in landen ten noorden en westen van België en Duitsland.

In de korte waarnemingstijd kon niet worden gezien of de vogel van Rottumerplaat al dan niet geringd was. Voor zover bekend wordt de soort nauwelijks in gevangenschap gehouden. Gezien de tijd van het jaar en het schuwe, vliegerige gedrag is er geen aanleiding om te veronderstellen dat we niet met een wilde vogel van doen hadden. De waarneming op Rottumerplaat betreft een nieuwe soort voor Nederland en is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (van der Vliet et al 2005).

Summary

ROCK BUNTING ON ROTTUMERPLAAT IN MAY 2004 On 30 May 2004, a male Rock Bunting *Emberiza cia* was seen by three observers on Rottumerplaat, Groningen, the Netherlands. The bird was seen in bushes and in flight several times but was very mobile; it could not be photographed. The description excludes similar bunting species that could occur as escapes. The white wing-bar indicates that the bird belonged to the nominate subspecies *E c cia*. The small island is not accessible to the public and is only 'inhabited' by the two wardens and occasional guests; the bird was therefore not 'twitchable'.

This is the first record for the Netherlands. Previous records in north-western Europe north of Belgium and Germany are from Britain (4), Denmark (1) and Sweden (5) (see table 1).

Verwijzingen

Byers, C, Olsson, U & Curson, J 1995. Buntings and sparrows: a guide to the buntings and North American sparrows. Mountfield.

Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.

Jenni, L & Winkler, R 1994. Moult and ageing of European passerines. London.

van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2005. Rare birds in the Netherlands in 2004. Dutch Birding 27: 367-394.

Rommert Cazemier, Oostenstein 44, 9291 GR Kollum, Nederland (rommert@lauwersmeer.com)

Broedgeval van Wilde Zwaan bij Wapse in voorjaar 2005

In het voorjaar van 2005 ontdekte Arend van Dijk, BMP-coördinator bij SOVON Vogelonderzoek Nederland, een broedend paar Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* in de Wapserveense Petgaten bij Wapse in Zuidwest-Drenthe (van Dijk 2005). Dit gebied inventariseert hij al meer dan 30 jaar op broedvogels.

Op 12 april 2005 nam AvD een paring waar van twee Wilde Zwanen in een van zijn inventarisatieplots. Omdat paringen van noordelijke overwinteraars in Nederland in het vroege voorjaar wel vaker voorkomen, schonk hij er geen aandacht aan. Toen hij op een mistige ochtend later in april in een van de petgaten op een broedende zwaan stuitte, schreef hij dan ook gewoontegetrouw KnZ (van Knobbelzwaan *C olor*) op de veldkaart. Net op het moment dat hij door wilde lopen hoorde hij een zacht *hooe*. Kwam dit van die Knobbelzwaan? Toen hij beter keek zag hij een ineengedoken zwaan met een grotendeels gele snavel op een nest zitten. Het was een broedende Wilde Zwaan! Zich realiserend dat dit een nieuwe broedvogelsoort voor Nederland betrof, besloot hij het geval te volgen en zo goed mogelijk te documenteren. In overleg met Staatsbosbeheer, de beherende instantie, werd besloten het broeden stil te houden tot de eventuele jongen uitgekomen waren. Slechts enkele SOVON-collega's werden op de hoogte gebracht en ondergetekende werd in de gelegenheid gesteld om regelmatig foto's te maken.

Om de paar dagen bezocht AvD de broedplek. Dicht bij het nest komen was niet mogelijk omdat het midden in het petgat lag bovenop een oud nest van Muskusratten *Ondatra zibethicus*. Vanuit een boom kon hij met enige moeite zien dat er in ieder geval eieren in het nest lagen. Een rattenvanger had onafhankelijk van hem begin mei al geconstateerd dat het er vijf waren. Tussen 20 en 23 mei kwamen vier van de vijf eieren uit. Uitgaande van een broedduur van 35 dagen, is gestart met broeden vanaf 17 april. Dit was een paar dagen na de geconstateerde paring. De eerste dagen bleven de ouders met de jongen in het petgat, waarbij het vrouwtje, te herkennen aan het verschil in gedrag en snaveltekening, de meeste zorg op zich nam. Het mannetje liet zijn partner en de jongen regelmatig alleen om te gaan foerageren in het aangrenzende weiland en moerassige zeggeveld. Na een paar dagen namen de beide ouders de jongen mee naar het zeggeveld. De vogels overnachtten nog steeds bij de nestplaats; het vrouwtje en de jongen sliepen op het nest, het mannetje waakte in het water. In de hoge vegetatie waren de ouderzwanen soms verrassend lastig te zien, onder andere doordat hun snavelkleur overeenkwam met bloemen van de Gele Lis *Iris pseudacorus* en doordat de kop en hals vuilwit tot bruin werden door het voedsel zoeken in het ijzerhoudende veenwater.

Op 30 mei was één donsjong verdwenen. In de weken erna verdwenen ook de andere drie jongen, zonder aanwijsbare redenen. Eén jong werd dood gevonden langs het zandpad maar van de andere drie ontbrak ieder spoor. Het is gissen naar de doodsoorzaak.

Het ouderpaar bleef tot 24 juli in het gebied en besloot toen te vertrekken. Tussen 15 en 18 oktober 2005 werden beide oudervogels (individueel herkenbaar aan de tekening op de snavel) wederom in het gebied waargenomen (AvD pers meded). Blijkbaar hebben ze elders de rest van de zomer doorgebracht en toen waarschijnlijk ook de vleugelveren geruid. In de tussentijd werden geen Wilde Zwanen in het gebied aangetroffen.

Dit betreft het eerste gedocumenteerde broedgeval voor Nederland. Het is niet bekend of Wilde Zwanen hier in historische tijden hebben

12 Wilde Zwanen / Whooper Swans *Cygnus cygnus*, adult vrouwtje (voor) en adult mannetje, Wapserveense Petgaten, Drenthe, 24 mei 2005 *(Harvey van Diek)*

13 Wilde Zwaan / Whooper Swan *Cygnus cygnus*, adult vrouwtje op nest, Wapserveense Petgaten, Drenthe, 12 mei 2005 *(Harvey van Diek)*

14 Wilde Zwaan / Whooper Swan *Cygnus cygnus*, adult vrouwtje op nest, Wapserveense Petgaten, Drenthe, 12 mei 2005 *(Harvey van Diek)*

15 Wilde Zwanen / Whooper Swans *Cygnus cygnus*, adult vrouwtje (rechts) en adult mannetje, Wapserveense Petgaten, Drenthe, 13 juni 2005 *(Harvey van Diek)*

16 Wilde Zwanen / Whooper Swans *Cygnus cygnus*, Wapserveense Petgaten, adult vrouwtje (rechts), adult mannetje en vier jongen, Drenthe, 24 mei 2005 *(Harvey van Diek)*

gebroed; vroegere afbeeldingen of vondsten van botten kunnen immers net zo goed van wintergasten afkomstig zijn.

Voorkomen in Europa

Wilde Zwaan is in Nederland een vaste wintergast, met tegenwoordig seizoensmaxima van c 3300 exemplaren (6% van de continentale populatie). In maart zijn de meeste weer vertrokken. Sinds 1970 is de winterpopulatie in Nederland sterk toegenomen; het laatste decennium schommelen de aantallen (Bijlsma et al 2001).

Het Europese broedgebied omvat vooral IJsland (1500-2500 paren), Noorwegen (100-400), Zweden (500-750), Finland (1200-1400), Rusland (3000-3700), Letland (20-30), Estland (5) en Polen (4-6) (Hagemeijer & Blair 1997, Rees et al 1997). In de meeste landen wordt een toename gerapporteerd. Recente, al dan niet incidentele broedgevallen zijn vastgesteld in Denemarken, Duitsland, Ierland en Schotland. De eerste geslaagde Duitse broedgevallen vonden plaats in 1995 en 1996 in de deelstaat Brandenburg in voormalig Oost-Duitsland, in beide jaren met twee broedparen. Vanaf 1991 vond in dit gebied al overzomeren plaats en in 1994 was er een mislukt broedgeval. Dit waren destijds de meeste westelijke broedgevallen van het Midden-Europese vasteland van vogels van vermoedelijk wilde herkomst; in het westen van Duitland waren eerder broedgevallen vastgesteld van vermoedelijk ontsnapte en/of gewonde Wilde Zwanen (Deutschmann 1997). In 2005 vond voor het eerst sinds c 200 jaar een broedgeval in Hongarije plaats, vlakbij de grens met Slowakije. Dit nest in een klein beschermd moerasgebied bleek succesvoller dan het Nederlandse broedgeval: de drie jongen zijn groot geworden (Szabolcs Kókay in litt). In West-Polen (Miedzyrzecz) werd in 2005 een gemengd broedgeval van een Wilde Zwaan met een Knobbelzwaan geconstateerd en er werden zes hybride jongen gezien en gefotografeerd (Slawek Rubacha in litt). Een ander hybride paar van deze soorten broedde in 1995 succesvol in Suwalki in Noordoost-Polen (Sikora 1995).

Er wordt wel eens gesuggereerd dat broedgevallen van Wilde Zwanen in West-Europa betrekking zouden hebben op uit gevangenschap losgelaten of ontsnapte vogels. De Drentse zwanen gedroegen zich echter als wild, waren schuwer dan de aanwezige Knobbelzwanen en vertoonden geen sporen van gevangenschap. Bij zwanen en ganzen kan het voorkomen dat een gewond (bijvoorbeeld aangeschoten) exemplaar vergezeld van een gezonde partner – vanwege de levenslange paarbinding – buiten het normale broedgebied tot overzomeren en zelfs broeden komt. Bij de vogels van Wapse was er echter geen indicatie van verwonding of ziekte. Of dit broedgeval het begin is van blijvende vestiging in Nederland, zal de tijd leren. Met veel belangstelling wordt het voorjaar van 2006 afgewacht. Een uitgebreid verhaal over het broedgeval zal in het tijdschrift Limosa verschijnen.

Ik wil Arend van Dijk bedanken voor de mogelijkheid die ik kreeg om foto's te maken en voor het doorlezen van de eerste versie van dit artikel. Henk Everts van Staatsbosbeheer wordt bedankt voor de goede samenwerking; deze beheerder heeft de gunstige voorwaarden voor vestiging geschapen door nieuwe inrichting in een deel van het gebied en jarenlang volgehouden beheer.

Summary

WHOOPER SWANS BREEDING NEAR WAPSE IN SPRING 2005 In spring 2005, a pair of Whooper Swans *Cygnus cygnus* bred in a peat bog near Wapse, Drenthe, the Netherlands. The birds were seen mating on 12 April. Later in April, a bird was seen on its nest. The nest contained five eggs, of which four hatched between 20 and 23 May. On 30 May, one young was missing and, in subsequent weeks, the other three disappeared as well (one was found dead); the cause of death is unknown. The adults stayed in the area until 24 July and returned between 15 and 18 October 2005. This is the first documented breeding record for the Netherlands; there is no evidence that the species bred at any time in past centuries. There are no indications that the birds were escapes or injured.

Verwijzingen

Bijlsma, R G, Hustings, F & Camphuysen, C J 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland – Common and scarce birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 2. Haarlem.

Deutschmann, H 1995. Der Singschwan *Cygnus cygnus* als neuer deutscher Brutvogel. Limocola 11: 76-81.

van Dijk, A 2005. Eerste broedgeval Wilde Zwaan. SOVON-Nieuws 18 (2): 10-11.

Hagemeijer, E J M & Blair, M J (redactie) 1997. The EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance. Londen.

Rees, E, Einarsson, O & Laubek, B 1997. Whooper Swan. BWP Update – The journal of birds of the Western Palearctic 1: 27-35.

Sikora, A 1995. Leg mieszany labedzia (*Cygnus cygnus*) I labedzia niemego (*Cygnus olor*) na Suwalszczynie. Not Ornitol 36: 368-370.

Harvey van Diek, Prins Willem Alexanderstraat 53, 6576 BL Ooij, Nederland (h.diek@chello.nl)

First-winter Caspian Gull off Gijón, Spain, in September 2005

In the afternoon of 24 September 2005, the 14 participants of a Bay of Biscay pelagic birding trip were returning to the harbour of Gijón, Asturies, Spain, followed by a small flock of Yellow-legged Gulls *Larus michahellis*. At c 18:00, c 6 miles off Gijón, Daniel López Velasco noticed an odd gull which he identified, tentatively, as a first-year Caspian Gull *L cachinnans*. It attracted his attention because it differed from the first-winter Yellow-legged Gulls by the long and narrow wings, the small head with slender bill, and the largely pale underwings. Rafael Armada and José Luis Copete, both of whom have extensive experience with this species in Turkey, having seen several 100s in May-June 2005, also noticed these differences. However, at first, they were not yet convinced having experienced much variation in Yellow-legged Gulls elsewhere, especially in the Ebro delta, Tarragona, Spain, where many 1000s are present each autumn. Fortunately, RA succeeded in taking several good digital photographs of the bird in flight, while following the boat. These pictures could be examined on the camera screen, while the bird was still following the boat. This helped to conclude that it was indeed likely a Caspian Gull. The main features seen during the observation were: ***1*** jizz and shape typical of Caspian having small head and rather long, thin and slender bill with parallel-edged mandibles, sloping forehead and longish neck, and deep breast with long, narrow wings; ***2*** head white with brown necklace; ***3*** greater upperwing coverts bicoloured, with dark base and pale tip; ***4*** underwing whitish with pale greyish-brown markings, especially on tips of greater and median underwing coverts, strongly contrasting with darkish lesser coverts, and with mostly pale underside of primaries; ***5*** strong contrast between whitish uppertail coverts and largely dark tail, with delicate dark barring and fairly broad, dark tail-band; and ***6*** base of bill to gonys slightly paler than rest of bill.

In the following week, photographs were sent to several gull specialists and they confirmed the above features and, together with us, noticed some other features as well: ***1*** upperwing pattern showing dark secondaries, bordered by whitish tips of greater coverts, and dark primaries, with dark outerwebs and pale innerwebs visible on inner primaries ('venetian blind'), creating dark 'trailing edge' contrasting with pale tips of greater coverts**;** ***2*** small, dark spots on upper- and undertail coverts; ***3*** tail pattern with many fine dark bars parallel to broad dark band at end;

17 Caspian Gull / Pontische Meeuw *Larus cachinnans*, 6 miles off Gijón, Asturies, Spain, 24 September 2005 *(Rafael Armada)*. Note sloping forehead, small and white head, and long and slender bill. Central underwing whitish with pale greyish-brown markings, contrasting with dark lesser coverts, and pale underside of primaries.

18 Caspian Gull / Pontische Meeuw *Larus cachinnans*, 6 miles off Gijón, Asturies, Spain, 24 September 2005 *(Rafael Armada)*. Note strong contrast between white uppertail-coverts and dark on tail, with broad dark tail-band and small, delicate, spots on uppertail-coverts. Note moult of scapulars and bicoloured greater-coverts (more advanced than in European Herring Gull *L argentatus* and British Lesser Black-backed Gull *L fuscus graellsii* at same time of year).

19-20 Caspian Gull / Pontische Meeuw *Larus cachinnans*, 6 miles off Gijón, Asturies, Spain, 24 September 2005 *(Rafael Armada)*. Note sloping forehead, small white head and long and slender bill. Note pale underwing with pale underside of primaries. Also note narrow wings and small white head. Upperwing pattern shows dark secondaries bordered by whitish borders of greater coverts and dark outerwebs and pale innerwebs ('venetian blind') visible in inner primaries.

and ***4*** state of moult of scapulars more advanced than in most first-year European Herring Gulls *L argentatus* and British Lesser Black-backed Gulls *Larus fuscus graellsii* at same time of year.

This Caspian Gull constitutes the fourth record for Spain and the first of which good photographs were obtained. The previous three were also from northern Spain in 2005 but have not (yet) been accepted by the Spanish rarities committee. Obviously, our bird was also the northwesternmost for Spain and the first seen off the coast and identified only in flight.

The participants of the pelagic birding trip and the consulted gull specialists are thanked for their assistance: Peter Adriaens, Clemente Álvarez Usategui, Andreas Buchheim, Xuan Cortés, Pierre-André Crochet, Marcin Faber, Xuanín Fernández García, Manuel Antonio Fernández Pajuelo, Pedro García-Rovés, Elías García Sánchez, Martin Garner, Detlef Gruber, Antero Lindholm, Moisés Moreno, Killian Mullarney, Grzegorz Neubauer, Paula Núñez, Ramon Servitje, Brian J Small, Norman van Swelm, Jorge Valella, Juan Carlos Vázquez and Rik Winters. Núria Guevara and Andy Raven assisted in improving the English.

José Luis Copete, Lepant 291, 1r 2ª, 08223 Terrassa, Spain, (joseluiscopete@hotmail.com)
Daniel López Velasco, Pablo Laloux 10, 6º izqda D, Salinas 33400, Asturies, Spain (dskater20@hotmail.com)
Rafael Armada, M. de Déu de Montserrat 31-33, 2º 4ª, 08620 Sant Vicenç dels Horts, Spain (rarmada@gaes.es)

Two River Terns in Golestan, Iran, in January 2005

As in the previous winter (van Diek et al 2004), a group of Dutch birders took part in the international midwinter count of waterbirds in 2004/05 on invitation of the Iranian Department of the Environment (DoE). From 11 to 24 January 2005, we (Erik Foekens and Jaap Schelvis), counted waterbirds in a total of 18 wetlands in the northern provinces of Golestan and Mazandaran. In the morning of 18 January, we first visited the site of Emer-Ab-Bandan, a fishpond complex comprising two large reservoirs in Golestan (37:77.811 N, 54:52.584 E). The easternmost reservoir was filled with water and we decided to start our count there. There was some mist over the water but this rapidly disappeared and we were able to obtain good views of the waterbirds. We found seven Ferruginous Ducks *Aythya nyroca* and a group of more than 100 foraging Little Gulls *Larus minutus*. Among the latter, EF discovered a flying tern which was obviously much larger than the Little Gulls. Initially at a distance of c 100 m, we thought of a Caspian Tern *Hydroprogne caspia*, but at one point the bird was chased away by some of the Little Gulls and flew towards us. As the bird flew by at c 20 m, we were able to see more details such as the shape and colour of the bill, and the leg colour. At that moment, we were completely puzzled because, although between us we had seen every tern species likely to occur in the region, this was obviously a new bird for both of us. Following the bird in the telescope revealed a second (identical) individual feeding in the distance. Both birds had a strong, yet elegant and agile flight and were seen to take fish from the water by making the typical *Sterna* dives. As one of the birds made another short flight in front of us, JS was able to take a series of photographs, realising by that time that we would need all the documentation we could gather. Since the birds did not seem inclined to come any closer to us again or to settle, we decided after about an hour to continue our count and to leave for the other reservoir. We kept thinking about our two mystery terns as none of the field guides we had with us (Porter et al 1996, Svensson et al 2000, Mansoori 2001) presented any clue for what we had seen and we had no access to handbooks. When we rejoined the other teams in the south of the country more than a week later, and none of their experienced birders were able to solve our mystery from our photographs, we became convinced that we had seen two really good birds!

Description

The description is based on field notes by EF and photographs by JS.

SIZE & STRUCTURE Clearly larger than Little Gull (only other species present for direct comparison). Size smaller than but reminiscent of Caspian Tern but appearing longer winged and with more agile flight. Tail deeply forked. Bill rather heavy, tapering and slightly decurved.

21-23 River Tern / Rivierstern *Sterna aurantia*, adult, Emer-Ab-Bandan, Golestan, Iran, 18 January 2005
(Jaap Schelvis)

HEAD Black cap extending beneath eye, with some white feathers on forehead and crown. Lore with some dark speckling.
UPPERPARTS Mantle, scapulars and rump grey.
UNDERPARTS Breast and belly very pale grey.
WING Upperwing uniformly grey. Tips of primaries slightly darker and outer web of secondaries and greater secondary coverts darker than inner web. On primaries, outer web somewhat paler than inner web, producing somewhat striped appearance of upperwing. Underwing uniformly pale grey without any dark markings.
TAIL Underside and upperside pale grey. Outermost feathers white.
BARE PARTS Bill bright orange gradually darkening in distal part towards dark tip. Leg bright red. Eye dark.
CALL Not heard.

Identification

Back home, we consulted the obvious handbooks and JS decided to publish some of his photographs on the internet at www.birdpix.nl, hoping to get some clues to identify the birds.

Almost simultaneously, two users of the website and a friend with a copy of del Hoyo et al (1996) suggested River Tern *S aurantia*. On the basis of this suggestion the identification proved to be rather straightforward. No other large tern shows the combination of a heavy black-tipped orange bill and red legs. Caspian Tern occasionally has reddish legs (Olsen & Larsson 1994) and usually a small black subterminal band on the bill but can be ruled out because of the deeply forked tail of our birds and the absence of a prominent gonys. Also, Caspian shows dark markings on the primaries and only in juvenile plumage a more orange instead of red bill. Other large terns with orange bills such as Royal *S maxima*, Greater Crested *S bergii*, Lesser Crested *S bengalensis* and Elegant Tern *S elegans* never show a dark tip to the bill or bright red legs. The smaller *Sterna* species with red legs can all be ruled out because of the size and structure, pale underparts (excluding Black-bellied Tern *S acuticauda*) and heavy bill. Based on the uniform plumage, the whitish markings on forehead and crown and the lack of long tail streamers both birds were aged as adults in non-breeding plumage.

The bill colour of River Tern is apparently variable and can range from yellow to orange (cf Harrison 1985, 1987, del Hoyo et al 1996).

Status and distribution

River Tern is one of the least studied terns in the world (del Hoyo et al 1996). It occurs from eastern Pakistan to southern India and east through Nepal to south-western China (Yunnan) and the Mekong delta. It is an inland species breeding on sandy islands in freshwater lakes and rivers. It is mainly a resident, showing some short-distance nomadic movements. A few birds winter on southern Asian seashores. Our Iranian hosts at the DoE informed us that they had no knowledge of previous Iranian records. We could not find any reports of the species in Iran either, except for a somewhat cryptic phrasing 'from Iran E to India' in Harrison (1985). Neither Porter et al (1996) nor Mansoori (2001) mention River Tern for Iran. We therefore contacted Derek Scott, leading expert on the birds of Iran, who confirmed that River Tern is indeed a new species for Iran. The nearest documented records for the species are from Pakistan where it 'wanders widely in winter to large inland lakes' and 'has been recorded rarely in NWFP' (North West Frontier Province, Pakistan) (Roberts 1991). It means that our record also constitutes the first for the Middle East.

Acknowledgements

We would like to thank the Iranian Department of the Environment for inviting us to participate in the midwinter count of waterbirds. Siamak Massoudi and Mahmood Shakiba (DoE) provided essential local expertise for a successful bird count. Luc Berris, Karel Mauer and Frank Neijts assisted in our initial quest for the identity of the birds and Derek Scott provided us with data on the status of River Tern in Iran and the Middle East.

Samenvatting

Twee Riviersterns in Golestan, Iran, in januari 2005

Tijdens de internationale midwinter-watervogeltelling in de provincie Golestan in het noorden van Iran werden op 18 januari 2005 twee adulte Riviersterns *Sterna aurantia* in winterkleed waargenomen bij Emer-Ab-Bandan. Het betreft het eerste gedocumenteerde geval voor Iran en het Midden-Oosten. Het verspreidingsgebied van deze soort strekt zich uit van oostelijk Pakistan tot Zuidoost-Azië en hij komt vooral veel voor in het binnenland van India. De determinatie is gebaseerd op een beschrijving en foto's; de combinatie van vrij groot formaat, vrij zware oranje snavel met iets donkerdere punt, rode poten en grijs verenkleed zonder opvallende donkere vleugelpunten sluit alle andere soorten sterns uit.

References

van Diek, H, Felix, R, Hornman, M, Meininger, P L, Willems, F & Zekhuis, M 2004. Bird counting in Iran in January 2004. Dutch Birding 26: 287-296.

Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.

del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1996. Handbook of the birds of the world 3. Barcelona.

Mansoori, J 2001. A field guide to the birds of Iran. Tehran.

Olsen, K M & Larsson, H 1994. Terns of Europe and North America. London.

Porter, R F, Christensen, S & Schiermacher-Hansen, P 1996. Field guide to the birds of the Middle East. London.

Roberts, T J 1991. The birds of Pakistan 1. Oxford.

Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2000. ANWB vogelgids van Europa. Den Haag.

Erik Foekens, Berkenven 45, 7434 NG Glanerbrug, Netherlands (erik.foekens@planet.nl)

Jaap Schelvis, Alkumaheerd, Wirdumerweg 1, 9917 PA Wirdum, Netherlands (jaap.schelvis@alkumaheerd.nl)

Little Swift breeding at new site in southern Spain

From 2 to 16 June 2004, Sylvia Westman and I spent our holiday in a coastal town in Cádiz, Andalucía, Spain. On 11 June, during an evening walk, we discovered at least three Little Swifts *Apus affinis* in a large flock of Common Swifts *A apus* and House Martins *Delichon urbicum*. At first, one Little Swift was seen only briefly but a few minutes later three were observed together. They were easily identified by their small size, square tail and large white rump patch. Also their call – a high-pitched, fast twitter – was heard (cf Svensson et al 1999). Later that evening, three were foraging around a large building and were also seen flying under a large overhang of this building, used as a nesting site by a House Martin colony and a few pairs of Common Swift. The Little Swifts were flying very close to the many nests, often uttering short 'shrieks'. On one occasion, an individual apparently flew into a nest, suggesting that they were breeding too. Unfortunately, we could not exactly locate this particular nest that evening because it had become almost dark.

Two days later, after prolonged observations, we were able to track the Little Swifts to three different nests. One nest was easily detected among the House Martin nests. It had a very untidy outer surface with lots of feathers and other material stuck to the nest, while the entrance was richly covered with down and feathers. The other two nests were clearly abandoned nests of House Martin. Only the entrances of these nests were covered with feathers and down.

During our visits, mostly two or three Little Swifts were observed around the building but occasionally five or six. The nests were almost always occupied, with birds staying inside the nest for an hour or more. When breeding was interrupted, the nests were never left unattended for long. Usually, the swifts returned within 10-15 min, which is typical behaviour during the incubation period (Chantler & Driessens 2000).

A few weeks after we returned home, we sent our observations to Ricard Gutiérrez, who in turn informed several others. On 31 July 2004, Jorge Garzón Gutiérrez (head of SEO/Birdlife in Andalucía) could confirm the presence of both birds and nests. He saw six Little Swifts and adults were feeding several chicks in two nests. A second visit on 10 August resulted in at least seven birds. In one nest, the young were still being fed by their parents. Apparently, the young from the other nest had already flown. A third pair was also present on both occasions but there was no activity at their nest; they probably failed to breed. In order to protect possible future breeding at the 2004 site, the exact location is not mentioned in this paper.

This concerns the second known breeding site for Little Swift in Spain and Europe. The other site is the well-known cave at Sierra de la Plata, Bolonia, Cádiz. From 1996 onwards, the species has been present at the latter site annually, and the birds are often seen visiting the cave where several pairs of White-rumped Swift *A caffer* breed (van der Vliet 1998, Garcia & Paterson 2001, pers obs). Although strongly suspected already in 1996, the first confirmed breeding at Bolonia took place in 2000. After several observations of two and three birds in May-June that year, a pair was observed in July. This pair occupied a nest at the entrance of the cave. The two birds frequently flew in and out their nest but eggs were not visible because the nest entrance was covered with feathers and other material. Both birds were trapped, ringed and photographed on 18 July 2000. Examination of the plumage indicated that they were definitely incubating; both birds still showed their brood patches. This record was accepted by the Spanish rarities committee as the first breeding record for Spain and Europe (de Juana et al 2002).

Little Swift is largely a species from subsaharan Africa, the Middle East and the Indian Subcontinent. Isolated populations exist in the Middle East (including south-eastern Turkey) and north-western Africa, mainly in Morocco, with small populations in Algeria and Tunisia (Chantler & Driessens 2000). In Spain, there are at least 30 records until 2001. Most are from coastal sites in southern Andalucía. These birds are likely to originate from the populations in north-western Africa. Van der Vliet (1998) suggested that they possibly involve non- or post-breeding individuals. Perhaps, now that breeding has been proven from two different sites, they represent the start of a genuine range expansion into Spain.

I thank Jorge Garzón Gutiérrez for his information on the birds at the breeding site. Ricard Gutiérrez kindly provided all the Spanish records. Martijn Bot is thanked for translating some Spanish texts.

References

Chantler, P & Driessens, G 2000. Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world. Second edition.

24 Little Swift / Huisgierzwaluw *Apus affinis*, Cádiz province, Andalucía, Spain, 14 June 2004 *(Willem-Jan Fontijn)*

25 Nest of Little Swift / Huisgierzwaluw *Apus affinis*, Cádiz province, Andalucía, Spain, 14 June 2004 *(Willem-Jan Fontijn)*

Mountfield.
Garcia, E & Paterson, A 2001. Where to watch birds in southern and western Spain. Second edition. London.
de Juana, E & Comité de Rarezas de la SEO 2002. Observaciones de aves rares en España, año 2000. Ardeola 49: 141-171.
Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. London.
van der Vliet, R E 1998. Little Swift possibly breeding in Spain in 1996-98. Dutch Birding 20: 287-288.

Willem-Jan Fontijn, Slochterstraat 40, 9611 CP Sappemeer, Netherlands (wj.syl@hetnet.nl)

Roodstuitzwaluw met afwijkend ruipatroon bij Doornenburg en Groessen in april 2005

Op 5 en 6 april 2005 zag Olaf van Hoorn een afwijkende zwaluw vliegen boven de Klompenwaard bij Doornenburg, Gelderland. Hoewel de vogel veel kenmerken van een Roodstuitzwaluw *Cecropis daurica* toonde werden enkele kenmerken niet gezien of leken deze niet te passen op deze soort in het voorjaar. Meer specifiek viel het OvH op dat de vogel bruine bovenvleugels had die contrasteerden met de zwarte rug. Daarnaast was de vogel erg bleek op de onderdelen en stuit (maar niet wit) en was er geen nekband zichtbaar. Ondanks zoeken door anderen werd de vogel hier niet teruggezien en bleef er enige onzekerheid over de determinatie. Op 16 april vonden Robert Keizer en David uit de Weerd een Roodstuitzwaluw in de Jezuïtenwaai bij Groessen, Gelderland, c 4 km ten noorden van de Klompenwaard. Op basis van het verenkleed en de nabijheid van de Klompenwaard werd geconcludeerd dat het dezelfde vogel betrof. Hij werd hier de gehele dag gezien en opnieuw op 17 april maar toen alleen in de avonduren. De stuit en onderdelen waren opmerkelijk licht met weinig rossige kleuren. De vleugels waren bruin en gesleten en contrasteerden met zwartachtige mantel- en schouderveren. De nekband leek smal en er kon niet worden vastgesteld of deze volledig doorliep of niet. In beide vleugels ontbraken de binnenste (twee) handpennen, wat suggereert dat de vogel net begonnen was met de handpenrui. In de staart ontbrak aan de linkerzijde een staartpen (waarschijnlijk t4 of t5) maar de staart leek verder zwart en ongesleten. De stuit en onderdelen waren opmerkelijk bleek maar anderszins toonde de vogel geen kenmerken die als indicatie voor onvolwassenheid zouden kunnen gelden, zodat de leeftijd van de vogel niet bepaald kon worden.

Roodstuitzwaluw ondergaat normaliter een volledige rui in de overwinteringsgebieden (Afrika ten zuiden van de Sahara (Cramp 1988)) en voorjaarswaarnemingen in Nederland hebben daarom altijd betrekking op vogels in relatief vers kleed. Voor zover bekend is een ruipatroon als

van de vogel van Doornenburg/Groessen niet eerder beschreven. Bij eerste-winter vogels van de oostelijke ondersoort *C d japonica* is vastgesteld dat de rui soms pas in januari wordt gestart en in april beëindigd maar zelfs dat relatief late ruischema past niet op deze vogel. Cramp (1988) suggereert dat de rui van Roodstuitzwaluw sterk overeenkomt met die van Boerenzwaluw *Hirundo rustica* (beide soorten zijn volgens recent onderzoek niet nauw verwant (Sheldon et al 2005)). Ook voor die soort wordt echter geen melding gemaakt van vogels die uit de overwinteringsgebieden terugkeren met ongeruide vleugels. Wel is er een melding van een ongewoon vroeg (juli) ruiende juveniele Boerenzwaluw (van den Brink 1994) en ruiende adulte worden in de (na-)zomer in zeer kleine aantallen in Nederland gezien. Naar de oorzaak van het afwijkende ruipatroon bij de Roodstuitzwaluw van april 2005 kan slechts worden gegist.

De waarneming is één van de vroegste van Roodstuitzwaluw voor Nederland; alleen een vogel langs Breskens, Zeeland, op 29 maart 1998 was nog vroeger. Daarnaast is de verblijfsduur uitzonderlijk lang. Als wordt aangenomen dat hij de gehele periode tussen beide waarnemingen in dezelfde omgeving aanwezig was, dan was alleen de vogel van 20 mei tot 5 juni 1954 bij Bergen, Noord-Holland, langer aanwezig (cf van den Berg & Bosman 2001).

Ik dank Garry Bakker, Bennie van den Brink, Robert Keizer en Ferry Ossendorp voor hun bijdragen aan deze mededeling.

Summary

RED-RUMPED SWALLOW WITH ABERRANT MOULT PATTERN IN GELDERLAND IN APRIL 2005 On 5-6 and 16-17 April 2005, a Red-rumped Swallow *Cecropis daurica* showing worn flight-feathers was observed at two sites close to each other in Gelderland, the Netherlands. On 16-17 April, the bird appeared to have shed its inner primaries. As far as known, this was the first example of spring primary moult in this species for Europe.

Verwijzingen

van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.

van den Brink, B 1994. Juvenile Barn Swallow moulting flight feathers in July in the Netherlands. Dutch Birding 16: 18-19.

Cramp, S (redactie) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

Sheldon, F H, Whittingham, L A, Moyle, R G, Slikas, B & Winkler, D W 2005. Phylogeny of swallows (Aves: Hirundinidae) estimated from nuclear and mitochondrial DNA sequences. Mol Phylogen Evol 35: 254-270.

Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB Groningen, Nederland (gagel@planet.nl)

Redactiemededelingen

Naamgeving van taxa in Dutch Birding

Voor taxonomie, naamgeving en volgorde van in Nederland waargenomen taxa houdt Dutch Birding zich aan de beslissingen van de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) (Sangster et al 1999, 2003, CSNA in prep). Dit is een gevolg van afspraken tussen DBA, Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en SOVON Vogelonderzoek die werden gemaakt in het kader van de publicatie van Avifauna van Nederland (van den Berg & Bosman 1999, 2001, Bijlsma et al 2001).

Voor niet in Nederland vastgestelde taxa wordt vanaf 1 januari 2004 de derde editie van 'Howard and Moore' (Dickinson 2003) gevolgd (zie colofon; cf Dutch Birding 25: 398-399, 2003). Tot 1 januari 2004 werd Sibley (1996) aangehouden. Net als in 2002-05 (Redactie Dutch Birding 2002, 2003, 2004, 2005) worden in het eerste nummer van deze jaargang van Dutch Birding veranderingen in wetenschappelijke naamgeving van West-Palearctische taxa vermeld die niet in 'Howard and Moore' zijn opgenomen of afwijken van eerder door de CSNA en/of Redactie Dutch Birding gepubliceerde besluiten en per 1 januari 2006 zijn doorgevoerd (zie tabel 1). Alle eerder genomen besluiten van CSNA en/of Redactie Dutch Birding (cf van den Berg & Bosman 2001, Redactie Dutch Birding 2002, 2003, 2004, 2005) houden prioriteit boven 'Howard and Moore'. Voor de Engelse naamgeving van niet in Nederland vastgestelde Palearctische taxa blijft Beaman (1994) de leidraad, behalve als deze

TABEL 1 Vanaf 1 januari 2006 door Dutch Birding gebruikte nieuwe wetenschappelijke namen van West-Palearctische (WP) taxa / New scientific names for Western Palearctic (WP) taxa used in Dutch Birding from 1 January 2006.

Kleine Pijlstormvogel / Madeira Little Shearwater *Puffinus baroli* (was *Puffinus assimilis baroli*) (Austin et al 2004, Sangster et al 2005).

Geelsnavelwouw / Yellow-billed Kite *Milvus aegyptius* (was *Milvus migrans aegyptius*) (cf Ferguson-Lees & Christie 2005). Tot deze soort wordt voorlopig ook *M a parasitus* uit tropisch Afrika gerekend / provisionally, this species also includes *M a parasitus* of tropical Africa (cf Johnson et al 2005).

Oostelijke Zwarte Wouw / Black-eared Kite *Milvus lineatus* (was *Milvus migrans lineatus*) (cf Ferguson-Lees & Christie 2005, Johnson et al 2005, Rasmussen & Anderton 2005).

Dwergarend / Booted Eagle *Aquila pennata* (was *Hieraaetus pennatus*) (Sangster et al 2005 (and references therein), CSNA in prep).

Havikarend / Bonelli's Eagle *Aquila fasciata* (was *Hieraaetus fasciatus*) (Sangster et al 2005 (and references therein), CSNA in prep). Andere *Hieraaetus*-soorten buiten de WP worden ook in *Aquila* geplaatst / other *Hieraaetus* species occurring outside the WP are also placed in *Aquila*.

Siberische Grijze Ruiter / Grey-tailed Tattler *Tringa brevipes* (was *Heteroscelus brevipes*) (Pereira & Baker 2005). Buiten / outside WP: Amerikaanse Grijze Ruiter / Wandering Tattler wordt / becomes *Tringa incana* (was *Heteroscelus incanus*).

Willet / Willet *Tringa semipalmata* (was *Catoptrophorus semipalmatus*) (Pereira & Baker 2005).

Aleoetenstern / Aleutian Tern *Onychoprion aleutica* (was *Sterna aleutica*) (Bridge et al 2005).

Bonte Stern / Sooty Tern *Onychoprion fuscata* (was *Sterna fuscata*) (Bridge et al 2005, Sangster et al 2005).

Brilstern / Bridled Tern *Onychoprion anaethetus* (was *Sterna anaethetus*) (Bridge et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep). Buiten / outside WP: Fijistern / Grey-backed Tern wordt / becomes *Onychoprion lunata* (was *Sterna lunata*).

Dwergstern / Little Tern *Sternula albifrons* (was *Sterna albifrons*) (Bridge et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Saunders' Dwergstern / Saunders's Tern *Sternula saundersi* (was *Sterna saundersi*) (Bridge et al 2005, Sangster et al 2005). Andere *Sternula*-soorten buiten de WP (voorheen in *Sterna*) / other *Sternula* species outside the WP (formerly in *Sterna*): Amerikaanse Dwergstern / Least Tern *Sternula antillarum*, Amazonestern / Yellow-billed Tern *Sternula superciliaris*, Humboldtstern / Peruvian Tern *Sternula lorata*, Elfenstern / Fairy Tern *Sternula nereis* en / and Damarastern / Damara Tern *Sternula balaenarum*.

Reuzenstern / Caspian Tern *Hydroprogne caspia* (was *Sterna caspia*) (Bridge et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Boskoekoek / Oriental Cuckoo *Cuculus optatus* (was *Cuculus saturatus*) (cf del Hoyo et al 1997, contra Dickinson 2003, King 2005). De voormalige ondersoorten van Boskoekoek zijn drie aparte soorten, Boskoekoek, Himalayakoekoek *C saturatus* en Soendakoekoek *C lepidus* (King 2005). Voor Boskoekoek heeft de soortnaam *optatus* prioriteit boven *horsfieldi* (cf Schodde & Mason 1997, geciteerd in Dickinson 2003) / the former subspecies of Oriental Cuckoo are three separate species, Oriental, Himalayan *C saturatus* and Sunda Cuckoo *C lepidus* (King 2005). For Oriental Cuckoo, the name *optatus* has priority over *horsfieldi* (cf Schodde & Mason 1997, cited in Dickinson 2003).

Roodstuitzwaluw / Red-rumped Swallow *Cecropis daurica* (was *Hirundo daurica*) (cf Dickinson 2003, Sheldon et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Amerikaanse Klifzwaluw / Cliff Swallow *Petrochelidon pyrrhonota* (was *Hirundo pyrrhonota*) (cf Dickinson 2003, Sheldon et al 2005, Sangster et al 2005).

Witoorbuulbuul / White-eared Bulbul *Pycnonotus leucotis* (was *Pycnonotus leucogenys leucotis*). Deze soort werd door de redactie reeds als aparte soort behandeld / this species has already been treated as a species by the editors (cf Inskipp et al 1996, Sibley 1996, contra Dickinson 2003; see also Rasmussen & Anderton 2005).

Naumanns Lijster / Naumann's Thrush *Turdus naumanni* (was *T naumanni naumanni*) (Helbig 2005).

Bruine Lijster / Dusky Thrush *Turdus eunomus* (was *T naumanni eunomus*) (Helbig 2005, CSNA in prep).

Roodkeellijster / Red-throated Thrush *Turdus ruficollis* (was *T ruficollis ruficollis*) (Arkhipov et al 2003, Helbig 2005).

Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus atrogularis* (was *T ruficollis atrogularis*) (Arkhipov et al 2003, Helbig 2005, CSNA in prep).

Azorengoudhaan / Azores Kinglet *Regulus azoricus* (was *Regulus regulus azoricus*) (Päckert & Martens 2004). De andere goudhaantaxa van de Azoren worden voorlopig tot deze soort gerekend / the other goldcrest taxa from the Azores are provisionally considered to belong to this species.

Canarische Goudhaan / Canary Islands Kinglet *Regulus teneriffae*. Deze soort werd door de redactie reeds als aparte soort behandeld / this species has already been treated as a species by the editors (cf Sibley 1996, contra Dickinson 2003).

Azuurmees / Azure Tit *Cyanistes cyanus* (was *Parus cyanus*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Pimpelmees / European Blue Tit *Cyanistes caeruleus* (was *Parus caeruleus*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Tenerifepimpelmees / Tenerife Blue Tit *Cyanistes teneriffae* (was *Parus teneriffae teneriffae*) (cf Sibley 1996, Sangster 1996, 2006, Gill et al 2005, Kvist et al 2005, Sangster et al 2005).

Palmapimpelmees / Palma Blue Tit *Cyanistes palmensis* (was *Parus teneriffae palmensis*) (cf Sibley 1996, Sangster 1996, 2006, Schottler et al 2002, Gill et al 2005, Kvist et al 2005, Sangster et al 2005).

Hierropimpelmees / Hierro Blue Tit *Cyanistes ombriosus* (was *Parus teneriffae ombriosus*) (cf Sibley 1996, Sangster 1996, 2006, Gill et al 2005, Kvist et al 2005, Sangster et al 2005).

Fuerteventurapimpelmees / Fuerteventura Blue Tit *Cyanistes degener* (was *Parus teneriffae degener*) (cf Sibley 1996, Sangster 1996, 2006, Gill et al 2005, Kvist et al 2005, Sangster et al 2005).

Maghrebpimpelmees / Ultramarine Blue Tit *Cyanistes ultramarinus* (was *Parus teneriffae ultramarinus*) (cf Sibley 1996, Sangster 1996, 2006, Gill et al 2005, Kvist et al 2005, Sangster et al 2005).

Kuifmees / Crested Tit *Lophophanes cristatus* (was *Parus cristatus*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Zwarte Mees / Coal Tit *Periparus ater* (was *Parus ater*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep).

Rouwmees / Sombre Tit *Poecile lugubris* (was *Parus lugubris*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005).

Matkop / Willow Tit *Poecile montana* (was *Parus montanus*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep). *Poecile* is vrouwelijk en daarom is de juiste soortnaam *montana* / *Poecile* is feminine, so the correct specific epithet is *montana*.

Glanskop / Marsh Tit *Poecile palustris* (was *Parus palustris*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005, CSNA in prep)

Bruinkopmees / Siberian Tit *Poecile cincta* (was *Parus cinctus*) (Gill et al 2005, Sangster et al 2005). *Poecile* is vrouwelijk en daarom is de juiste soortnaam *cincta* / *Poecile* is feminine, so the correct specific epithet is *cincta*.

naamgeving door besluiten van CSNA en/of Redactie Dutch Birding is gewijzigd.

De gebruikte 'nieuwe' genusnamen voor de sterns en mezen betreffen in feite reeds bestaande namen van subgenera. Zie voor de mezen bijvoorbeeld Harrap & Quinn (1996) en Clements (2000).

Wat betreft Engelse namen zullen met ingang van 2007 in Dutch Birding worden gebruikt Verreauxs' Eagle (was Verreaux's Eagle) *Aquila verreauxii*, Eastern Imperial Eagle (was Imperial Eagle) *A heliaca* en Caspian Gull (was Pontic Gull) *Larus cachinnans*.

Summary

TAXA NAMES IN DUTCH BIRDING From 1 January 2006, Dutch Birding will use new names or new taxonomic treatments for several taxa (see table 1). For taxa on the Dutch list, these changes follow decisions taken by the Dutch committee for avian systematics (CSNA; Sangster et al 1999, 2003, CSNA in prep), as is the case for a number of changes introduced on 1 January 2002, 1 January 2003, 1 January 2004 and 1 January 2005 (cf Redactie Dutch Birding 2002, 2003, 2004, 2005). For WP taxa not (yet) recorded in the Netherlands, Dutch Birding follows the advice of CSNA members. From 1 January 2004, Dutch Birding follows Dickinson (2003) instead of Sibley (1996) for all other taxa, unless the treatment is overruled by decisions published by CSNA and/or the editors of Dutch Birding.

The used 'new' generic names of the terns and tits are in fact long-existing names of subgenera. For the tits, see for instance Harrap & Quinn (1996) and Clements (2000).

For English names of Palearctic taxa, Beaman (1994) is followed with a few exceptions.

Verwijzingen

Arkhipov, V Y, Wilson M G & Svensson, L 2003. The song of the Dark-throated Thrush. Br Birds 96: 79-83.

Austin, J J, Bretagnolle, V & Pasquet, E 2004. A global molecular phylogeny of the small *Puffinus* shearwaters and implications for systematics of the Little-Audubon's Shearwater complex. Auk 121: 847-864.

Beaman, M 1994. Palearctic birds. A checklist of the birds of Europe, North Africa and Asia north of the foothills of the Himalayas. Stonyhurst.

van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.

Bijlsma, R G, Hustings, F & Camphuysen, C J 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland – Common and scarce birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 2. Haarlem.

Bridge, E S, Jones, A W & Baker, A J 2005. A phylogenetic framework for the terns (Sternini) inferred from mtDNA sequences: implications for taxonomy and plumage evolution. Mol Phylogen Evol 35: 459–469.

Clements, J F 2000. Birds of the world: a checklist. Mountfield.

Dickinson, E C (editor) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Derde druk. Londen.

Ferguson-Lees, J & Christie, D 2005. Raptors of the world: a field guide. Londen.

Gill, F B, Slikas, B & Sheldon, F H 2005. Phylogeny of titmice (Paridae): II. Species relationships based on sequences of the mitochondrial cytochrome-b gene. Auk 122: 121-143.

Helbig, A J 2005. Anmerkungen zur Systematik und Taxonomie der Artenliste der Vögel Deutschlands. Limicola 19: 112-128.

del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1997. Handbook of the birds of the world 4. Barcelona.

Inskipp, T, Lindsey, N & Duckworth, W 1996. An annotated checklist of the birds of the Oriental region. Sandy.

Johnson, J A, Watson, R T & Mindell, D P 2005. Prioritizing species conservation: does the Cape Verde Kite exist? Proc Royal Soc B 272: 1365-1371.

King, B 2005. The taxonomic status of the three subspecies of *Cuculus saturatus*. Bull Br Ornithol Cl 125: 48-55.

Kvist, L, Broggi, J, Illera, J C & Koivula, K 2005. Colonisation and diversification of the blue tits (*Parus caeruleus teneriffae*-group) in the Canary Islands. Mol Phylogen Evol 34: 501-511.

Päckert, M & Martens, J 2004. Song dialects on the Atlantic islands: goldcrests of the Azores (*Regulus regulus azoricus*, *R. r. sanctae-mariae*, *R. r. inermis*). J Ornithol 145: 23-30.

Pereira, S L & Baker, A J 2005. Multiple gene evidence for parallel evolution and retention of ancestral morphological states in the shanks (Charadriiformes: Scolopacidae). Condor 107: 514-526.

Rasmussen, P C & Anderton, J C 2005. The birds of South Asia: the Ripley guide. Barcelona.

Redactie Dutch Birding 2002, 2003, 2004, 2005. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 24: 22-24; 25: 49-50; 26: 49-51; 27: 42-43.

Sangster, G 1996. Species limits in the Blue Tit complex: new evidence from play-back studies. Dutch Birding 18: 85-88.

Sangster, G 2006. The taxonomic status of 'phylogroups' in the *Parus teneriffae* complex (Aves): Comments on the paper by Kvist et al. (2005). Mol Phylogen Evol 38: 288-289.

Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B, Roselaar, C S & Sluys, R 1999. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1977-1998. Ardea 87: 139-165.

Sangster, G, van den Berg, A B, van Loon, A J & Roselaar, C S 2003. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1999-2003. Ardea 91: 281-287.

Sangster, G, Collinson, J M, Helbig, A J, Knox, A G & Parkin, D T 2005. Taxonomic recommendations for British birds: third report. Ibis 147: 821–826.

Schottler, B, Henning, F W & Bergmann, H-H 2002. Brutzeitliche Beobachtungen an der palmerischen

Blaumeise *Parus caeruleus palmensis*. Limicola 16: 22-29.
Sheldon, F H, Whittingham, L A, Moyle, R G, Slikas, B & Winkler, D W 2005. Phylogeny of swallows (Aves: Hirundinidae) estimated from nuclear and mitochondrial DNA sequences. Mol Phylogen Evol 35: 254-270.
Sibley, C G 1996. Birds of the world. Version 2.0. CD-ROM. Cincinnati.

Redactie Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Nederland (editors@dutchbirding.nl)

Fouten in fotobijschriften In de afgelopen jaargangen van Dutch Birding is het nogal eens voorgekomen dat een foutief bijschrift bij foto's werd gegeven. Meestal betrof dit de vermelding van de verkeerde fotograaf. Deze vergissingen werden steeds zo snel mogelijk rechtgezet in een corrigendum in een volgend nummer alsmede in de index. Uiteraard stelt de redactie alles in het werk om dergelijke fouten te voorkomen. Door de enorme stijging van het aantal digitale fotobestanden die voor mogelijke publicatie worden aangeboden is dit probleem de laatste jaren gegroeid. Daarom volgen hieronder enkele richtlijnen voor de aanlevering van digitale foto's, met name wat betreft de naamgeving van de bestanden en de documentatie ervan. Voor de technische specificaties van de bestanden verwijzen wij naar de fotopagina op de website: www.dutchbirding.nl.

- Geef de fotobestanden een logische naam, waarin zowel de datum van de foto als de naam van de fotograaf wordt vermeld; indien dat te lang wordt, gebruik dan een makkelijk te begrijpen afkorting. Laat dus niet de gecodeerde bestandsnaam die door de camera wordt gegenereerd staan (bv DSCN0627), want dat vergroot de kans op vergissingen bij de verwerking van de beelden tijdens de opmaak van een nummer en de eindredactie van de bijschriften.
- Indien de foto's per e-mail worden verstuurd, vermeld dan alle relevante gegevens van de foto in het e-mailbericht: soortnaam, plaatsnaam, *volledige* datum (niet alleen maand en jaar) en fotograaf. Vermeld met het oog op de verzending van bewijsnummers ook een volledig postadres. Indien de foto's op een cd worden aangeboden, zet deze informatie dan in een 'Leesmij'-tekstbestand op dezelfde cd. REDACTIE

Errors in photograph captions In recent volumes of Dutch Birding, mistakes in photograph captions occurred on a number of occasions. In most cases, a photograph was erroneously attributed to the wrong photographer. These errors were corrected as soon as possible in a corrigendum in a next issue as well as in the index. Obviously, the editors try their best to avoid such errors. However, due to the enormous increase in the number of digital images that are offered for publication, errors occur more frequently than in the past. Therefore, we would like to present a few guidelines for the naming of digital image files and accompanying documentation. For technical specifications of the images we refer to the picture gallery of the website www.dutchbirding.nl.

- Give the image files a logical name, containing both the date and the name of the photographer; if this gets too long, use an easily understandable abbreviation. In particular, we request that you do not simply use the file name created by the camera (eg, DSCN0627), since this increases the likelihood of mistakes.
- When images are sent by e-mail, give all relevant details of the photograph in the message: species name, location (as detailed as possible), *full* date (not just month and year) and photographer. Please also include your postal address, so that we can send a copy of the issue. If you send images on a CD, put all relevant information in a 'read me' text file on the same CD. EDITORS

Corrigenda

In het bijschrift bij plaat 465 (Dutch Birding 27: 380, 2005) werden helaas niet de juiste fotograaf en datum vermeld. De foto werd gemaakt door Patrick Palmen op 23 februari 2004.

In het bijschrift bij plaat 485 (Dutch Birding 27: 405, 2005) werd helaas niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Vincent Legrand.

In het bijschrift bij plaat 526 (Dutch Birding 27: 423, 2005) werd helaas niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Axel Halley.

In het bijschrift bij plaat 564 (Dutch Birding 27: III, 2005) werden helaas niet de juiste fotograaf en datum vermeld. De foto werd gemaakt door Vincent Legrand op 5 november 2005. REDACTIE

In the caption of plate 465 (Dutch Birding 27: 380, 2005) unfortunately the wrong photographer and date were mentioned. The photograph was taken by Patrick Palmen on 23 February 2004.

In the caption of plate 485 (Dutch Birding 27: 405, 2005) unfortunately the wrong photographer was mentioned. The photograph was taken by Vincent Legrand.

In the caption of plate 526 (Dutch Birding 27: 423, 2005) unfortunately the wrong photographer was mentioned. The photograph was taken by Axel Halley.

In the caption of plate 564 (Dutch Birding 27: III, 2005) unfortunately the wrong photographer and date were mentioned. The photograph was taken by Vincent Legrand on 5 November 2005. EDITORS

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten Op de wintervergadering van 7 januari 2006 zijn door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) de volgende besluiten genomen. Twee soorten zijn bekrachtigd als nieuwe soort voor de Nederlandse lijst, Killdeerplevier *Charadrius vociferus* en Dwerguil *Glaucidium passerinum*. De Killdeerplevier verbleef van 3 tot 5 april 2005 bij Rottige Meente, Friesland/Overijssel, en kon door veel vogelaars bewonderd worden. Bij Dwerguil gaat het om een onvolwassen vogel die op 4 oktober 2002 tegen een raam vloog in Sumarreheide, Friesland, en waarvan een korte video-opname werd gemaakt. Hoewel een herkomst uit Scandinavië tot de mogelijkheden behoort kan – zeker in jaren waarin geen sprake is van invasieachtige bewegingen in Noord-Europa – even goed gedacht worden aan een herkomst uit Duitsland, waar het broedgebied zich uitbreidt en waar bekend is dat jonge vogels soms 100-en kilometers kunnen afdwalen van de broedgebieden. De bekrachtiging van Sykes' Spotvogel *Acrocephalus rama* (vangst op 11 oktober 1986 bij Almere-Haven, Flevoland) als nieuwe soort voor Nederland die bij de vorige vergadering nog onder voorbehoud was (cf Dutch Birding 27: 339, 2005) is inmiddels – na raadpleging van buitenlandse experts – definitief geworden. Dit besluit is reeds in het meeste recente CDNA-jaarverslag gepubliceerd (Dutch Birding 27: 386, 2005).

De CDNA heeft besloten om alle gevallen van Grote Aalscholver *Phalacrocorax carbo carbo* te herzien, inclusief afgewezen gevallen, omdat het vermoeden bestaat dat enkele waarnemingen uit het verleden ten onrechte zijn afgewezen.

Er zijn geen taxa afgevoerd van de lijst met beoordeelsoorten en -ondersoorten. Ook zijn er geen wijzigingen in de lijst met taxa waarvoor de zogeheten 'omgekeerde bewijslast' geldt (aanvaarding alleen mogelijk als onweerlegbaar is gedocumenteerd dat de vogel in kwestie ongeringd en ongemarkeerd was).

Vanwege een langdurig verblijf in het buitenland zal Arend Wassink zijn taak als nieuw commissielid pas in het voorjaar van 2006 oppakken; Bert de Bruin heeft zich daarom bereid verklaard een aantal maanden langer in functie te blijven. Bert de Bruin & Roland van der Vliet

Aankondigingen & verzoeken

Belgische Vogeldag op 25 februari 2006 Op 25 februari vindt de vijfde editie van de Belgische Vogeldag van Natuurpunt plaats in de Middelheimcampus van de Universiteit Antwerpen aan de Floraliënlaan, Wilrijk, Antwerpen. De deuren openen om 09:00 en het einde wordt voorzien om 17:30. De toegangsprijs bedraagt EUR 5.00. Het programma (vanaf 09:30) omvat de volgende lezingen: 'Vogels over Breskens' (Pim Wolf), een mystery bird-competitie (Peter Adriaens en Miguel Demeulemeester), 'Semafoons en de toekomst' (RBA), 'Raptor migration across the Mediterranean basin' (Andrea Corso), 'The pride of Bilbao' (Dominique Verbelen en Peter Symens), 'Eén grote en twee kleintjes: het barmsijzen-complex' (Marc Herremans) en het klassieke 'Jaaroverzicht zeldzame vogels' (Gerald Driessens).

Op de mini-vogelbeurs zijn diverse stands te bezoeken en er is voorzien in de nodige catering. Meer informatie en een inschrijvingsmodule zijn te vinden op de website www.natuurpunt.be/vogeldag.

Swift photographs requested For a future article in Dutch Birding on the occurrence in late autumn of 2004 and 2005 of Common Swift *Apus apus* and Pallid swift *A pallidus*, and their identification, good (copies of) photographs are requested. Please mention date, location, lighting/exposure and, if possible, ageing. All photographs will be returned and photographers of photographs used in the publication will receive a fee. Please send your material to: Steven Wytema, Keizersgracht 794, 1017 EC Amsterdam, Netherlands, e-mail scwytema@gmail.com.

Recensies

Nik Borrow & Ron Demey 2004. *Birds of Western Africa*. Christopher Helm/A&C Black Publishers Ltd, 37 Soho Square, London W1D 3QZ, UK; e-mail ornithology@acblack.com, website www.acblack.com. 510 pp. ISBN 0-7136-6692-7. GBP 29.99.

It was with some trepidation that we opened this 'condensed' version for the first time! Nik Borrow and Ron Demey set extraordinarily high standards with their landmark original volume of the birds of Western Africa – from Mauritania in the northwest to the Congo in the southeast. The original version is arguably the best bird identification guide on the continent. It is comprehensive, accurate and detailed, and backed up by extensive

field and museum work by the authors. However, most birders find it too heavy to carry in the field (and not to mention rather expensive). A light-weight, condensed version was the obvious next step. However, weighing in at 0.9 kg, could this field guide pack the punch of its 2.1 kg predecessor?

Of course the answer would have to be 'no'; there have to be compromises. Our disappointment was with the layout of the field guide. There are too many species per plate. While this does not detract from the excellent artwork, and allows one to compare many species at once, it results in the accompanying text lacking in sufficient detail. Even then, the text sometimes spills to an overleaf. While the maps are detailed and clear, too much emphasis has been placed on them relative to the text. They are too large to fit adjacent to the text and are printed on overleafs (along with spill-over text). This can be very frustrating, as sometimes the text, illustration and map can be on three different pages. The designers should have considered more efficient use of space by breaking up the plates to include fewer species per plate, and thus trying to get all the information on one double-page spread. This might also have allowed the authors, who are world authorities on many of the species identification issues, to include more informative text for the identification of the trickier groups such as the flycatchers. We found also that the colour rendition was not as good as it could have been, being over-saturated and making illustrations appear a bit flat and dark.

But, on balance, this book has overwhelming advantages when compared to its 'competitors'. Its size comfortably meets the requirements of a field guide, but at the same time it is sturdy and well-bound. The book still retains its excellent coverage of distinctive subspecies. Its plates are streets ahead of the only other West African field guide, and its maps superior. These form the very solid basis of the book. There are also some improvements over the original version: some new species, such as Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, have been included and 10 of the plates have been re-done (most notably the greenbuls) to bring them up to standard with the rest of the plates. One instance of where the opportunity has not been taken to correct a scale error is on plate 60, where African Barred Owlet *Glaucidium capense* and Red-chested Owlet *G tephronotum* are printed to radically different scales despite being similar in size.

If you are not prepared to carry the large version of Borrow and Demey, then this is the field guide for West Africa for you! Still, we urge you to use the original version, as it will ensure more accurate identification and hence makes a greater contribution to West African ornithology. CALLAN COHEN & MICHAEL MILLS

TIM GALLAGHER 2005. *The grail bird. Hot on the trail of the Ivory-billed Woodpecker*. Published by Houghton Mifflin, 222 Berkeley Street, Boston, USA; website www.hmco.com. 272 p. ISBN 0-618-45693-7. USD 25.00.

The recent rediscovery of the supposedly extinct Ivory-billed Woodpecker *Campephilus principalis* in White River Reserve, Arkansas, USA (cf, eg, Dutch Birding 27: 250-253, North American Birds 59: 198-206, 2005; www.birds.cornell.edu/ivory) is meticulously described in the second half of this book, and the author himself was an important link in the chain leading to the rediscovery. After a report in spring 2004 by kayaker Gene Sparling, the author (working at Cornell Laboratory of Ornithology, Ithaca, New York, USA) was forwarded the news by Mary Scott (see below) and subsequently visited the area together with his close friend Bobby Harrison and the observer. Gallagher, who had been investigating the fate of this species for some time, confirmed the presence of at least one Ivory-billed Woodpecker. After this, a full expedition was set up by Cornell Laboratory, eventually resulting in a few seconds of blurry video footage and presumed sound recordings of the species: (just) enough to publish the official rediscovery. At the time of writing this review, the ultimate evidence (a good photograph or video) had yet to be produced, so undoubtedly there will be several other books about the rediscovery after this ultimate evidence has been collected.

The first half of the book deals mainly with the history of this species and especially with the many previous claimed sightings since the last 'official' observations in the USA in the late 1930s and, finally, 1944. The previous last known site was the Singer Tract (owned by the Singer Corporation) in northern Louisiana. Over the objections of the National Audubon Society, the old growth forests in the Singer Tract were logged in the early 1940s using German prisoners of war as forced labourers. President Roosevelt specifically refused to act to protect the last known Ivorybills. Gallagher spoke, for instance, with Nancy Tanner, widow of Jim Tanner, who studied the species in the 1930s; they saw the species during their honeymoon. Another interview is with Fielding Lewis, an ex-boxer who took two photographs of a male Ivorybill in Louisiana in 1971 (one of which was published) but only encountered disbelief and accusations of fraud and who was never interviewed directly before. The author also describes Mary Scott, who devoted part of her life to the searching of Ivorybills and claimed three sightings; her website detailing Ivorybill claims paid an important role in the eventual chain of events leading to the official rediscovery (see www.birdingamerica.com). Gallagher also refound the sound recording made by John Dennis in Big Thicket, Texas, in 1966 (Dennis, an ornithologist and popular author of bird books, knew the species and took the last scientifically accepted photographs of the species in Cuba in 1948). The result of Gallagher's investigations is a compelling feeling that several reports of the species between 1944 and 2004 – and their observers – should probably have deserved a fairer treatment.

After 1944, the species had become a sort of Holy Grail, and this made serious ornithologists in the USA for decades think twice when they were informed about a claimed sighting. Reputations could easily be damaged, something that happened to the respected

George Lowery, who at an ornithological congress dared to show Fielding Lewis's photographs and seemingly never recovered from the shock of being stigmatised as just another 'believer'. So, imagine the courage of John Fitzpatrick, the director of the Cornell Laboratory and Tim Gallagher's boss, when he not only believed the non-ornithologist Gallagher but also started to send expeditions into the Arkansas swamp forests.

How could this seemingly conspicuous species elude the many birders and ornithologists in the USA during all those decades? Gallagher tries to explain this as follows. Birders are not interested in going deep into the impenetrable swamp forests, as that would never produce any other species than the ones you will see at the border of the forests. Moreover, the species always was very shy, and may even have become more shy in these decades. And then there is the before-mentioned but understandable disbelief by ornithologists when ordinary people claimed to have seen the woodpecker, especially because of the resemblance to the common Pileated Woodpecker *Dryocopus pileatus*.

The second half of the book is about the actual rediscovery in Arkansas, for which several people can be credited. Despite Gallagher's detailed narrative, from recent discussions on the internet it seems still unclear who of the birders, semi-birders and non-birders in the USA should deserve the major credits. Anyway, again it is demonstrated that most rare birds are seen by non- or semi-birders as their number strongly exceeds the number of birders.

Interwoven in the book's two main story lines (the history of sightings and the rediscovery) is quite a bit of 'human interest' which may be needed for selling the book to a wider audience but which also distracts from the main story. However, from a birder's perspective, Gallagher did a great job in demonstrating how important casual sightings of birds can be for ornithology, and that strenuous pursuit will eventually be rewarded, and by putting his research together in this most readable and fascinating book. JOHN VAN DER WOUDE & JAN VAN DER LAAN

ADRIAN PITCHES & TIM CLEEVES 2005. *Birds new to Britain 1980-2004*. T & AD Poyser/A&C Black Publishers Ltd, 37 Soho Square, London W1D 3QZ, UK; e-mail ornithology@acblack.com, website www.acblack.com. 344 pp. ISBN 0-7136-7022-3. GBP 35.00.

It was with some anxiety that I was awaiting this publication with its promising title, because finder's accounts are among my favourite pieces of ornithological prose, especially those that ooze the excitement of the actual moment when the bird was discovered. Finding a genuine rarity already causes one's heart to skip a beat but finding a national 'first' must be the birding equivalent of having a cardiac arrest! These feelings of elation were already present in this book's predecessor (*Birds new to Britain and Ireland*, Sharrock & Grant 1982), which covered the period 1950-79, but much less so than in the latest offering of T & AD Poyser. Maybe because 'modern day' birders are more in touch with their emotions? Other clear differences between these two titles are, in the 1980-2004 book, the birding reviews of each year. These are then followed by personal memories of the year at hand, by some of Britain's most prolific birders. Some of those short stories are exciting tales of twitching, while others offer a more personal insight into what makes birders tick.

The species' accounts themselves are basically reproductions from articles published before in Birding World and British Birds, including the birds' descriptions, but are sometimes updated with new information. Because of renewed taxonomical views, some species were, with hindsight, admitted to the British list years after their discovery. The accounts are accompanied by a pen drawing, most of which were specially commissioned for this book. Although not always artistically (or anatomically) 'correct', they do add to these stories. However, Dutch birders will actually recognize the drawing of the Red-necked Stint *Calidris ruficollis* as the 'first' for the Netherlands (Lauwersmeer, Groningen, May 1987), by Erik van Ommen. This makes one wonder if the other drawings have any direct relationship with the actual first for Britain, or are just a general representation of the species involved. Personally, I would have preferred to see original field sketches of the actual birds only.

Photographs usually also help to clinch the identification, or to revive memories of a particular bird. Where available, shots of most of the records described have been included. This is actually the only disappointing part of the book. Obviously, not all birds were photographed from all angles. But of the ones that have been published before, the reproduction is often poorer in this book. The best pictures are generally the most recent ones, probably aided by the digital revolution.

The book closes with a list of birds on the Irish list that have not (yet) been recorded in Britain and two indexes for cited references, one for each separate year and a general one. It would have been more practical to combine these last indexes into one. But these are only minor points of criticism on an otherwise very readable and well-produced book, that will hopefully stimulate more (Dutch) birders to go out and find their own 'firsts', whatever country they may live in. GERT OTTENS

STEVE WEST 2004. *Where the birds are in northeast Spain*. Privately published; e-mail westvidal@teleline.es, website http://geocities.com/westvidal. 269 pp. ISBN 84-609-1599-9. GBP 19.99.

In the past decade, many 'Where to find birds in...' books have been published, dealing with whole continents(!), countries or regions. Most of these books describe the various birding sites, and list the most interesting species for each site; through a species index, one can find the sites where the target species of a birding trip can be expected. However, the approach taken by Steve West in this book on north-eastern Spain (covering the regions Aragón and Catalunya) is the com-

plete opposite. As the title already suggests, the species come first. And this is exactly what most birders are looking for in 'Where to ...' books. The book gives a systematic species account as the starting point, for each species listing and discussing the most important sites where it can be seen. Where appropriate, information is given on roads to be taken and on exact spots from where to concentrate the search. Obviously, the species account does not cover all species but is limited to 114 key species of this great birding region.

The book also gives a list of suggested (rural) accommodations, selected on the basis of their location and setting, good food, friendly service, well-kept rooms and value for money. Highly recommended. ANDRÉ J VAN LOON

STEPHEN MOSS 2005. *Everything you always wanted to know about birds …but were afraid to ask*. Christopher Helm/A&C Black Publishers Ltd, 37 Soho Square, London W1D 3QZ, UK; e-mail ornithology@acblack.com, website www.acblack.com. 192 pp. ISBN 0-7136-6815-6. GBP 9.99.

Probably all birders will have been confronted at some time with an unexpected question on birds by their non-birding neighbour or other layman, for which they could not come up with an immediate answer. And, be honest, you most certainly will have some unanswered questions yourself? This nice book by Stephen Moss might well provide the (beginning of) an answer!

As already suggested by the title, the book takes a humoristic (yet serious!) approach to all sorts of questions relating to birds, giving answers with facts and figures. The questions are grouped into 10 main themes: What is a bird? (physiology); Where do birds come from? (evolution and classification); How many birds are there? (population); Where do birds live? (distribution); How do birds move? (locomotion); What do birds eat? (feeding); Why do birds sing? (communication); How do birds reproduce? (breeding); Where do birds go? (migration); How do we relate to birds? (birds and people).

Just a small sample of questions taken from these themes: Why don't waterbirds get frostbite? What about the Phylogenetic Species Concept? How many birds have become extinct in recent times? What is a 'cline'? Should I feed birds all year round? (Yes!) How many brood parasites are there? How did migration come about in the first place? Which is the first bird mentioned in The Bible? How many species are mentioned in Shakespeare? Why are Robins associated with Christmas? Why are girls sometimes referred to as 'birds'?

A very enjoyable read! ANDRÉ J VAN LOON

Masters of Mystery

SWAROVSKI OPTIK

Solutions of sixth round 2005

The solutions of the final mystery photographs XI and XII (Dutch Birding 27: 400, 2005) of the 2005 Masters of Mystery competition appear below.

XI The proportions of mystery bird XI can not be judged very easily because only the head, part of the wing, mantle and breast are visible. The first step is to identify the bird to family level. One of the most prominent features of the bird is its long, fine and pointed bill. Together with the unmarked upperbreast, this is a strong pointer towards one of the wagtails *Motacilla*. Not all entrants did, however, identify the bird as a wagtail. The strong bill, the brownish colours and the largely unmarked wing, prompted many of the entrants (24%) to choose for one of the thrushes Turdidae. However, in most thrushes the bill is normally not so long and much more bluntly tipped. The most favourite choice from this group was Eyebrowed Thrush *Turdus obscurus*. Note, however, that this species has a much stronger facial pattern and a yellow base of the lower mandible.

Knowing that the bird is a wagtail, it is quite easy to age. It was photographed in September and the buffish and greyish colours together with the absence of a strong supercilium indicate that many juvenile feathers are still present. All Western Palearctic wagtails undergo a partial post-juvenile moult, which usually starts when the juvenile plumage is fully grown. The timing is variable depending on fledging date, which in turn is linked to breeding latitude. Most individuals moult during June to September and the depicted bird is still largely in its juvenile plumage. The unmarked breast with buffish tinge and yellow spots, therefore, easily excludes White Wagtail *M alba* and Pied Wagtail *M yarrellii* because these species show black breast markings in their first immature plumage and have no yellow feathers.

The yellow spots on the breast easily lead to one of the 'yellow wagtail' species. In juvenile

26 Grey Wagtail / Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea*, Meijendel, Zuid-Holland, Netherlands, 13 September 2005 *(Ben M Wielstra)*

plumage, many of them are difficult to identify. Yellow *M flavissima*, Blue-headed *M flava*, Grey-headed *M thunbergi*, Spanish *M iberiae* and Black-headed Wagtail *M feldegg* (which were all received as answers) are all very similar in juvenile plumage and show a broad, diffuse, blackish lateral crown-stripe and a broad blackish gorget across the breast. These two characters are not present in the mystery bird, and identification as one of the 'yellow wagtails' is, therefore, unlikely. Note, however, that after completing the post-juvenile moult, the mentioned 'yellow wagtail' species do not show the above-mentioned characters in their first-winter plumage. On the other hand, note that the mantle is greyish and not greenish as in 'yellow wagtails' and that the eye-ring is largely whitish and not buffish as in 'yellow wagtails'. Furthermore, the ear-coverts are plain greyish which in 'yellow wagtails' is not the case. There is only one species of wagtail for which the described set of characters is correct and that is Grey Wagtail *M cinerea*. This Grey Wagtail was photographed by Ben Wielstra at Meijendel, Zuid-Holland, the Netherlands, on 13 September 2005. Another photograph of the same bird is reproduced here as plate 26. This mystery bird proved to be a difficult one, since it was correctly identified by only 19% of the entrants. Incorrect answers included a variety of thrushes (with Eyebrowed Thrush (12%) the most popular), Water Pipit *Anthus spinoletta* (12%) and a number of the smaller 'yellow wagtails' (39%) of which Yellow Wagtail (15%) was mentioned most.

XII The solution of the final mystery photograph of the 2005 competition should be easy, as nearly all feather parts useful in *Phylloscopus* warbler identification can clearly be seen in the mystery photograph! The bird shows a wing-bar, a median crown-stripe and a long and clear-cut supercilium. The latter two features are typical for Pallas's Leaf *P proregulus*, Yellow-browed *P inornatus* and Hume's Leaf Warbler *P humei*. However, these species are easily ruled out as the mystery bird does not show pale-edged tertials and the wing-bar is less broad than one would expect in any of these three. In addition, both the tail and the wing are too long to fit any of these species.

Some entrants voted for Greenish Warbler *P trochiloides* or Arctic Warbler *P borealis*. Especially the latter species resembles the mystery bird because of the clear-cut, long supercilium, the extent and width of the wing-bar and the long primary projection. Both species, however, do not show such dark crown-sides separated by a pale median crown-stripe.

By now, we have gone through all *Phylloscopus* species depicted in the most commonly

27 Eastern Crowned Warbler / Kroonboszanger *Phylloscopus coronatus*, Happy Island, Hebei, China, May 2005 (*Nils van Duivendijk*). Note that t4-6 show white fringes.

28 Eastern Crowned Warbler / Kroonboszanger *Phylloscopus coronatus*, Happy Island, Hebei, China, 4 May 2005 (*Ran Schols*). Eastern Crowned Warbler can appear rather similar to Arctic Warbler *P borealis*. Distinguishing features visible in this plate include the clean white underparts and the dark crown-side. **29** Eastern Crowned Warbler / Kroonboszanger *Phylloscopus coronatus*, Happy Island, Hebei, China, May 2005 *(Jan Bisschop)*. From the *Phylloscopus* warblers recorded in the Western Palearctic, Eastern Crowned Warbler is the only species combining a pale median crown-stripe with plain tertials. Note also the strongly contrasting dark crown-side and the double wing-bar.

used field guides! But, if it is none of these species, than what is it? There is, however, another *Phylloscopus* species recorded in the Western Palearctic which shows all the characters shown by the mystery bird: Eastern Crowned Warbler *P coronatus*. Eastern Crowned is a Far Eastern migrant, which has reached Europe three times (4 October 1843, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany; 30 September 2002, Jæren, Rogaland, Norway; and 23 October 2004, Kokkola, Finland).

This Eastern Crowned Warbler was photographed by Nils van Duivendijk on Happy Island, Hebei, China, in May 2005. It was correctly identified by 58% of the entrants. Incorrect answers included Yellow-browed (12%), Hume's Leaf (8%), Arctic (8%) and Greenish Warbler (4%).

A more difficult picture, initially planned as mystery photograph, is shown as plate 27. Clearly, the bird is less easily recognized in this photograph. Still, the median crown-stripe can be seen, despite being shadowed. That this is not a supercilium is indicated by the square shape of its rear-end. What most catches the eye, however, are the pale fringes to the tip of the three outer tail-feathers (t4-6). Such broad, white and clear-cut fringes are not shown by Yellow-browed, Hume's Leaf and Pallas's Leaf Warbler, and appear to be much less pronounced in a number of other *Phylloscopus* species. During a small museum survey, such pale fringes were only found in Eastern Crowned, Arctic, Two-barred Greenish *P plumbeitarsus* and Western Bonelli's Warbler *P bonelli*. Plate 28-29 feature two Eastern Crowned in a more obliging pose, showing the clean white underparts, dark crown-side and plain tertials.

Useful characters to distinguish Eastern Crowned Warbler from Arctic Warbler are the pale lower mandible (dark tipped in Arctic), brighter green upperparts, the clean white underparts and the yellowish tone to the undertail-coverts. The latter feature, however, appears to be less pronounced in autumn birds. Note also that the extent of the median crown-stripe is somewhat variable, although it is obvious in most birds. Furthermore, the supercilium is two-coloured, with a white rear-end but more yellowish before the eye.

In the sixth round for 2006, there were 26 entrants of which five managed to identify both mystery birds correctly. From them, Davy De Groote (Belgium) was drawn as the winner of a copy of the *Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe* by Dominic Mitchell and Steve Young. With the sixth round, the 2005 Masters of Mystery competition comes to an end. The winner of this competition is Hans Larsson (Sweden), who managed to identify all 12 mystery birds correctly! Therefore, he is the winner of a pair of Swarovski 8x32 EL binoculars. Congratulations to him! He is followed by Stuart Piner (England) and Hein Prinsen, who both finished with 10 points. Hot on their heels is Jurgen Dewolf (Belgium), with nine points and Luc Hoogenstein, Clemens Portofée (Germany) and Marijn Prins with eight points. The final overview, including the gallery of fame, of all entrants with at least one correct identification in the Masters of Mystery 2005 competition can be viewed at www.dutchbirding.nl.

We would like to thank the following people for their help with the Masters of Mystery 2005 competition: Arnoud van den Berg, Nils van Duivendijk, Peter Ericsson (Thailand), Marc Guyt, Diederik Kok, Rudy Offereins, René Pop, Cheah Weng Kwong (Singapore), Ben Wielstra and Jan Wierda for lending their photographs; AvdB, NvD, Enno Ebels, André van Loon, RO and Rik Winters for commenting on the texts; Gijsbert van der Bent, Albert van den Ende, Hein van Grouw, Wietze Janse, Herman van Oeveren, André van der Plas, Kees Roselaar and Aart Vink for taking care of the website and helping in other ways; and, above all, Gino Merchiers from Swarovski Benelux for sponsoring this competition in 2005 again.

First round 2006

Photographs I and II represent the first round of the 2006 competition. Please, study the rules

Swarovski 10x32 EL binoculars

Mystery photograph I (July)

Mystery photograph II (May)

below carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the second round have to arrive by **1 March 2006**. Please, indicate if you are subscribed to Dutch Birding. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of *A field guide to the birds of South-East Asia* by Craig Robson. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this competition again in 2006. This year, the overall winner after six rounds will receive a pair of marvellous 10x32 EL binoculars.

Rules

Only subscribers to Dutch Birding are eligible to enter. Excluded from entry are the editors and members of the editorial board of Dutch Birding and the members of the board of the Dutch Birding Association. Photographers whose work is used in the competition (both as mystery birds or as photographs accompanying the solutions) are excluded from entry in the round(s) in which their work is used. Also, the overall winner (after six rounds) of one edition is excluded from the competition in the subsequent year.

Each round usually consists of two mystery photographs but sometimes only one or more than two can be presented. For each round, only one entry per person is accepted (which will be the first received). Entries have to arrive by the closing date stated. The Dutch Birding Association cannot be held responsible for entries not received or lost.

All species in the photographs have been recorded in the Western Palearctic as defined in *Birds of the Western Palearctic* (BWP). Hybrids will not be featured. Each mystery bird must be identified at the level of species. In this competition, decisions of the Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (Dutch committee for avian systematics; CSNA) are followed (see, for example, Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998). For taxa not dealt with in these references, further changes adopted by the editors of Dutch Birding from 2002 onwards apply (Dutch Birding 24: 22-24, 2002; 25: 49-50, 2003; 26: 49-51, 2004; 27: 42-43, 2005, 28: 26-29, 2006).

In case of any dispute concerning the identity of a bird, the decision of the editorial board of Dutch Birding will be binding on all parties. The overall winner will be the entrant who has correctly identified most mystery photographs during the competition (six rounds). In case of joint winners, one winner will be drawn.

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **late November 2005-early January 2006**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO DUCKS In Italy, the **Bewick's Swan** *Cygnus bewickii* from 20 November remained at Valle Bertuzzi, Po delta, until at least 11 January. The first **Ross's Goose** *Anser rossii* for Newfoundland, Canada, was photographed at Quidi Vidi Lake, St John's, on 16 December (its arrival coincided with an unusual influx of Snow Goose *A caerulescens* into Atlantic Canada). Two **Siberian Greylag Geese** *A a rubrirostris* were discovered in the Jordan valley, Israel, during December and four arrived in the United Arab Emirates (UAE) in the same month. A **Lesser White-fronted Goose** *A erythropus* was found alive but weakened at Nad Al Sheba, UAE, on 29 December. A flock of c 1150 **Common Shelducks** *Tadorna tadorna* near Cagliari in early December was the largest ever of this species for Sardinia, Italy. The adult male **Canvasback** *Aythya valisineria* at Castricum aan Zee, Noord-Holland, from 14 October to 12 November was seen again from 13 January; it wintered here as the first for the Netherlands from 9 January to 5 March 2003. A male **Redhead** *A americana* was found on Lewis, Outer Hebrides, Scotland, on 14 January. A good number of **Ring-necked Ducks** *A collaris* in the Azores included seven at Sete Cidades, São Miguel, and four at Poco da Alagoinha, Flores, through December; in Britain, 13 were reported in early January alone. The long-staying male **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* at Broadwater, Greater London, England, remained through December. Winter counts of **Steller's Eiders** *Polysticta stelleri* in the Baltic Sea included 1400 stationary individuals in seven flocks at Saaremaa Kihelkonna, Harilaid, Estonia, on 7 January and 133 at Palanga, Lithuania, on 9 January; in Finland, less than 10 individuals were found up to 10 January. From 18 December onwards, the third **Common Eider** *Somateria mollissima* for Sicily, Italy, was first seen offshore at Augusta and then at Siracusa. A **Boreal Eider** *S m borealis* was discovered off Lendalfoot, Ayrshire, Scotland, on 27 December and remained into January. The male **Black Scoter** *Melanitta americana* at Llanfairfechan, North Wales, remained throughout the period; it wintered here for the first time in March 1999. From 3 December into January, the unringed male **Bufflehead** *Bucephala albeola* at Gaatkensplas, Barendrecht, Zuid-Holland, the Netherlands, was present for its second consecutive winter; it was first seen as a first-winter between 20 November 2004 and 13 May 2005. On 19 December, a male was found at Pont Denfert Rochereau sur la Savoureuse, Belfort, France. The first **Barrow's Goldeneye** *B islandica* for Northern Ireland was a male at Quoile Pondage, Down, from 20 November into January. If accepted, a male **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* at Bosarkany, Gyor-Moson-Sopron, on 3 December is the first for Hungary. In England, a female or first-winter was present at Chilham, Kent, on 4-10 December. A male **Baikal Teal** *Anas formosa* at Bernières-sur-Seine, Eure, France, from 20 November remained to at least 10 January. On 24 November, a first-year female was shot by a hunter at Skælskør, Sjælland, Denmark; the bird was brought to a museum, was unringed and showed no signs of captivity.

PETRELS TO FRIGATEBIRDS On 16 November, a **Fea's Petrel** *Pterodroma feae* flew past at close range at De Panne, West-Vlaanderen, Belgium. High numbers of **Pygmy Cormorant** *Phalacrocorax pygmeus* were found in Austria, including a flock of up to 17 at Kühlteich, Hohenau, Niederösterreich, from November into January. In Poland, one was present at Zywiecki reservoir on 20-21 November. In Nova Scotia, Canada, a remarkable array of rare birds arrived in the aftermath of the strongest hurricane ever recorded in the Atlantic region. The 'Wilma fall-out' included at least five **Magnificent Frigatebirds** *Fregata magnificens*, more than 50 **Laughing Gulls** *Larus atricilla* (normally up to five in Nova Scotia per year), more than 10 **Franklin's Gulls** *L pipixcan* (only seven previous Nova Scotia records), more than five **Royal Terns** *Sterna maxima* (only seven previous records), more than 15 **Sandwich Terns** *S sandvicensis* (only three previous records), more than 20 **Forster's Terns** *S forsteri* (only 20 previous records), more than 500 **Yellow-billed Cuckoos** *Coccyzus americanus* (normally five to 30 per autumn) and 1000s of **Chimney Swifts** *Chaetura pelagica*. It seems obvious that the transatlantic arrival of unprecedented numbers of Laughing Gulls, Franklin's Gulls and Chimney Swifts in the western WP in late October and November was linked to the same phenomenon, as were the record numbers of Nearctic vagrants in the Azores (cf Dutch Birding 27: 403-425, 2005). Unidentified **frigatebirds** were reported from the Azores, Madeira and Spain in November and one was photographed in The Gambia in December.

HERONS TO GREBES The ninth and 10th **Black-crowned Night Heron** *Nycticorax nycticorax* for the Azores occurred on Flores on 1 November and at Ponta Delgada harbour, São Miguel, from 18 November (it is unclear whether these involved the American subspecies *N n hoactli*). The first-winter **Green Heron** *Butorides virescens* at Red Wharf Bay, Anglesey, Wales, from 7 November stayed until 20 November. An exceptional influx of **Cattle Egret** *Bubulcus ibis* in England involved, for instance, eight at Piddinghoe, East Sussex, from 2 January onwards. In the Azores,

30 Laughing Gull / Lachmeeuw *Larus atricilla*, Merligen, Thuner See, Bern, Switzerland, 20 December 2005 *(Joël Bruezière/AirLeman.ch)*

31 Franklin's Gull / Franklins Meeuw *Larus pipixcan*, first-winter, Schaffhausen, Switzerland, 15 January 2006 *(Adrian Jordi)*

32 Kumlien's Gull / Kumliens Meeuw *Larus glaucoides kumlieni*, Nimmo's Pier, Galway, Ireland, 2 January 2006 *(Paul & Andrea Kelly/irishbirdimages.com)* **33** Brünnich's Murre / Kortbekzeekoet *Uria lomvia*, Lerwick harbour, Shetland, Scotland, November 2005 *(Hugh Harrop)* **34** Forster's Tern / Forsters Stern *Sterna forsteri*, Cabo da Praia, Terceira, Azores, 22 November 2005 *(Stefan Pfützke)*

35 Oriental Turtle Dove / Oosterse Tortel *Streptopelia orientalis*, Falköping, Västergötland, Sweden, 3 January 2006 *(David Erterius)*

36 Bimaculated Lark / Bergkalanderleeuwerik *Melanocorypha bimaculata*, Ølsemagle Revle, Sjælland, Denmark, 4 January 2006 *(Ole Krogh)*

three **American Great Egrets** *Casmerodius albus egretta* remained through November. The **Great Blue Heron** *Ardea herodias* at Lagoa Branca, Flores, from 22 September was still present on 27 December. An adult **Goliath Heron** *A goliath* was seen again at Wadi Lahami, Egypt, on 6 November. A **Sacred Ibis** *Threskiornis aethiopicus* at East Khawr, Salalah, from mid-September through November was about the eighth for Oman. The total wintering population of **Black-faced Spoonbill** *Platalea minor* in the Tainan area of Taiwan reached a historical high with a record count of 939 individuals on 21 November (cf Dutch Birding 27: 211, 2005). In the Azores, both **Pied-billed Grebes** *Podilymbus podiceps* on São Miguel stayed through December at Lagoa Azul (from at least 3 November) and Lagoa Furnas (from 27 October); a first-year was at Lajes, Pico, on 18-19 December.

RAPTORS A **Black-winged Kite** *Elanus caeruleus* remained at Domaine régional de Moisson, Yvelines, France, until at least 9 January. The Welsh Kite Trust reported high numbers of (re-introduced) **Red Kites** *Milvus milvus* for Britain with 329 breeding pairs being monitored in Wales (estimated total being at least 440 pairs) and 119 in southern England (estimated total at least 300); moreover, 52 breeding pairs were listed for the Midlands, 33 for Yorkshire and 76 for Scotland (www.welshkitetrust.org). In Israel, two **Eurasian Black Vultures** *Aegypius monachus* wintered at Sde Boker during December, and another was at Gamla. A first-year **Marsh Harrier** *Circus aeruginosus* on São Miguel on 21 November was the fourth for the Azores. A possible first-winter male **Northern Harrier** *C cyaneus hudsonius* at Lagoa Rasa, Flores, on 8 November may be accepted as the first or second for the Azores. A male **Eurasian Sparrowhawk** *Accipiter nisus* was discovered on 1 January at Tumastaðir; until 2002, there were (only) five records for Iceland. If accepted, a first-winter **Shikra** *A badius* photographed at Kfar Ruppin on 14 November constitutes the second or third for Israel. The 23rd **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* this year for Austria was seen at Bernhardsthal, Niederösterreich, on 27 December. In France, two **Booted Eagles** *Aquila pennata* were present at Entressen, Crau, Bouches-du-Rhône, on 11 January. An adult **Verreauxs' Eagle** *A verreauxii* was seen in the Eilat mountains, Israel, on 30 November. A subadult **Steppe Eagle** *A nipalensis* was reported from Petit Badon, Camargue, Bouches-du-Rhône, on 4 January (as usual, a **Greater Spotted Eagle** *A clanga* was wintering in this area as well). On 14 January, a subadult **Eastern Imperial Eagle** *A heliaca* flew over Næsbyholm, Skåne, Sweden. If accepted, a first-year **Lanner Falcon** *Falco biarmicus* at Pamhagen, Seewinkel, Burgenland, on 13 November will be the first for Austria.

RAILS TO BUSTARDS In Syria, a female **Little Crake** *Porzana parva* was seen at Sed Wadi Abied near Palmyra on 4 January. In Spain, a first-year **Allen's Gallinule** *Porphyrula alleni* was taken into care at Motril, Granada, on 1 January. In the Netherlands, a **Grey-headed Swamp-hen** *Porphyrio poliocephalus* near a farm at Krimpenerwaard, Zuid-Holland, from November into January wore a tiny ring indicating a captive origin. A first-year **American Coot** *Fulica americana* was at Lagoa de Capitão, Pico, from at least 19 December to 7 January. After the discovery of 12 wintering **Siberian Cranes** *Grus leucogeranus* in northern Iran in 1978, the numbers decreased in the 1990s and this October only two arrived. A **Great Bustard** *Otis tarda* found dead as a power line victim at Champ-sur-Layon, Maine-et-Loire, France, on 2 January wore rings identifying it as being part of the re-introduction scheme at Salisbury Plain, Wiltshire, England. Others from the same scheme arriving in France were found at Penmarc'h, Finistère, on 21 December and south of Sainte Gabelle, Haute-Garonne, on 15 January. There was also a report of one near Torino in north-western Italy on 27 December. All these sightings cause concern about a possible 'genetic pollution' of the Iberian population, with its unique evolutionary history, by the strongly migratory Russian birds released in Britain.

WADERS The **Greater Painted-snipe** *Rostratula benghalensis* at Ein Ha'Horesh fishponds, Israel, from 4 September was again seen on 13 December. On 21 December, a **Semipalmated Plover** *Charadrius semipalmatus* was still present at Cabo da Praia, Terceira, Azores. A first-winter **Kittlitz's Plover** *C pecuarius* was seen on Crocodile Island, Luxor, Egypt, on 19 November. An adult male photographed at Loutsa on 27 August 2005 has recently been accepted as the first for Greece (Birding World 19 in prep, 2006). In the bay of Gdánsk, the second **Lesser Sand Plover** *C mongolus* for Poland was an adult or near-adult found at Jastarnia, Hel peninsula on 23 November and trapped at Rewa on 30 December; the only previous record was in June 1977. The **Greater Sand Plover** *C leschenaultii* wintering for the second consecutive year on Gorino near Boccasette in the Po delta, Emilia Romagna, Italy, from 15 September was relocated on 11 January after an absence of almost a month. A **Spur-winged Lapwing** *Vanellus spinosus* was photographed in southern Sardinia in September. Near Salalah in southern Oman, 13 **Sociable Lapwings** *V gregarius* were seen at Sahnawt farm on 17 November and six at Jarziz farm on 18 November. In Israel, c 20 were present at Bet She'an valley, Hula, during November. In the UAE, one remained in the Dubai pivot fields from 17 November into January. In the Balearics, one was reported at Salobrar de Campos on Mallorca on 19 November. In India, up to 10 arrived at Bharatpur, Keoladeo Ghana, Rajasthan, in the first week of December. A first-winter remained at Rainham Marshes, Greater London, on 4-20 December. In Syria, 20 **White-tailed Lapwings** *V leucurus* were seen at Meimideh on 31 December and 3 January, 15 at Al-Ksobi on 1 January and seven at Ma'din Jadid, also on 1 January. In the UAE, 45 **Great Knots** *Calidris tenuirostris* were foraging at Khor al-Beida on 29 December. In the Azores, a **Least Sandpiper** *C minutilla* remained at Cabo da Praia from at

37 American Coot / Amerikaanse Meerkoet *Fulica americana*, Lagoa de Capitão, Pico, Azores, 19 December 2005 *(Eric Didner)* **38** Belted Kingfisher / Bandijsvogel *Ceryle alcyon* Santa Cruz, Graciosa, Azores, 21 December 2005 *(Eric Didner)* **39** Semipalmated Plover / Amerikaanse Bontbekplevier *Charadrius semipalmatus*, Ponta Delgada, Flores, Azores, 24 November 2005 *(Stefan Pfützke)* **40** American Bittern / Noord-Amerikaanse Roerdomp *Botaurus lentiginosus*, Lagoa Azul, São Miguel, Azores, 27 October 2005 *(Frédéric Jiguet)* **41** Pied-billed Grebe / Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, Lajes, Pico, Azores, 19 December 2005 *(Eric Didner)* **42** Least Sandpiper / Kleinste Strandloper *Calidris minutilla*, Cabo da Praia, Terceira, Azores, 24 November 2005 *(Stefan Pfützke)* for some, cf Dutch Birding 27: 424-425, 2005

43 Upland Sandpiper / Bartrams Ruiter *Bartramia longicauda*, Ponta Delgada, Flores, Azores, 31 October 2005 *(Frédéric Jiguet)* **44** Chimney Swift / Schoorsteengierzwaluw *Chaetura pelagica*, São Miguel, Azores, 28 October 2005 *(Frédéric Jiguet)* **45** Yellow-billed Cuckoo / Geelsnavelkoekoek *Coccyzus americanus*, Corvo, Azores, 19 October 2005 *(Peter Alfrey)* **46** Mourning Dove / Amerikaanse Treurduif *Zenaida macroura*, Corvo, Azores, 2 November 2005 *(Peter Alfrey)* **47** American Barn Swallow / Amerikaanse Boerenzwaluw *Hirundo rustica erythrogaster*, first-winter, Ponta Delgada, Flores, Azores, 30 October 2005 *(Frédéric Jiguet)* **48** Scarlet Tanager / Zwartvleugeltangare *Piranga olivacea*, first-winter male, Corvo, Azores, 28 October 2005 *(Peter Alfrey)* for all, cf Dutch Birding 27: 413, 424-425, 2005

49 Hooded Warbler / Monnikszanger *Wilsonia citrina*, male, Corvo, Azores, 26 October 2005 *(Peter Alfrey)* **50** Myrtle Warbler / Mirtezanger *Dendroica coronata*, Lagoa Azul, São Miguel, Azores, 15 December 2005 *(Stefan Pfützke)* **51** Indigo Bunting / Indigogors *Passerina cyanea*, Corvo, Azores, 26 October 2005 *(Peter Alfrey)* **52** White-crowned Sparrow / Witkruingors *Zonotrichia leucophrys*, first-winter, Corvo, Azores, 25 October 2005 *(Peter Alfrey)* **53** Rose-breasted Grosbeak / Roodborstkardinaal *Pheucticus ludovicianus*, first-winter female, Corvo, Azores, October 2005 *(Peter Alfrey)* **54** Bobolink / Bobolink *Dolichonyx oryzivorus*, Corvo, Azores, 24 October 2005 *(Peter Alfrey)* for all, cf Dutch Birding 27: 413, 424-425, 2005

least 8 November to 22 December. The **Hudsonian Whimbrel** *Numenius hudsonicus* on Corvo remained through December; it was first seen on Flores on 11 November and then on Corvo from 19 November onwards (not in October; cf Dutch Birding 27: 424, 2005). The first-year **Upland Sandpiper** *Bartramia longicauda* at Kingston Seymour, Somerset, England, stayed from 12 to 26 November as did the one at Ponta Delgada, Flores, from 30 October. The juvenile **Spotted Sandpiper** *Actitis macularius* at Ria de Ortigueira, A Coruña, Spain, from 3 October remained into December; another was reported in Cantabria on 10 December. On 29 December, one was seen on Madeira and, on 12 January, one was reported from Lanzarote, Canary Islands. The juvenile first seen at Rheindelta, Vorarlberg, Austria, on 1 November was still present on 26 November.

GULLS TO AUKS **Black-legged Kittiwakes** *Rissa tridactyla* were seen at Eilat on 1-3 December and at Zala, Hungary, on 5 December. In England, an adult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* occurred at Cley Marshes and Blakeney Point, Norfolk, on 31 December and 1 January, and another adult was at Lowestoft, Suffolk, from 6 January. Adult **Bonaparte's Gulls** *L philadelphia* were seen at North Salcombe, Devon, England, on 2 December, at Scurdie Ness/Lunan Bay, Angus/Dundee, Scotland, from 3 January and at Felixstowe, Suffolk, from 9 January. A first-winter was seen at Wembury, Devon, on 3 December. The unprecedented influx of **Laughing Gull** remained in evidence. In the Azores, the group of 10 at Ponta Delgada, Flores, in mid-November was reduced to two first-winters and an adult by late December. On Gomera, Canary Islands, two adults were seen at Valle Gran Rey on 5 January. The second and third for Portugal flew past on 2 and 26 November. Two were present on Madeira in Funchal harbour on 24 November. In France, first-years occurred at Le Portel, Pas de Calais, from 29 November to at least 4 December, on Ile d'Yeu, Vendée, from 7 December and at Bailleul-sur-Thérain, Oise, on 5 January. In Ireland, a further five were discovered in December following the four in November. Up to seven were found in Spain during November and 10 during December. In Britain, 13 were reported in December following the influx in November (cf Dutch Birding 27: 412, 2005). The first for Switzerland was an adult at Thuner See, Bern, from 19 December to at least 12 January. The first **Franklin's Gull** for Denmark was a first-winter at Kjulå, Hirtshals, Nordjylland, on 27 November. The first-winter at Lampaul-Ploudalmezau, Finistère, from 2 November, was still present on 30 December. Another first-winter was at Forêt de Grand Landes, Vendée, from 26 December. The third of the season for Ireland was a first-winter at Douglas Estuary, Cork, on 22 December. The first for Switzerland was a first-winter at Schaffhausen from 5 January. The influx of this species in western Europa was mirrored by the unprecedented invasion into the Florida peninsula, USA, where it was found at nine sites, with 18 individuals at Miami alone. From late November into December, quite a few first-winter **Mediterranean Gulls** *L melanocephalus* were reported from the Canary Islands, including five on 26 November. Seven first-winters and one second-winter were seen on Madeira in mid-December and a first-winter was on Terceira from 21 December. The **Pallas's Gull** *L ichthyaetus* at the Mietkowski reservoir near Wrocław in the Silesia region, Poland, remained from 20 November to 4 December. On 26 November, a first-year was still present at Quitzdorf, Sachsen, Germany, where up to two occurred on 6-12 November. The fourth for Sardinia was an adult in the Cagliari area in late November and the second for Malta an adult at Bahar ic-Caghaq on 13 December. In Greece, an adult was discovered at Sperhios Delta on 9 January. If accepted, an adult **Armenian Gull** *L armenicus* photographed at Schotterbank, Wien, on 19-22 November will be the first for Austria. The first ring-recovery of a **Baltic Gull** *L fuscus fuscus* for Spain concerned an adult on Mallorca on 3 December which was ringed as a nestling in Finland on 30 June 2001. In Ireland, four **American Herring Gulls** *L smithsonianus* included a third-year at Nimmo's Pier, Galway, from 29 December. In the Azores, several were reported from Flores in late December. Several **Kumlien's Gulls** *L glaucoides kumlieni* turned up during December in Ireland and a third-winter was seen at Nimmo's Pier during early January. On 6 December, the ringed **Ring-billed Gull** *L delawarensis* of Bergen, Hordaland, Norway, returned for its 13th winter (in summer, this commuting bird has been recorded in Newfoundland, Canada). Other returning adults were those at Tiel, Gelderland, the Netherlands, from 17 September into January (for its third winter) and at Venice, Italy, on 3 January. A remarkable group of 17 was seen at Praia da Vitoria, Terceira, on 22 December. An adult **Roseate Tern** *S dougallii* was photographed at Funchal, Madeira, on 14 December (showing all fresh outer primaries and an all black cap). In the Azores, the first-winter **Forster's Tern** on Terceira from 30 October was still present on at least 22 November. In Ireland, an adult remained in the Galway area from 26 November into January. A first-winter discovered at Ballycotton on 11 January was the long-awaited first for Cork. In France, one occurred at Sion-sur-l'Océan, Vendée, from 24 December to at least 8 January. A **Brünnich's Murre** *Uria lomvia* at Lerwick and Bressay, Shetland, Scotland, from 30 November to 20 December, was one of just a few live birds ever recorded in Britain.

DOVES TO KINGFISHERS An **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* stayed at Falköping, Västergötland, Sweden, from 25 December to at least late January. In the Outer Hebrides, a **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* first seen on Lewis on 7 January and then on North Uist on 11 January is assumed to be the elusive and wide-ranging individual last seen on 13 November. In Hungary, one was reported at Lébény, Gyor-Moson-Sopron, on 11 December. In Denmark, the invasion of **Northern Hawk Owl** *Surnia ulula* in southern Scandinavia resulted in one south-east of

55 Steppe Grey Shrike / Steppeklapekster *Lanius pallidirostris*, Ree, Jæren, Rogaland, Norway, 22 November 2005 *(Jan Kåre Ness)* cf Dutch Birding 27: 421, 2005 **56** Moroccan Pale Crag Martin / Marokkaanse Vale Rotszwaluw *Ptyonoprogne obsoleta presaharica*, Aouinet Torkoz, Lower Draa, Morocco, 10 January 2006 *(Freek Verdonckt)* **57** Desert Wheatear / Woestijntapuit *Oenanthe deserti*, Migra Ferha, Malta, December 2005 *(Raymond Galea)* **58** Upland Sandpiper / Bartrams Ruiter *Bartramia longicauda*, juvenile, Kingston Seymour, Somerset, England, 23 November 2005 *(Dave Stewart)*

59 Little Swift / Huisgierzwaluw *Apus affinis*, Overstrand, Norfolk, England, 13 November 2005 *(Paul Hackett)* cf Dutch Birding 27: 413, 2005 **60** Grey Hypocolius / Zijdestaart *Hypocolius ampelinus*, adult male, Ghantut, Abu Dhabi, United Arab Emirates, 4 January 2006 *(Curt Johnsson/AviFauna)* **61** Dougall's Tern / Dougalls Stern *Sterna dougallii*, adult, Funchal, Madeira, 14 December 2005 *(Jari Korhonen)* **62** Hume's Leaf Warbler / Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*, Ouessant, Finistère, France, 8 January 2006 *(Aurélien Audevard)* **63** Lesser Sand Plover / Mongoolse Plevier *Charadrius mongolus*, Rewa, Hel peninsula, Poland, 30 December 2005 *(Pawel Gebski)* **64** American Herring Gull / Amerikaanse Zilvermeeuw *Larus smithsonianus*, third-winter, Nimmo's Pier, Galway, Ireland, 2 January 2006 *(Paul & Andrea Kelly/irishbirdimages.com)*

Hanstholm near Thisted, Nordjylland, from 18 December through January; at this site, the bird may have been present for many weeks. The second and third for Denmark this winter were found at Grib Skov on 14 January and at Nødebo on 15 January. If accepted, a **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* observed at close range by a single observer near Bakkeveen, Friesland, on 10 December will be the second for the Netherlands; the next morning, c 300 twitchers were unable to find it. The last **Chimney Swifts** in the Azores were four at Horta, Faial, on 10 November. A **White-throated Kingfisher** *Halcyon smyrnensis* was observed at Deir ez-Zor, Syria, on 3 January. In the Azores, a first-year female **Belted Kingfisher** *Ceryle alcyon* was seen at Santa Cruz, Graciosa, from9 December to at least late January.

LARKS TO MOCKINGBIRDS The first **Bimaculated Lark** *Melanocorypha bimaculata* for Denmark was twitched near Køge at Ølsemagle Revle, Sjælland, on 1-4 January. In southern Morocco, a flock of five **Moroccan Pale Crag Martins** *Ptyonoprogne obsoleta presaharica* was encountered in a deep wadi west of Aouinet Torkoz, between Tata and Tantan, on 10 January; this species is rarely reported with certainty in Morocco. The **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* at Oostende, West-Vlaanderen, Belgium, from 6 November was last seen on 30 December. Also in Belgium, one stayed at Turnhout, Antwerpen, from 10 November to at least 28 December. On 19-21 November, one occurred at Raunen, Rogaland, Norway, and another was present at the same site on 25-29 November. The first for Spain was one at Tapia de Casariego, Asturies, from 26 November to 3 December. If accepted, an **American Buff-bellied Pipit** *A rubescens rubescens* discovered at Hölick, Hälsingland, Sweden, on 3 December and trapped on 6 December will be the second for Sweden. In England, one was present at Frampton Marsh, Lincolnshire, on 4-13 December. The first **Rock Pipit** *A petrosus* for Sicily was seen in December. In the Canary Islands, a first-winter **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* stayed at Arrecife, Lanzarote, from 20 November to 13 December. In Syria, a flock of 12 **White-cheeked Bulbuls** *Pycnonotus leucotis* was displaying near the suspension bridge at Deir ez-Zor on 3 January. A **Bohemian Waxwing** *Bombycilla garrulus* at Samsun on 23 November was one of only very few ever seen in Turkey. In Spain, two reached Navarra on 25 November and two Burgos on 29 November. In Wien, Austria, 3200 were counted at Hörndwald on 12 January. At the regular winter-roost of **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* in the Kutch district of Kutch, Gujarat, India, 35 individuals were counted; this autumn, the birds arrived on 25 October. The roost at Badaan Farm, Bahrain, numbered more than 100 by November. In the UAE, up to 10 were roosting at Ghantut, Abu Dhabi, during December and early January. The long-staying **Northern Mockingbird** *Mimus polyglottos* at Arguineguin, Gran Canaria, Canary Islands, was still present on 1 January (it was first seen in November 2004).

THRUSHES The second **Rufous-tailed Robin** *Luscinia sibilans* for the WP was photographed at Bialystok, Poland, on 30-31 December; the first was on Fair Isle, Shetland, on 23 October 2004. The influx of **Desert Wheatear** *Oenanthe deserti* in western Europe continued with individuals at Raunen, Brusand, Rogaland, on 19-28 November; on Guernsey, Channel Islands, on 25-29 November; at Hviding Kirke, Denmark, on 2-3 December; at Nordhasselsanden, Lista, Vest-Agder, Norway, from 4 December to 9 January; at Sæviga, Tjørveneset, Farsund, Møre og Romsdal, Norway, on 12-14 December; and at Bausje, Farsund, on 17 December. The 10th ever for Malta was a male at Migra Ferha on 11-15 December. The sixth this autumn for Britain was a first-winter male at South Gare, Cleveland, England, on 29 November. A photograph turned up of one on Terschelling, Friesland, on 7 November and the eighth this autumn for the Netherlands was photographed on Ameland, Friesland, on 2 December (cf Dutch Birding 27: 419, 2005). In Egypt, a **Persian Wheatear** *O chrysopygia* was found at the Giza pyramids on 16 November. On 22 November, a **White's Thrush** *Zoothera aurea* was reported at Ersehof, Niedersachsen, Germany. The first **Naumann's Thrush** *Turdus naumanni* for Spain was a first-winter female trapped at Canal Vell, Buda island, Ebro delta, Tarragona, on 23 November. The fourth for Finland was a first-winter at Kalajoki, Keihäslahti, on 6-18 December. Two were reported in northernmost Italy in December. The fourth **Dusky Thrush** *T eunomus* for Finland was a first-winter at Raahe, c 70 km south-west of Oulu, on 27-30 December; it was rediscovered on 15 January. In Sweden, **Black-throated Thrushes** *T atrogularis* occurred at Rödskär, Halland, on 20-25 November and at Tavelsjö, Västerbotten, from 25 November. From 15 November onwards, a first-winter stayed near Graz, Steiermark, Austria. In Norway, a female stayed at Borhauggarden, Lista, from 18 December to at least 5 January, a first-year male at Verevågen, Vest-Agder, on 30-31 December and another at Isfjorden, Møre og Romsdal, from 7 January onwards. The first for Somerset was a first-winter male at Curload from 24 December to 4 January. A **Fieldfare** *T pilaris* at Lagoa Azul, São Miguel, on 24 November was followed by a remarkable flock of 16 at Serra Branca, Graciosa, on 21 December; there are less than a handful of records for the Azores.

WARBLERS In the Netherlands, a wintering **Lesser Whitethroat** *Sylvia curruca* at Groningen, Groningen, from 31 December until at least late January generated much debate about its subspecific identity and was trapped for DNA analysis. The fifth **Yellow-browed Warbler** *Phylloscopus inornatus* for Malta this autumn was at Ghadira on 4 November. In the Canary Islands, one was present at Playa Blanca, Lanzarote, on 13-18 November. One of four in mainland Spain during November was found inside the Carrefour hypermarket of Los Barrios, Algeciras, Cádiz, on 14 November; it was trapped on 15 November and released outside the building. The first for The Gambia was videoed on

65 Naumann's Thrush / Naumanns Lijster *Turdus naumanni*, Kalajoki Keihäslahti, Finland, 7 December 2005 *(Hannu Rönkkö)*

66 Naumann's Thrush / Naumanns Lijster *Turdus naumanni*, first-winter female, Canal Vell, Ebro delta, Tarragona, Spain, November 2005 *(David Bigas)*

67 Dusky Thrush / Bruine Lijster *Turdus eunomus*, first-year, Raahe, Pitkäkari, Finland, 28 December 2005 *(Pekka Komi)*

68 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus atrogularis*, male, Leira, Garður, Iceland, 14 November 2005 *(Daníel Bergmann)*

69 White-eared Bulbuls / Witoorbuulbuuls *Pycnonotus leucotis*, Deir ez-Zor, Syria, January 2006 *(Kris De Rouck)*

70 Iraq Babbler / Iraakse Babbelaar *Turdoides altirostris*, Mheimideh, Syria, January 2006 *(Kris De Rouck)*

71 Blyth's Pipit / Mongoolse Pieper *Anthus godlewskii*, Lumijoki Varjakka, Finland, 22 November 2005 *(William Velmala)* cf Dutch Birding 27: 413, 2005

72 Rufous-tailed Robin / Snornachtegaal *Luscinia sibilans*, Bialystok, Poland, 30 December 2005 *(Tomek Kulakowski)*

4 December and still present on 7 December. **Hume's Leaf Warblers** *P humei* were seen at Seaton Hole, Devon, from 27 November to 3 December; at Filey, North Yorkshire, England, on 7-30 December; at Weybourne, Norfolk, on 11 December; on Ouessant, Finistère, from 16 December to at least 8 January; at Holkham Park, Norfolk, on 8-9 January; and at Whitley Bay, Northumberland, England, from 14 January. In the Netherlands, the one at Oosterbeek, Gelderland, from 20 November appeared to share its site with a Pallas's Leaf Warbler *P proregulus*. In England, a **Radde's Warbler** *P schwarzi* at Basingstoke on 7 December was the latest ever and the first for Hampshire. The fourth **Dusky Warbler** *P fuscatus* for Spain was trapped at Canal Vell, Ebro delta, on 19 November. In the Azores, a **Common Chiffchaff** *P collybita* was present on Corvo on 23-26 December. Two **Firecrests** *Regulus ignicapilla* at Deir ez-Zor on 3 January probably constitute the second record for Syria. Also in Syria, a flock of 45 **Red-billed Chough** *Pyrrhocorax pyrrhocorax* was found in the desert near Sed Wadi Abied on 4 January. In the Spanish Pyrenees at Collada de Toses, Girona, one of 83 **White-winged Snowfinches** *Montifringilla nivalis* trapped and ringed on 14 January appeared to wear a German ring, suggesting that it originated from the Alps. In the Azores, several Nearctic passerines were found again on Corvo: the first **White-eyed Vireo** *Vireo griseus* for the WP from 22-23 October was seen again on 23 November (unless it concerned another individual), a **Tennessee Warbler** *Vermivora peregrina* on 21 November was the first for the Azores, the female **Black-throated Blue Warbler** *Dendroica caerulescens* from 24 October was seen again on 23 November, the **Ovenbird** *Seiurus aurocapilla* from 1 November was still present on 23-25 December, and a female **Common Yellowthroat** *Geothlypis trichas* on 30 November was the first for the Azores. The **Myrtle Warbler** *D coronata* on São Miguel, Azores, was still present on 15 December. Quite a few **Coues's Arctic Redpolls** *Carduelis hornemanni exilipes* were found in the wake of the invasion of Mealy Redpoll *C flammea* (cf Dutch Birding 27: 421, 2005); for instance, in early January, three were present in Suffolk and at least three in the Netherlands (after at least three in November-December). In Malta, a male **Trumpeter Finch** *Bucanetes githagineus* was found at Rinella on 11 December. In western Sweden, a male **Pallas's Rosefinch** *Carpodacus roseus* was photographed at a feeder in Dalsland on 24 October. On 16 November, three were trapped near Saratov, southern (European) Russia. In Niedersachsen, an immature male **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* was photographed on 3 December. The first **Hawfinch** *Coccothraustes coccothraustes* for the Canary Islands was found at Barranco de la Torre, Fuerteventura, on 24 October; two females were present on Lanzarote on 16 December. The fourth **Pine Bunting** *Emberiza leucocephalos* for Turkey was found at Karapinar-Afyon on 1 December. In Italy, 14-18 were present at the regular winter sites in Toscane and in the Magredi, Pordenone, during December. In Norway, a female turned up at Vasshus, Klepp, Rogaland, on 8 January. A female **Rustic Bunting** *E rustica* and a **Little Bunting** *E pusilla* were trapped at a winter bunting roost El Salobral canal, Albacete, Spain, on 12 December; another Little Bunting was trapped at Paderne, A Coruña, on 8 December.

For a number of reports, Birding World, www.azores.seawatching.net, www.birdguides.com, www.netfugl.dk and www.rarebirdalert.co.uk were consulted. We wish to thank Peter Alfrey, Vasil Ananian, George Archibold, Rafael Armada, Aurélien Audevard, Roelof de Beer, Morten Bentzon Hansen, Max Berlijn, David Bigas, Pavel Blashkin, Simon Buckell, Kristian Castren, Rolf Christensen, Leonardo Cocchi, Dirk Colin, Andrea Corso (Italy), Kris De Rouck, Jochen Dierschke, Hugues Dufourny, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Antonio España, Lee Evans, Frode Falkenberg, Rob Felix, Angel Fernández, Alain Fossé, Tommy Frandsen, Raymond Galea (Malta), Carlo Giannella, Steve Geelhoed, Thomas Giles, Barak Granit, Geert Groot Koerkamp (Russia), Marcello Grussu (Sardinia), Connie Gubbe Jensen, Ricard Gutiérrez (Spain), Martin Helin, Erik Hirschfeld, Niklas Holmström, Jesper Hornskov, Justin Jansen, Frédéric Jiguet, Erling Jirle (Sweden), Curt Johnsson, Adrian Jordi, Georg Juen, Ansar Khan, Zbigniew Klawikowski, Yann Kolbeinsson, Jari Korhonen, Tomek Kulakowski, Johannes Laber, Jyrki Lausamo, Vincent Legrand, James Lidster, Rami Lindroos, André van Loon, Fausta Lui, Blake Maybank (Nova Scotia), Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken (Oman), Chris Monk, Nial Moores, Killian Mullarney, Gert Ottens, Menotti Passarella, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Stefan Pfützke, Michal Polakowski, Waldemar Półtorak, Bill Pranty, Nikos Probonas, Michael Rank, Laurent Raty, Magnus Robb, Staffan Rodebrand, Kenneth Rude Nielsen, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, Miguel Sánchez, Nir Sapir, Manuel Schweizer, Joachim Seitz, Dare Sere, Arek Sikora, Russell Slack (BirdGuides), Roy Slaterus, James Smith, David Steele, Kókay Szabolcs, Joachim Tafforeau, Roberto Tinarelli, Ray Tipper, Jugal Tiwari (Gujarat), Heikki Tuohimaa, Pierre Unge (Sweden), Andrea Vecchi, William Velmala, Freek Verdonckt, Roland van der Vliet, Rik Winters, Pim Wolf, Emin Yogurtcuoglu and Maxime Zucca for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands (arnoud.vandenberg@planet.nl)
Marcel Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Netherlands (m.haas@wpbirds.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **november-december 2005**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT ARENDEN Er werden diverse **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* gezien. De opvallendste waarnemingen waren die van een juveniele op 5 november langsvliegend bij Malden, Gelderland, en zes op 14 november over de Eemshaven, Groningen. **Ross' Ganzen** *A rossii* werden waargenomen op 15 november in de Workumerwaard, Friesland; op 25 november bij Nijemardum (Nijemirdum), Friesland; op 17 december (twee) bij Hulst, Zeeland; van 18 tot 26 december aan de westkant van het Lauwersmeergebied, Friesland; en op 29 december bij Aldemardum (Oudemirdum), Friesland. Zoals gewoonlijk waren de beste plekken voor **Dwerggans** *A erythropus* de omgeving van de Anjumer Kolken, Friesland, waar tot 13 november maximaal 63 verbleven, en het Oude Land van Strijen, Zuid-Holland, waar vanaf 19 november de aantallen snel toenamen tot maximaal 52 op 16 december. Daarnaast werden ze regelmatig gezien bij Garrelsweer, Groningen, met op 30 november 11 en elders in het land werden er ook nog c 15 gemeld. **Groenlandse Kolganzen** *A albifrons flavirostris* werden opgemerkt op 12 november bij Kampereiland, Overijssel, op 16 december bij Peize, Drenthe, op 19 december bij Garrelsweer en op 28 december bij Wouwse Plantage, Noord-Brabant. Er werden 15 'losse' **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* doorgegeven. Er werden enkele 10-tallen **Witbuikrotganzen** *B hrota* gemeld, waaronder enkele groepjes tot maximaal zes exemplaren. Er werden acht **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* doorgegeven, waaronder een juveniele vanaf 29 december in de Prunjepolder, Zeeland. De **Grote Tafeleend** *Aythya valisineria* werd tot 12 november gezien op het Hoefijzermeer in de duinen bij

73 Koereiger / Cattle Egret *Bubulcus ibis*, Streefkerk, Zuid-Holland, december 2005 *(Arie Ouwerkerk)*

Castricum aan Zee, Noord-Holland (en bleek ook in januari 2006 weer of nog aanwezig). **Witoogeenden** *A nyroca* zwommen tot 5 november en vanaf 26 december op de Kraaijenbergse Plassen, Noord-Brabant; tot 5 november (mannetje) en op 11 december (vrouwtje) bij Valkenswaard, Noord-Brabant; vanaf 1 november bij de Blocq van Kuffeler, Flevoland; van 6 tot 9 november bij Bussloo, Gelderland; op 7 november en 26 december bij Leeuwarden, Friesland; op 18 november op het Bovenwater, Flevoland; vanaf 19 november weer bij Naarden-Vesting, Noord-Holland; en van 4 tot 18 december bij Castricum. De twee vrouwtjes **Ringsnaveleend** *A collaris* van Budel-Dorplein, Noord-Brabant, die daar respectievelijk vanaf 22 en 29 oktober aanwezig waren werden daar de gehele periode gezien, vaak – maar lang niet altijd – bij elkaar. Voorts werd een mannetje gemeld op 7 november in het Harderbroek, Flevoland, en op 4 en 5 december zwom een vrouwtje bij Zwolle, Overijssel. Een vrouwtje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* werd gezien op 23 november op zee ten noordwesten van Schouwen, Zeeland, en een mannetje vloog op 6 december langs Camperduin, Noord-Holland, en even later langs Petten, Noord-Holland. Het (nu adulte) mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* van de Gaatkensplas bij Barendrecht, Zuid-Holland, verscheen voor zijn tweede winter op 3 december en bleef tot in januari. Van 27 november tot 1 december werd weer een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* gezien bij Gaarkeuken, Groningen (in april 2005 was hier ook enige tijd een mannetje aanwezig). Een **Amerikaanse Wintertaling** *A carolinensis* werd op 27 november opgemerkt aan de westkant van de Eemspolder bij Uithuizen, Groningen. Er werden niet minder dan 16 **IJsduikers** *Gavia immer* doorgegeven, waarvan alleen al vier langs Ameland, Friesland. Opmerkelijker waren de meldingen van langsvliegende **Geelsnavelduikers** *G adamsii* op 7 november bij Scheveningen, Zuid-Holland, op 13 november langs Ameland en op 19 november langs IJmuiden, Noord-Holland. Op 6 december werd een langsvliegende **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris borealis* gemeld bij Camperduin. Tot 20 november werden nog enkele **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* genoteerd. Twee **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* en 18 **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* vlogen op 25 november langs Westkapelle, Zeeland. Op deze dag werden ook 'Vaaltjes' aangetroffen in het binnenland bij Schoorldam, Noord-Holland, en bij Amstelveen, Noord-Holland. Deze laatste werd verzwakt opgeraapt en de volgende dag losgelaten bij Katwijk aan Zee, Zuid-Holland. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* verbleven op 6 en 20 november bij de Maasvlakte, Zuid-Holland, vanaf 9 december (maximaal vier) bij IJmuiden en op 18 en 25 december bij de Eemshaven. De ontsnapte juveniele **Roze Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* bleef tot zeker 30 december bij de Keersluisplas in Flevoland en vertrok daarna naar Zuid-Friesland waar hij op 9 januari 2006 werd gevangen bij Hindeloopen. Hij werd teruggebracht naar Artis in Amsterdam, Noord-Holland, waar zijn omzwervingen op 14 (niet 15) oktober begonnen; het tweede ontsnapte exemplaar was eind oktober al terug in zijn hok (cf Dutch Birding 27: 430, 2005). **Koereigers** *Bubulcus ibis* liepen van 11 november tot 5 december bij De Klosse, Overijssel, vanaf 28 november (maximaal twee) op verschillende locaties in de Alblasserwaard, Zuid-Holland, van 7 tot 13 december bij Woldendorp, Groningen, en op 8 december bij Rhenen, Utrecht. Grote groepen **Ooievaars** *Ciconia ciconia* betroffen 21 op 4 december langs de Meerkoetweg, Flevoland, 20 op 11 december bij Meppel, Drenthe, en 23 op 28 december bij Natuurpark Lelystad, Flevoland. De gehele periode verbleef de vertrouwde **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* bij Den Helder, Noord-Holland. Een late **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* werd op 19 november gemeld langs de Knardijk, Flevoland. Een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* was de gehele periode aanwezig in het Lauwersmeergebied en twee bleven in de Oostvaardersplassen, Flevoland. Daarnaast werden er nog negen gemeld, waaronder een adulte op 8 december bij Bourtange, Groningen. Een erg late **Grauwe Kiekendief** *Circus pygargus* vloog op 5 november langs Monster, Zuid-Holland. Er waren meldingen van **Steenarenden** *Aquila chrysaetos* op 3 november bij het Fochteloërveen, Drenthe, op 5 november langs telpost Lemelerberg, Overijssel, en op 18 december bij De Wijk, Drenthe.

RALLEN TOT ALKEN Een **Grijskoppurperkoet** *Porphyrio poliocephalus* met een klein ringetje aan de rechterpoot en dus van niet-wilde herkomst werd de laatste maanden van 2005 en in januari 2006 gezien rond een huis in de Krimpenerwaard, Zuid-Holland. De doortrek van **Kraanvogels** *Grus grus* in oktober had alleen op 1 november nog een vervolg met c 200. Begin december volgde een tweede golf van ongeveer 2000, waarvan alleen al 400 op 2 december over 't Rooth, Limburg. De laatste grote groep van 130 vloog op 20 december langs Oosterbeek, Gelderland. Uitzonderlijk waren de decemberwaarnemingen van **Steltkluten** *Himantopus himantopus*: op 12 december bij Twisk, Noord-Holland, van 15 tot 28 december bij Holwerd, Friesland (eerstejaars), en op 28 december in de Putten van Camperduin. Eveneens extreem waren de waarnemingen van **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* tot 5 november bij Westkapelle, op 15 december bij Castricum en op 20 december (drie) op de Veerse Dam, Zeeland. Het vermelden waard is een groep van 192 **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* op 12 november bij Holwerd. Het was een goed seizoen voor **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicarius* met ruim 40, waaronder een langblijver van 20 november tot 15 december in het Zandkes op Texel, Noord-Holland, en een verre binnenlandwaarneming op 6 november bij Bussloo. Een **Kleinste Jager** *Stercorarius longicaudus* werd op 13 november aangetroffen in de haven van Den Helder. Na enkele in november volgden de laatste **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* op 10 december over de bebouwde kom van Scheveningen, op 17 december langs Westkapelle, en op 18 december langs Ameland. Voor zijn derde winter was de **Ringsnavelmeeuw**

74 Buffelkopeend / Bufflehead *Bucephala albeola*, mannetje, Gaatkensplas, Barendrecht, Zuid-Holland, 26 december 2005 *(Arie Ouwerkerk)*

75 Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, vrouwtje, Zwolle, Overijssel, 5 december 2005 *(Roland Jansen)*

76 Steltkluut / Black-winged Stilt *Himantopus himantopus*, eerstejaars, Holwerd, Friesland, 25 december 2005
(Jan Bisschop)

77 Ringsnavelmeeuw / Ring-billed Gull *Larus delawarensis*, adult, Tiel, Gelderland, 9 januari 2006
(Richard Gerritsen)

L delawarensis van Tiel, Gelderland, weer present. **Kleine Burgemeesters** *L glaucoides* werden gemeld op 6 november bij de Maasvlakte, op 13 november bij Eijsden, Limburg, op 17 november langs Ameland, op 23 november bij Nieuw-Haamstede, Zeeland, op 25 november bij de Oosterscheldekering, Zeeland, op 26 november langs Westkapelle en op 23 december in Amsterdam, Noord-Holland. **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* bleven tot 19 november bij Scheveningen en de gehele periode bij Katwijk aan Zee; daarnaast werden er nóg 11 gemeld. Tot 13 november verbleef de **Witwangstern** *Chlidonias hybrida* bij de buitenhaven van Stellendam, Zuid-Holland, waar deze op 7 december nogmaals werd gemeld. Een late **Zwarte Stern** *C niger* vloog op 17 december langs de Oostvaardersdijk, Flevoland. Van 4 tot 14 november verbleef een **Witvleugelstern** *C leucopterus* bij de haven van Oude Zeug in de Wieringermeer, Noord-Holland. **Zwarte Zeekoeten** *Cepphus grylle* vlogen op 13 november langs Camperduin, op 14 november langs Katwijk aan Zee en langs Westkapelle, op 16 november over de Westerschelde langs de Sloehaven, Zeeland, en op 16 december langs de Eemshaven. Tot 20 november werden nog enkele 10-tallen **Kleine Alken** *Alle alle* gezien. Op 6 november zwom korte tijd een exemplaar in een tuinvijver te Meppel, Drenthe. In december werden er slechts drie doorgegeven. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen op 10 november langs Noordwijk aan Zee, Zuid-Holland, op 16 november langs Ameland, op 18 en 20 november langs Egmond aan Zee, Noord-Holland, op 12 december langs de Eemshaven en op 18 december (vier) langs Ameland.

DUIVEN TOT GORZEN Tot 13 november pleisterde een **Zomertortel** *Streptopelia turtur* te Groningen, Groningen. Rond 20 december werd een **Oehoe** *Bubo bubo* gefotografeerd bij Slagharen, Overijssel; de vogel zat in het donker met een prooi in de wegberm en liet zich van dichtbij observeren. Op 10 december werd een **Dwerguil** *Glaucidium passerinum* waargenomen door een solitaire vogelaar bij Bakkeveen, Friesland. Helaas kon de vogel de dag erna door de toegestroomde menigte niet meer worden teruggevonden. Waarnemingen van **Nachtzwaluwen** *Caprimulgus europaeus* buiten de broedtijd zijn sowieso bijzonder, maar het exemplaar dat op 25 oktober van een Lynx-helikopter werd afgeschraapt op vliegbasis De Kooij bij Den Helder is uitzonderlijk. **Hoppen** *Upupa epops* werden nog gezien rond 3 november in het Kortewegsbos bij Smilde, Drenthe, en van 28 tot 31 december op Texel. Er waren weer nieuwe waarnemingen van **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* in Noord-Brabant en wel op 20 en 21 november bij Driebruggen/Valkenswaard, op 2 december in het Veldersbosch en op 6 januari in De Brand bij Udenhout. Op 1 november liep een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* op een akker in het Corversbosch bij Hilversum, Noord-Holland, en op 18 november werd de laatste ooit gevangen bij Bloemendaal, Noord-Holland. De doortrek van **Grote Piepers** *Anthus richardi* liep tot 14 november met nog 30. In december volgden nog drie waarnemingen. **Mongoolse Piepers** *A godlewskii* werden gemeld op 9 november bij Bakkeveen en op 14 november in de Eemshaven; deze laatste kon op video worden vastgelegd, inclusief de roep. Vanaf 8 november werd het land geleidelijk weer overspoeld door **Pestvogels** *Bombycilla garrulus*, met een piek rond 20 november en een grote toename in de laatste dagen van december. In de meeste gevallen waren de groepen niet groter dan 30. Grote aantallen waren op 21 november 79 in diverse groepjes over Terschelling, Friesland, en 54 langs de Eemshaven; op 29 december waren er 50 in Groningen en vanaf 30 december maximaal 95 in Emmen, Drenthe. De **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* van het Wilgenreservaat langs de Knardijk werd nog op 1 november gezien. Verder werd de soort aangetroffen op 5 november bij Dwingeloo, Drenthe, en op 2 december (twee) langs de Worm bij Kerkrade, Limburg. Op 4 november werd een vrouwtje roodstaart met kenmerken van **Oosterse Zwarte Roodstaart** *Phoenicurus ochruros phoenicuroides* gefotografeerd in Amsterdam. Op 18 november werd een **Izabeltapuit** *Oenanthe isabellina* ontdekt op het strand van Terschelling ter hoogte van paal 13.8; indien aanvaard betreft het de vierde voor Nederland. Voor de **Woestijntapuit** *O deserti* was de pijp nog niet leeg. Het vrouwtje van Wierum, Friesland, bleef tot 6 november. Nieuwe mannetjes volgden op 5 november langs de Oostvaardersdijk, op 7 november op het strand van Terschelling, van 11 tot 24 november de tweede van dit najaar voor IJmuiden, op 19 november bij Dam 20 op het strand van Vlieland, Friesland, en op 2 december bij paal 24 op Ameland; het aantal najaarsgevallen kwam daarmee op acht. Nagekomen nieuws betreft een **Goudlijster** *Zoothera aurea* die op 29 oktober dood werd gevonden in Scheveningen. Late **Beflijsters** *Turdus torquatus* werden opgemerkt op 16 november bij Veenendaal, Utrecht, en op 20 november bij Breezanddijk, Friesland. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* bleven bij Stellendam en Zwijndrecht, Zuid-Holland. Een **Graszanger** *Cisticola juncidis* werd van 5 tot 11 november enkele malen gezien bij Breskens, Zeeland, en op 28 december was er een op de Westplaat bij de Maasvlakte. Een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* met kenmerken van **Siberische/Vale Braamsluiper** *S c blythi/halimodendri* werd op 31 december ontdekt in de wijk Vinkhuizen in Groningen en bleef tot ver in januari (op 4 januari werd hij geringd). **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* werden gezien op 9 november bij Egmond aan Zee, op 13 november in de duinen bij Castricum aan Zee, op 20 november op Ameland, op 26 november in Otterlo, Gelderland, en vanaf 10 december in Oosterbeek. Tot 18 november werden nog zeven **Bladkoningen** *P inornatus* vastgesteld. Een **Humes Bladkoning** *P humei* verbleef vanaf 20 november tot ver in januari bij de Hemelsche Berg in Oosterbeek op vrijwel dezelfde plek als de eerder genoemde Pallas' Boszanger. Op 22 november werd een **Bruine Boszanger** *P fuscatus* gemeld bij Oostkapelle, Zeeland. Verspreid over de periode werden negen **Siberische Tjiftjaffen** *P collybita tristis* opge-

78 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, adult mannetje, IJmuiden, Noord-Holland, 12 november 2005 *(Christiaan Giljam)*

79 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, mannetje, Vlieland, Friesland, 19 november 2005 *(Jeroen Reneerkens)*

80 Roze Spreeuw / Rose-coloured Starling *Sturnus roseus*, juveniel ruiend naar eerste-winter, Wassenaar, Zuid-Holland, november 2005 *(Edwin Winkel)*

81 Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, Terschelling, Friesland, 18 november 2005 *(Arie Ouwerkerk)*

82 Pestvogel / Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, adult, Terschelling, Friesland, 17 november 2005
(Arie Ouwerkerk)

83 Zwartbuikwaterspreeuw / Black-bellied Dipper *Cinclus cinclus cinclus*, Knardijk, Flevoland, 31 oktober 2005
(Menno van Duijn)

merkt in het noorden van het land. Op 20 november werd een groep van 11 **Witkopstaartmezen** *Aegithalos caudatus caudatus* gevangen en geringd op Schiermonnikoog, Friesland. In december waren er groepjes te Den Haag, Zuid-Holland, van 15 tot 22 december (maximaal zes) en bij het Paterswoldsemeer, Groningen, van 12 tot 26 december (ten minste 10). Tot ver in december werd nog een vijftal **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* doorgegeven. Uitzonderlijk laat waren de **Grauwe Klauwieren** *Lanius collurio* op 1 en 13 november bij Den Haag en op 14 november bij het Kennemermeer, Noord-Holland. **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* werden waargenomen op 3 november in Haren, Groningen, op 10 november in Vlaardingen, Zuid-Holland, op 9 december bij Den Helder en op 22 december in Badhoevedorp, Noord-Holland. Een **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* verbleef nog tot 13 november bij Oudemirdum. Een andere vloog op 10 november over Vlissingen, Zeeland. Vanaf midden november tot in januari liet een eerstejaars zich bekijken te Wassenaar, Zuid-Holland. In november tekende zich een massieve invasie van **Grote Barmsijzen** *Carduelis flammea* af. Vele 1000en werden gemeld en geringd, vooral op 13 en 14 november en in mindere mate tussen 18 en 22 november. In Meijendel, Zuid-Holland, werd op 13 november een exemplaar met een Chinese ring gevangen. Er bleven grote groepen in december, zoals 350 op 24 december bij Zwolle. Met deze golf kwamen ook de meldingen van

84 Witstuitbarmsijs / Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni*, Zutphen, Gelderland, 29 december 2005 *(Laurens B Steijn)*

85 Witstuitbarmsijs / Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni*, Zutphen, Gelderland, 31 december 2005 *(Chris van Rijswijk)*

Witstuitbarmsijzen *C hornemanni*, op 13 en 14 november op de Loenermark, Gelderland, op 13 november een vangst bij Castricum, op 14 november bij Vlissingen, op 6 december bij het Kennemermeer, vanaf 22 december in Groningen, op 7 december en vanaf 24 december maximaal twee bij Holwerd, op 25 december bij Oostvoorne, Zuid-Holland, en vanaf 27 december in Zutphen, Gelderland. Een **Witbandkruisbek** *Loxia leucoptera* werd op 3 december gemeld bij Hilversum. Waarnemingen van **Dwerggorzen** *Emberiza pusilla* vonden plaats op 1 november op Texel, op 7 november bij de Eemshaven, op 9 november langs telpost IJmeerdijk, Flevoland, en langs Westkapelle, en de laatste twee van het jaar op 10 november langs Den Oever, Noord-Holland, en over de Nolle bij Vlissingen.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Klaas Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Nederland (klaas.haas@dutchbirding.nl)
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

ZWANEN TOT VALKEN Er arriveerden in totaal 35 **Wilde Zwanen** *Cygnus cygnus* waarvan de meeste overwinterden. De grootste groep verbleef in Roly, Namur, en telde 14 exemplaren. Op 14 december werd een **Taigarietgans** *Anser fabalis* opgemerkt bij Kieldrecht, Oost-Vlaanderen. Telkens twee adulte **Dwergganzen** *A erythropus* verbleven vanaf 10 december in de IJzerbroeken bij Woumen, West-Vlaanderen, en op 27 december bij Kieldrecht. Een blauwe **Sneeuwgans** *A caerulescens* werd op 14 december waargenomen bij Geistingen, Limburg. Vanaf 15 december verbleef een **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* in de omgeving van Damme-Dudzele, West-Vlaanderen; op 17 en 18 december pleisterde er één bij Woumen en van 22 tot ten minste 25 december werd er één gezien in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen. Een vermoedelijke **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* werd op 11 december gefotografeerd in Hensies, Hainaut. Er werden in totaal slechts 16 **Krooneenden** *Netta rufina* gezien. Op 13 december was er een melding van een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* in Evergem-Belzele, Oost-Vlaanderen. **Witoogeenden** *A nyroca* lieten zich weer bekijken in Bernissart, Hainaut; op Blokkersdijk, Antwerpen; in Brecht, Antwerpen; Duffel, Antwerpen (drie); Eine, Oost-Vlaanderen; Harelbeke, West-Vlaanderen; Lokeren, Oost-Vlaanderen; Mechelen, Antwerpen; Nazareth, Oost-Vlaanderen; en Rijkevorsel, Antwerpen. In het Mechels Broek in Mechelen verbleef op 1 december kortstondig een vrouwtje **IJseend** *Clangula hyemalis*. Op 11 november was een wel erg verdacht vrouwtje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucculatus* te zien in de Plantentuin in Meise, Vlaams-Brabant. Op 11 november werd een verzwakte **IJsduiker** *Gavia immer* opgeraapt op de startbaan van het vliegveld in Steenokkerzeel, Vlaams-Brabant. Vanaf diezelfde datum (tot 13 november) verbleef een juveniele in Oostende, West-Vlaanderen. Op 28 november zwom er één langs De Panne, West-Vlaanderen, en van 6 tot ten minste 18 december verbleef er langdurig één op het Grand Large in Nimy, Hainaut; eind december waren de drie meest algemene duikersoorten hier samen aanwezig. Over heel de periode werden 22 **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* waargenomen met maximaal vijf in Hofstade, Vlaams-Brabant, van 1 tot 12 december. De adrenaline was niet te beheersen toen op 16 november op korte afstand een **Gon-gon** *Pterodroma feae* langsvloog bij De Panne. November leverde nog 13 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* op; de laatste van het jaar passeerden op 15 en 16 december langs De Panne en Oostende. **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* vlogen langs Oostende op 16 november en langs Nieuwpoort, West-Vlaanderen, op 17 november; daarna volgden nog waarnemingen bij De Panne op 26 en 27 november. Op 16 en 17 november werden bij De Panne en Oostende samen acht **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* opgemerkt. Tot 14 november verbleven in en bij de Achterhaven van Zeebrugge nog maximaal zes **Koereigers** *Bubulcus ibis*. In de IJzerbroeken, meestal bij Woumen, pleisterden de hele periode maximaal drie exemplaren. Op 5 november vlogen er twee over Loppem, West-Vlaanderen, en op 30 november werd er één opgemerkt bij Ieper, West-Vlaanderen. De hoogste slaapplaatstellingen van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* resulteerden in 14 op een nieuw ontdekte slaapplaats in Sint-Andries, West-Vlaanderen, 34 in Het Zwin in Knokke, West-Vlaanderen, op 4 december, en 62 in Lissewege, West-Vlaanderen, op 1 november. Grote concentraties **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden geteld in Roly (19 op 1 november); in Virelles, Hainaut (40 op 4 november); in Zolder, Limburg (10 op 7 november); in Zonhoven, Limburg (19 op 27 november); en in Harchies-Hensies (26 op 7 november en 23 december). Overigens werden overal meer waarnemingen verricht dan gewoonlijk in deze periode, het ging om ettelijke 100en. Op 6 en 7 november verbleef een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* in Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen. De laatste **Wespendieven** *Pernis apivorus* werden gemeld op 6 november over het Mechels Broek en op 7 november over Kapelle-op-den-Bos, Antwerpen. Er waren nog 58 november- en 19 decemberwaarnemingen van **Rode Wouwen** *Milvus milvus*. De grootste concentratie telde 20 bij het stort bij Etalle, Luxembourg, op 4 november! **Ruigpootbuizerds** *Buteo lagopus* doken op in Rotem, Limburg, op 3 november; in Aalter, Oost-Vlaanderen, op 5 november; in de Uitkerkse Polders op

86 Grote Grijze Snip / Long-billed Dowitcher *Limnodromus scolopaceus*, Stuivekenskerke, West-Vlaanderen, 10 december 2005 *(Rudi Debruyne)* **87** Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Oostende, West-Vlaanderen, België, 30 november 2005 *(Koen Verbanck)* **88** Oostelijke Vale Spotvogel / Eastern Olivaceous Warbler *Acrocephalus pallidus elaeicus*, Anzegem, West-Vlaanderen, 22 september 2005 *(Johan Terry)* cf Dutch Birding 27: 421, 442, 2005 **89** IJsduiker / Great Northern Loon *Gavia immer*, juveniel, Nimy, Hainaut, 9 december 2005 *(Luc Verroken)*

8 november; en in Hoboken, Antwerpen, op 27 november. Bij Verrebroek, Oost-Vlaanderen, pleisterde er weer langdurig één vanaf 10 december. Op 1 november vloog een **Visarend** *Pandion haliaetus* over Bouillon, Luxembourg, en op de 6 november was er een laatste waarneming in Turnhout, Antwerpen. Er werden weer heel wat niet-gedetermineerde grote valken *Falco* waargenomen, al dan niet voorzien van de nodige 'toeters en bellen'...

KRAANVOGELS TOT ALKEN Van 1 tot 3 november trok een kleine golf (c 350) **Kraanvogels** *Grus grus* over Wallonië, met 120 over Maasmechelen als enige Vlaamse waarneming. Naast enkele losse waarnemingen was het wachten tot de periode tussen 27 november en 13 december, toen enkele 1000en overtrokken, wederom over het oosten van het land. Van 25 tot 27 december volgde een laatste lichting van c 550. Een erg honkvast individu verbleef de hele periode in De Brakeleer in Oud-Turnhout, Antwerpen. Op 10 december werd nog een **Kleine Strandloper** *Calidris minuta* gezien bij Noordschote, West-Vlaanderen, en op 18 december verbleef wellicht dezelfde vogel in Woumen. Op 10 december vloog een **Grote Grijze Snip** *Limnodromus scolopaceus* op van de Viconiakleiputten in Stuivekenskerke, West-Vlaanderen, en kon op foto worden vastgelegd, waarna de vogel meteen ook spoorloos was. Een late **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* foerageerde op 26 november in de Uitkerkse Polders. Op 1 en 16 november vlogen respectievelijk één en drie **Rosse Franjepoten** *P fulicarius* langs Oostende. Op 18 november vertoefde er één in de

90 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Oostende, West-Vlaanderen, 21 november 2005
(Johan Buckens)

91 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Oostende, West-Vlaanderen, 19 november 2005
(Patrick Beirens)

IJzermonding in Nieuwpoort en een erg mak exemplaar was een dag later te zien in Oostduinkerke, West-Vlaanderen. Er bereikten ons nog waarnemingen van 121 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus*, waarvan 31 langs Oostende en 75 langs De Panne op 16 november. Bovendien vloog hier toen ook een **Kleinste Jager** *S longicaudus* langs. Tussen 15 november en 18 december passeerden nog 11 **Grote Jagers** *S skua*. Met in totaal 15 waarnemingen van solitaire **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* gaf de soort een normale wintervertoning. Op 16 november trokken nog twee juveniele **Vorkstaartmeeuwen** *L sabini* langs Oostende. Een 'scherp' getekende eerste-winter **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* die op 17 en 18 december op het strand tussen De Panne en Oostduinkerke verbleef, kan even goed een **Kumliens Meeuw** *L g kumlieni* zijn geweest. De adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* verbleef nog de hele periode bij de Oostendse Visserskaai. Op 22 november vloog een eerste-winter langs Raversijde, West-Vlaanderen, en op 10 december vertoefde er één van dezelfde leeftijd in de haven van Oostende. Een late **Visdief/Noordse Stern** *Sterna hirundo/paradisaea* trok op 10 december langs Nieuwpoort. **Kleine Alken** *Alle alle* werden waargenomen in Nieuwpoort (op 14 en 18 november); De Panne (drie op 16 november en twee op 17 december); en Oostende (drie op 16 novermber). Op 18 december speelde een kat met een verzwakte Kleine Alk in een tuin in Eeklo, Oost-Vlaanderen. Op 9 november vloog een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* langs De Panne en op 17 december pleisterde hier een vogel in eerste winterkleed.

UILEN TOT GORZEN Een wellicht ontsnapte **Oehoe** *Bubo bubo* riep op 23 november bij de Keiberg in Zichem, Vlaams-Brabant. Op 4 en 5 december werd een **Sperweruil** *Surnia ulula* gemeld in het Speelbos bij Stekene, Oost-Vlaanderen, maar intensieve zoekacties leverden helaas niets op. Een **Laplanduil** *Strix nebulosa* in De Panne op 4 december liet zich wel gemakkelijk terugvinden..., evenals zijn baasje. Er werden 12 **Velduilen** *Asio flammeus* waargenomen waarvan vier in het binnenland. **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* zetten hun Vlaamse verkenningstocht verder met (van oost naar west) waarnemingen in Genk, Limburg; Zoutleeuw, Vlaams-Brabant; Pulle, Antwerpen; Lier, Antwerpen; Schilde, Antwerpen; Anzegem, West-Vlaanderen; Torhout, West-Vlaanderen; en – in het uiterste westen – in De Panne. **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* waren te bekijken in Bredene, West-Vlaanderen (twee); Knokke (20), Koksijde, West-Vlaanderen; Lier; Nieuwpoort (maximaal 13); en Zeebrugge (maximaal 11). De derde **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* voor België liet zich van 4 tot 6 november uitmuntend bekijken boven het centrum van Mechelen. Er werden nog **Grote Piepers** *Anthus richardi* waargenomen in Nieuwpoort (twee van 1 tot 18 november waarvan er één tot de jaarwisseling bleef) en in Zeebrugge (6 en 19 november). De eerste-winter **Mongoolse Pieper** *A godlewski*, die van 6 november tot 30 december naast de Spuikom van Oostende verbleef, mocht uiteraard van meer aandacht genieten en zorgde voor de eerste veldwaarneming voor België (de determinatie werd na het vangen en ringen van de vogel in de hand bevestigd). Er waren reeds drie aanvaarde ringvangsten. Bovendien werd de aanwezigheid van een tweede bekendgemaakt die pleisterde van 10 november tot ten minste 28 december bij de Baalse Heide in Turnhout. Op 10 november werd een late **Citroenkwikstaart** *Motacilla citreola* kortstondig gemeld in de IJzermonding in Nieuwpoort. Op 1 november verbleven zeven **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* bij Testelt, Vlaams-Brabant. Vanaf 13 november verscheen de soort regelmatig tot dagelijks maar voorlopig niet in grote aantallen. Er werden c 160 getotaliseerd. De grootste groepen telden 17 exemplaren in Uikhoven, Limburg, op 31 december; 20 in Ukkel, Brussels Gewest, op 26 november; en 28 in Bouge, Namur, op 30 november. Tussen 1 en 8 november verschenen nog negen **Beflijsters** *Turdus torquatus* waaronder vijf in Brecht, Antwerpen, op 1 november. Op 19 plaatsen samen waren c 38 **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* aanwezig. In Harchies-Hensies zongen er minstens zes op 8 november. **Graszangers** *Cisticola juncidis* bleven ter plaatse in Diksmuide, West-Vlaanderen (18 december); Gent, Oost-Vlaanderen (twee op 12 november); Kallo-Melsele (tot zeker 10 november); Nieuwpoort (vier op 23 december); Oostende (6 november); en Zeebrugge (minstens 10 op 11 december). Op 14 november was een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* aanwezig in de Voorhaven van Zeebrugge. In de eerste helft van november werden nog zeven **Bladkoningen** *P inornatus* opgemerkt waaronder een ringvangst in Berendrecht, Antwerpen, op 2 november. Een **Bruine Boszanger** *P fuscatus* liet zich zeer gewillig bekijken in de Haag in Heist, West-Vlaanderen, van 12 tot 14 november. Vermoedelijke **Siberische Tjiftjaffen** *P collybita tristis* doken op in Berendrecht op 2 november (ringvangst); in Heist van 12 tot 15 november; in Willebroek, Antwerpen, op 14 november (ringvangst); en in Hoegaarden, Vlaams-Brabant, van 22 tot 29 december. Er waren zeven waarnemingen van **Witkopstaartmezen** *Aegithalos caudatus caudatus.* Tussen 1 en 19 november werden 10 **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* opgemerkt. Daarna volgden nog waarnemingen in Mechelen op 9 december en in Zeebrugge op 12 december. De hele periode was goed voor 55 **Klapeksters** *Lanius excubitor*. De enige **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* (buiten het broedgebied) verscheen op 6 november in Het Hageven in Lommel, Limburg. Naast de twee steeds terugkerende **Bonte Kraaien** *Corvus cornix* van Het Zwin in Knokke was er alleen een waarneming in De Panne op 29 november. Op 27 oktober trok een juveniele **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* over Bredene. Kruisbekken *Loxia* waarvan de roep deed denken aan **Grote Kruisbek** *L pytyopsittacus* werden geclaimd maar niet op band opgenomen in De Maten in Genk (44), Hasselt, Limburg (twee); Koersel, Limburg (20); Lier (twee); en Maasmechelen. Tijdens de hele periode werden voortdurend de 'merkwaardig' roepende **Noordse Goudvinken** *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* gezien en gehoord en in nog grotere aan-

tallen dan vorige winter! De grootste groep telde 34 in Bonheiden, Antwerpen, op 24 december maar misschien wel meest opmerkelijk was op 26 december de terugvangst van een vogel die vorige winter in dezelfde tuin werd geringd in Herselt, Antwerpen. Op die plaats werden in c 10 dagen tijd maar liefst 250 exemplaren geringd. Ook **Appelvinken** *Coccothraustes coccothraustes* deden het uitzonderlijk goed met de grootste concentratie in de Blaarmeersen in Gent: 30 op 14 december. Tussen 5 en 14 november werden nog acht overtrekkende **IJsgorzen** *Calcarius lapponicus* opgemerkt met 'nakomers' op 11 en 30 december over Koksijde. Op meer plaatsen dan normaal werden **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* waargenomen. Meest in het oog springend was de groep van c 100 die onafgebroken aanwezig was in de Baai van Heist. Er waren ringvangsten van **Dwerggorzen** *Emberiza pusilla* in Ingooigem, West-Vlaanderen, op 7 november en in Anzegem op 8 december. Verrassend genoeg was er op 17 en 18 december weer een waarneming in de Bourgoyen in Gent, waar vorig jaar een gedeeltelijke overwintering plaatsvond.

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn is alleen vanuit België bereikbaar op het nummer 0900-00194 (EUR 0.45/min), de Natuurpunt-Inspreeklijn is te bereiken op 0800-11194 (gratis). De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@pandora.be)